

FSMA_2019_00 dd. [Circ. Date]

Circulaire over de prudentiële verwachtingen van de FSMA inzake governance voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

Toepassingsveld:

Deze circulaire is van toepassing op de IBP's naar Belgisch recht. Hun statuut wordt geregeld in titel II van de WIBP.

Samenvatting/Doelstelling:

De FSMA licht in deze circulaire haar verwachtingen toe over de toepassing door de IBP's van de governance-regels, voorzien in de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

Structuur:

1. INLEIDING.....	5
1.1. Context	5
1.2. Verwachtingen van de FSMA en voorbeelden van goede praktijken	5
1.3. Algemene beginselen	6
1.3.1. <i>Proportionaliteit</i>	6
1.3.2. <i>Documentatie</i>	8
1.4. Definities	9
2. OFP – WETTELIJKE BELEIDSSTRUCTUUR.....	11
2.1. Algemene vereisten	11
2.2. Algemene vergadering	11
2.2.1. <i>Samenstelling</i>	11
2.2.2. <i>Bevoegdheden</i>	13
2.2.3. <i>Multiwerkgevers-IBP's zonder banden</i>	14
2.2.4. <i>Besluitvormingsproces</i>	15
2.3. Operationele organen	16
2.3.1. <i>Algemeen</i>	16
2.3.2. <i>Samenstelling</i>	16
2.3.3. <i>Fit & proper</i>	17
2.3.4. <i>Beschikbaarheid</i>	17
2.3.5. <i>Operationele taken</i>	17
2.3.6. <i>Documentatie</i>	18
2.3.7. <i>Besluitvormingsproces</i>	19
2.3.8. <i>Vertegenwoordiging</i>	20

2.3.9. Aansprakelijkheid	20
2.4. Raad van bestuur	21
2.4.1. Samenstelling.....	21
2.4.2. Coöptatie van een bestuurder.....	23
2.4.3. Bevoegdheden	24
2.5. Andere operationele organen	26
2.5.1. Samenstelling.....	26
2.5.2. Bevoegdheden.....	26
2.5.3. Dagelijks bestuur.....	28
2.6. Adviesorganen	28
2.7. Sociale comités	28
3. GOVERNANCESYSTEEM.....	30
3.1. Algemeen.....	30
3.2. Organisatiestructuur	31
3.2.1. Organisatie.....	31
3.2.2. Informatieoverdracht.....	31
3.2.3. Organogram.....	32
3.3. Interne controle en rapportering	32
3.4. Continuïteit	32
3.5. Sleuteldocumenten en beleidslijnen	33
3.6. Risicobeheer	34
3.7. Sleutelfuncties.....	35
3.8. Evaluatie van de doeltreffendheid van het governancesysteem	35
3.8.1. Doelstellingen van de evaluatie	35
3.8.3. Beoordeling van de sleutelfuncties.....	37
3.8.4. Documentatie van de evaluatie.....	38
4. INTERNE CONTROLESYSTEEM	39
4.1. Drie verdedigingslijnies	39
4.2. Definitie en componenten van het interne controlesysteem.....	39
4.3. Maatregelen van interne controle.....	40
4.4. Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur	41
5. RISICOBEEHERSYSTEEM EN EIGEN RISICO-BEOORDELING (ORA)	42
5.1. Risicobeheersysteem.....	42
5.1.1. Doel van het risicobeheersysteem.....	42
5.1.2. Proportionaliteit	43
5.2. Risicobeheerbeleid	43
5.3. Organisatiestructuur	44
5.3.1. Organisatiestructuur en besluitvormingsprocessen	44
5.3.2. Rol van de raad van bestuur.....	44
5.3.3. Rol van de risicobeheerfunctie.....	45
5.4. Risicoanalyse	45
5.4.1. Algemeen.....	45
5.4.2. Actuariële risico's	47
5.4.3. Beleggingsrisico's.....	50
5.4.4. Operationele risico's	53
5.4.5. Reputatie-, strategische en politieke / regelgevingsrisico's	55
5.5. Eigen risicobeoordeling (ORA).....	56
5.5.1 Doel van een ORA	56
5.5.2. Rol van de sleutelfuncties.....	56

5.5.3 ORA-beleid	57
5.5.4. Frequentie van een ORA.....	57
5.5.5. ORA-oefening	58
5.5.6. ORA-rapportering.....	59
5.5.7. Opvolging van een ORA.....	60
6. CONTINUÏTEIT EN NOODPLANNEN	61
6.1. Continuïteitsbeleid	61
6.1.1. Toepassingsgebied	61
6.1.2. Krachtlijnen van het continuïteitsbeleid	62
6.2. Noodplannen	62
6.3. Uitbesteding	63
6.4. Toezicht	63
6.5. Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur	64
7. UITBESTEDING.....	65
7.1. Algemene regels voor uitbesteding	65
7.1.1. Wat is uitbesteding?.....	65
7.1.2. Toepassingsgebied van de regels voor uitbesteding	66
7.1.3. Uitbestedingsbeleid	67
7.1.4. Beslissing tot uitbesteding en selectie van de externe dienstverlener.....	68
7.1.5. Minimuminhoud van de uitbestedingsovereenkomst.....	69
7.2. Verantwoordelijkheid en toezicht	71
7.3. Bijzondere gevallen van uitbesteding	72
7.3.1. Uitbesteding in cascade.....	72
7.3.2. Uitbesteding aan de bijdragende onderneming of binnen de groep	72
7.3.3. Uitbesteding van sleutelfuncties.....	72
7.3.4. Uitbesteding buiten België	73
7.4. Kennisgeving aan de FSMA.....	73
7.4.1. Belangrijke of kritieke functies en taken	73
7.4.2. Andere functies, activiteiten of operationele taken.....	74
8. INTEGRITEIT EN BELONING	75
8.1. Integriteitsrisico's	75
8.2. Integriteitsbeleid.....	76
8.2.1. Naleving van de toepasselijke wetgeving.....	76
8.2.2. Doelstellingen en waarden van de IBP.....	77
8.2.3. Belangenconflicten	77
8.2.4. Interne waarschuwingen (interne klokkenluider).....	78
8.2.5. Klachtenbehandeling	78
8.3. Fit & proper toezicht en evaluatie.....	79
8.4. Leningen.....	79
8.5. Beloning	80
8.5.1. Toepassingsgebied	80
8.5.2. Beloningsbeleid.....	81
8.5.3. Openbaarmaking van het beloningsbeleid	82
8.6. Toezicht en evaluatie	82
9. SLEUTELFUNCTIES	84
9.1. Algemene aspecten.....	84
9.1.1. Algemeen.....	84
9.1.2. Verantwoordelijke voor een sleutelfunctie	85
9.1.3. "Fit & proper"	85

9.1.4. <i>Cumul van sleutelfuncties</i>	86
9.1.5. <i>Statuut en middelen</i>	87
9.1.6. <i>Onafhankelijkheid en belangenconflicten</i>	89
9.1.7. <i>Uitbesteding van de sleutelfuncties</i>	90
9.1.8. <i>Rapportering van de sleutelfuncties</i>	91
9.1.9. <i>GDPR</i>	92
9.2. Risicobeheerfunctie	93
9.3. Actuariële functie	93
9.3.1. <i>Instellen van een actuariële functie</i>	94
9.3.2. <i>Taken van de actuariële functie</i>	94
9.4. Compliancefunctie	96
9.4.1. <i>Taken van de compliancefunctie</i>	96
9.4.2. <i>Ondersteuning van de raad van bestuur</i>	97
9.5. Interne auditfunctie	98
9.5.1. <i>Taken van de interne auditfunctie</i>	98
9.5.2. <i>Ondersteuning van de raad van bestuur</i>	99

1. INLEIDING

1.1. Context

De wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (hierna WIBP) werd gewijzigd door de wet van 11 januari 2019¹ in het kader van de omzetting van IORP II².

IORP II bevat een uitgebreide regeling over governance. In vergelijking met IORP I, hebben de nieuwigheden betrekking op een aantal algemene governancevoorschriften, vereisten inzake deskundig en betrouwbaar bestuur, beloningsbeleid, sleutelfuncties, risicobeheer en de eigenrisicotoetsing, uitbesteding, beleggingsbeheer en de aanstelling en de rol van de bewaarder van de activa.

Gelet op de uitgebreide regeling in IORP II over de governance heeft de wetgever het noodzakelijk geacht de vroegere open normen van de WIBP, met name artikel 77 over de beleidsstructuur, organisatie en interne controle en artikel 78 over uitbesteding te vervangen door bepalingen die nauwer aansluiten bij IORP II. In titel II, hoofdstuk V, WIBP werd daarom een nieuwe afdeling II ingevoegd over de beleidsstructuur en de organisatie van een IBP. Deze afdeling is opgedeeld in de volgende onderafdelingen:

Onderafdeling I – governancestelsel;

Onderafdeling II - vereisten voor een deskundig en betrouwbaar bestuur;

Onderafdeling III – beloningsbeleid;

Onderafdeling IV – sleutelfuncties;

Onderafdeling V – uitbesteding;

De meeste van deze nieuwe normen zijn nog steeds open geformuleerd. De WIBP blijft net als IORP I en IORP II immers *principle based*. Dit betekent dat IBP's die normen zelf moeten invullen rekening houdend met hun omvang, aard, schaal en complexiteit van hun werkzaamheden (proportionaliteit (zie punt 1.3.1.)).

1.2. Verwachtingen van de FSMA en voorbeelden van goede praktijken

Naar aanleiding van de WIBP had de FSMA in 2007 haar verwachtingen inzake governance uitgewerkt in haar circulaire CPP-2007-2-WIBP van 23 mei 2007 over het deugdelijk bestuur van de IBP's, met verdere toelichting in de bijhorende nota CPP-2007-2-WIBP van diezelfde datum over de prudentiële verwachtingen van de FSMA inzake het deugdelijk bestuur van IBP's. De omzetting van IORP II en de

---

¹ De wet van 11 januari 2019 tot omzetting van de Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV'S) en tot wijziging van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (BS 23 januari 2019).

² Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (herschikking) (PB L354 van 23 december 2016, blz. 37).

nieuwe regels in de WIBP nopen tot een herziening van die circulaire. Ze wordt hierbij dan ook opgeheven en vervangen door onderhavige circulaire.

De FSMA licht in deze circulaire haar verwachtingen toe over de toepassing van de wettelijke governance-regels. Daarnaast vermeldt de FSMA ook een aantal voorbeelden van goede praktijken.

Voor een goed begrip:

- de FSMA formuleert een verwachting wanneer zij toelicht op welke wijze een IBP een open, kwalitatieve rechtsnorm naar haar oordeel moet toepassen teneinde betwisting over de correcte naleving ervan zo veel mogelijk uit te sluiten;
- de FSMA vermeldt voorbeelden van goede praktijken als illustraties van een mogelijke concrete invulling van een rechtsnorm (bv. procedures). De IBP kan die voorbeelden van goede praktijken gebruiken als inspiratiebron, het proportionaliteitsbeginsel indachtig. Deze voorbeelden van goede praktijken mogen niet als een exhaustieve opsomming worden beschouwd, noch als een lijst van maatregelen die elke IBP verplicht moet instellen. Deze voorbeelden van goede praktijken zijn in de tekst cursief aangeduid.

De FSMA wijst er ten slotte op dat EIOPA op 25 juni 2019 een aantal opinies heeft goedgekeurd, waaronder een aantal in het bijzonder betrekking hebben op governance-onderwerpen. Deze circulaire houdt rekening met deze opinies zonder ze echter in extenso over te nemen.

De IBP's kunnen deze teksten als inspiratiebron gebruiken bij het uitwerken of versterken van hun beleid betreffende en toezicht op de erin behandelde punten. Deze opinies kunnen worden geconsulteerd op de website van EIOPA via onderstaande linken :

- [Opinion on the use of governance and risk assessment documents in the supervision of IORPs](#)
- [Templates on the own-risk assessment documents](#)
- [Opinion on the supervision of the management of operational risks faced by IORPs](#)
- [Opinion on the supervision of the management of environment, social and governance risks faced by IORPs](#)
- [Opinion on the practical implementation of the common framework for risk assessment and transparency for IORPs](#).

1.3. Algemene beginselen

1.3.1. Proportionaliteit

De WIBP stelt het proportionaliteitsprincipe voorop voor de governancevoorschriften. De governance, in al zijn geledingen, van een IBP moet met name in verhouding staan tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de IBP³.

Ook de verwachtingen die de FSMA in deze circulaire formuleert met betrekking tot de toepassing van de wettelijke governance-regels moeten in het licht van dit proportionaliteitsbeginsel worden begrepen (zie ook punt 1.2.).

---

³ Art. 76/1, § 1, eerste lid WIBP.

1.3.1.1. *Proportionaliteitscriteria*

De FSMA beoordeelt per individuele IBP de "aard", "omvang" en "complexiteit" van de risico's en de werkzaamheden. Bij deze beoordeling houdt de FSMA rekening met alle omstandigheden.

De volgende lijst bevat een aantal criteria die de FSMA hanteert voor de toepassing van het proportionaliteitsbeginsel. Ook de IBP's kunnen inspiratie halen uit deze lijst om te oordelen of de organisatie die ze uitwerken passend is om te voldoen aan de wettelijke regels inzake governance. De lijst is niet limitatief:

- de aard en de complexiteit van de pensioenregelingen die de IBP beheert (type regeling (DB, DC, CB, combinatie), eerste pijler of tweede pijlerpensioenregeling, ...);
- één of meerdere bijdragende ondernemingen (met of zonder economische of sociale banden), sector, zelfstandigen;
- aantal aangeslotenen, gesloten of open populatie, open of gesloten voor de pensioenopbouw in toekomstige dienstjaren;
- aard van de risico's, bv. financiële risico's (vb. complexiteit beleggingsportefeuille; aard van de producten in portefeuille, ...);
- omvang beheerd vermogen, passief / actief beheer;
- graad van uitbesteding;
- organisatie, aanwezigheid van andere operationele organen en / of adviescomités;
- al dan niet grensoverschrijdende activiteiten;
- ...

1.3.1.2. *Gevolgen van de proportionaliteit*

De toepassing van het proportionaliteitsbeginsel betekent niet dat IBP's met minder complexe structuur of minder complexe werkzaamheden⁴ kunnen worden vrijgesteld van de wettelijke vereisten, maar wel dat de wijze waarop de IBP de vereiste invult, aangepast moet zijn aan de aard, de omvang en de complexiteit van de IBP en haar werkzaamheden, voor zover de geest en de doelstelling van de betrokken wettelijke regel wordt geëerbiedigd.

Voorbeelden hiervan zijn:

- aanpassing van het detail en van de documentatie van het governancestelsel door het opstellen en implementeren van eenvoudige beleidslijnen (bv. in verband met beloning), implementatieprocedures en interne controlemechanismen;
- de mogelijkheid voor een verantwoordelijke voor een sleutelfunctie om de verantwoordelijkheid voor meerdere functies te cumuleren;
- toepassing "op maat" van de regels inzake deskundigheid («fit») voor bestuurders en leden van andere operationele organen en voor verantwoordelijken voor de sleutelfuncties;
- enz.

---

⁴ Zoals bijvoorbeeld een mono-werkgever- IBP die een DC-regeling zonder tarief beheert.

1.3.2. Documentatie

1.3.2.1. Beleidslijnen⁵, controleprocedures en rapporteringsregelingen⁶

De WIBP verplicht IBP's tot het uitwerken van allerlei beleidslijnen, controleprocedures en rapporteringsregelingen, die verder in deze circulaire worden toegelicht.

De FSMA verwacht dat de IBP deze beleidslijnen, controleprocedures en rapporteringsregelingen afdoende documenteert. Een degelijke documentatie is nodig om haar werkzaamheden goed uit te voeren en haar controles goed te laten werken. Daarbij ligt de nadruk niet zozeer op de manier waarop iets wordt gedocumenteerd maar op het leveren van het bewijs dat een bepaalde aangelegenheid onder controle is.

Een degelijke documentatie biedt aan de medewerkers een houvast bij hun operationele of controlewerkzaamheden en laat hen ook toe problemen op een correcte wijze op te lossen of aan te kaarten. Daarenboven biedt het hen ook de mogelijkheid om verantwoording af te leggen voor het uitvoeren van hun taken.

Het is aan de IBP om uit te maken in hoeverre en de wijze waarop ze haar beleidslijnen, controleprocedures en rapporteringsregelingen documenteert. Hierbij moet ze wel rekening houden met haar organisatie en de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden.

1.3.2.2. Notulen van de organen van de IBP, allerlei verslagen

De FSMA verwacht dat het besluitvormingsproces van de algemene vergadering⁷ en de operationele organen van de IBP⁸ afdoende wordt gedocumenteerd. De notulen hoeven geen letterlijke reproductie te zijn van de besprekingen. De IBP moet het juiste evenwicht nastreven tussen beknoptheid en detail. De notulen moeten aantonen hoe een beslissing tot stand is gekomen. Ze moeten "to the point" zijn zodat de belangrijke risico's en de uitdagingen naar voren komen. Tenslotte moeten ze de leden van de organen voldoende comfort bieden met het oog op de verantwoording voor de uitvoering van hun functies.

De FSMA vindt het een voorbeeld van een goede praktijk om in de notulen duidelijk de volgende elementen weer te geven:

- *de beweegredenen die tot de beslissing hebben geleid met verwijzing naar de voorbereidende werkzaamheden en analyses (toe te voegen als bijlage bij de notulen);*
- *de bespreking van de mogelijke risico's en indien nodig de maatregelen die worden genomen om ze te beheren;*
- *eventuele afwijkende meningen;*
- *het resultaat van de stemming;*
- *de beslissing zelf.*

---

⁵ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5° en 6° WIBP.

⁶ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° tot 4°, § 2°, eerste lid WIBP.

⁷ Art. 19 en 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

⁸ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

Ook voor de verslagen van de IBP (bv. jaarverslag, ORA-verslag, ...) en van de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties moet het juiste evenwicht worden gevonden tussen de mate van beknoptheid en detail. Ook zij moeten "*to the point*" zijn zodat de belangrijke risico's en de uitdagingen naar voren komen en als een aansturingsdocument kunnen dienen.

Uit deze documentatie moet ook blijken hoe de informatie die uit het risicobeheersysteem voortkomt of wordt verkregen van de sleutelfuncties, in de besluitvorming werd meegenomen⁹.

1.4. Definities

Voor de toepassing van deze circulaire wordt verstaan onder:

- "IORP II": Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (herschikking) (PB L354 van 23 december 2016, blz. 37);
- "WIBP": de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;
- "KB WIBP": het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening;
- "WAP": de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid;
- "WAPZ": titel II, hoofdstuk 1, afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002 (aanvullende pensioenen zelfstandigen);
- "WAPBL": titel 4 van de wet van 15 mei 2014 houdende diverse bepalingen (aanvullend pensioen voor [zelfstandige] bedrijfsleiders);
- "WAPZNP": de wet van 18 februari 2018 houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen en tot instelling van een aanvullend pensioen voor de zelfstandigen actief als natuurlijk persoon, voor de meewerkende echtgenoten en voor de zelfstandige helpers;
- "WAPW": de wet van 6 december 2018 tot instelling van een vrij aanvullend pensioen voor de werknemers en houdende diverse bepalingen inzake aanvullende pensioenen;
- Wet van 2 augustus 2002: de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten;
- "IBP": de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening naar Belgisch recht zoals bedoeld in Titel II van de WIBP;
- "OFP": organisme voor de financiering van pensioenen;
- "FSMA": de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten;
- "eCorporate": het communicatieplatform voor beveiligde informatie-uitwisseling tussen de FSMA en de instellingen onder haar toezicht. Dit platform omvat een tool voor het beheer van de door de FSMA gevraagde informatie en een permanente interface voor de raadpleging van die informatie door zowel de FSMA als de instellingen onder haar toezicht;

---

⁹ Art. 76/1, § 2, tweede lid WIBP.

- "DB": *Defined Benefit*-plan of toezegging van het type vaste prestaties;
- "DC": *Defined Contributions*-plan of toezegging van het type vaste bijdragen. Een pensioentoezegging van het type vaste bijdragen is hetzij van het type vaste bijdragen met gewaarborgd rendement ("DC met tarief"), hetzij van het type vaste bijdragen zonder gewaarborgd rendement;
- "CB": pensioentoezegging van het type cash balance;
- "SIP": *Statement of investment principles* of verklaring inzake de beleggingsbeginselen zoals bedoeld in artikel 95 WIBP;
- "ORA": *own risk assessment* of eigen risicobeoordeling zoals bedoeld in artikel 95/1 WIBP;
- "Medewerker": een persoon die betrokken is bij de operationele en controlewerkzaamheden van de IBP. Dit kunnen zowel interne personen zijn, zoals leden van de operationele en adviesorganen en eventuele werknemers, als externe personen, zoals externe dienstverleners en hun personeel, die taken voor de IBP uitvoeren (dus in voorkomend geval ook de bijdragende onderneming);
- Circulaire *fit & proper* : ...
- Circulaire SIP : ...

2. OFP – WETTELIJKE BELEIDSSTRUCTUUR

Regelgevend kader:

Artikelen 13 tot 34 WIBP (organen en comités van het OFP);

Artikel 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP (organisatiestructuur);

Artikel 77 WIBP (*fit & proper*).

Titel II, hoofdstuk II WIBP regelt de bijzondere rechtsvorm voor IBP's naar Belgisch recht, namelijk het organisme voor de financiering van pensioenen of OFP. Het OFP-statuut omvat een geheel van open en flexibele regels. Die regels bieden aan elke IBP de nodige ruimte om een aangepaste structuur en organisatie uit te werken die rekening houdt met de eigen behoeften, of het nu om grote, kleine, IBP's met of zonder grensoverschrijdende activiteit gaat.

2.1. Algemene vereisten

Een OFP moet over een algemene vergadering en een raad van bestuur beschikken. Naast de raad van bestuur kan de IBP ook nog andere operationele organen inrichten. Ten slotte is het mogelijk om ook adviesorganen en sociale comités in te stellen.

De IBP moet een aan haar werkzaamheden aangepaste beleidsstructuur opzetten met een duidelijke toewijzing en passende scheiding van de verantwoordelijkheden¹⁰. De FSMA verwacht dan ook dat de IBP daarbij de samenstelling, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van elk orgaan van het OFP duidelijk beschrijft. (Zie punt 2.3.6.).

De FSMA verwacht ook dat een passend onderscheid wordt gemaakt tussen operationele taken en toezichtstaken. De IBP kan dit onder andere bereiken door te waken over de samenstelling van de algemene vergadering en de raad van bestuur (zie punt 2.2.1.3.)).

2.2. Algemene vergadering

2.2.1. Samenstelling

2.2.1.1. Leden

Alleen de volgende categorieën kunnen lid zijn van het OFP¹¹:

- de bijdragende ondernemingen;
- aangeslotenen of pensioengerechtigden of hun vertegenwoordigers;
- andere ondernemingen of instellingen uit dezelfde groep van ondernemingen als de bijdragende onderneming¹².

¹⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

¹¹ Art. 14, § 2 WIBP.

¹² Groep van ondernemingen: een geheel van ondernemingen en/of instellingen die onderling verbonden of geassocieerd zijn in de zin van artikel 1:20 of 1:21 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (art. 2, eerste lid, 24° WIBP).

De eerste twee categorieën moeten minstens twee derde van de stemrechten in de algemene vergadering bezitten¹³.

Elke bijdragende onderneming moet lid zijn van het OFP zolang dit belast is met het beheer van haar pensioenregeling(en)¹⁴. Deze verplichting geldt niet voor de aangeslotenen die op individuele basis een overeenkomst hebben gesloten met de IBP¹⁵, zoals zelfstandigen, en die voor de toepassing van bepaalde artikelen van de WIBP ook als bijdragende onderneming worden beschouwd¹⁶.

De algemene vergadering is samengesteld uit alle leden van het OFP¹⁷. De statuten kunnen de leden onderverdelen in gewone en buitengewone leden¹⁸. Elk gewoon lid heeft minstens één stem¹⁹. Buitengewone leden hebben geen stemrecht tenzij de statuten anders bepalen²⁰ of voor bepaalde materies bij multiwerkgever-IBP's zonder banden²¹ (zie punt 2.2.3.).

De algemene vergadering bestaat uit minstens één gewoon lid²². De statuten bevatten een procedure die verhindert dat de IBP langer dan zes maanden zonder gewoon lid kan werken²³.

2.2.1.2. *Vertegenwoordiging van rechtspersonen-leden*

Wanneer een rechtspersoon lid is van het OFP, benoemt hij onder zijn vennoten, zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité of werknemers, minstens één vaste vertegenwoordiger die belast wordt met de uitvoering van die opdracht in naam en voor rekening van de rechtspersoon²⁴.

Het is ook mogelijk om vaste vertegenwoordigers aan te duiden onder diezelfde personen van de onderneming, de instelling of de entiteit die een controlebevoegdheid uitoefent over de rechtspersoon die lid is van de algemene vergadering²⁵. Voor ondernemingen onderworpen aan het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, is dit de moedervennootschap in de zin van artikel 1:15, 1° van dat wetboek.

Elke vaste vertegenwoordiger voldoet aan dezelfde voorwaarden en is burgerrechtelijk aansprakelijk en strafrechtelijk verantwoordelijk alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbrengen, onverminderd de hoofdelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt. Deze laatste mag een vaste vertegenwoordiger niet ontslaan zonder tegelijk een opvolger te benoemen²⁶.

---

¹³ Art. 14, § 2, tweede lid WIBP.

¹⁴ Art. 14, § 1, eerste lid WIBP.

¹⁵ De activiteiten bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP. Deze bepaling verwijst op haar beurt naar de activiteiten bedoeld in artikel 2/1, § 1, 2° van de WIBP en naar hieraan gelijkaardige activiteiten in het buitenland; hiermee wordt voornamelijk het beheer van pensioenen voor zelfstandigen bedoeld.

¹⁶ Art. 2, eerste lid, 4°, en 14, § 1, eerste lid WIBP.

¹⁷ Art. 14, § 3, eerste lid WIBP.

¹⁸ Art. 14, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁹ Art. 14, § 3, derde lid WIBP.

²⁰ Art. 14, § 3, vierde lid WIBP.

²¹ Art. 20/1, 1° WIBP.

²² Art. 14, § 4, eerste lid WIBP.

²³ Art. 14, § 4, tweede en derde lid WIBP.

²⁴ Art. 15, eerste lid WIBP.

²⁵ Art. 15, eerste lid WIBP.

²⁶ Art. 15, tweede lid WIBP.

Indien het mogelijk is dat meerdere rechtspersonen dezelfde persoon als vaste vertegenwoordiger kunnen aanstellen, *is een regeling in de statuten hieromtrent een voorbeeld van een goede praktijk*. Die vertegenwoordiger moet de standpunten verdedigen van ieder lid dat hij vertegenwoordigt en moet stemmen overeenkomstig de instructies die hij van ieder afzonderlijk vertegenwoordigd lid ontvangt. Hierdoor is het dus mogelijk dat éénzelfde persoon over hetzelfde onderwerp verschillende stellingen inneemt.

2.2.1.3. Cumul met andere functies

De algemene vergadering is het hoogste orgaan van een IBP. Ze heeft immers de meest uitgebreide bevoegdheid om de handelingen van het OFP te verrichten of te bekrachtigen²⁷. Zo ziet ze onder andere toe op de werking van de raad van bestuur.

Volgens de FSMA kan dit toezicht maar optimaal worden gevrijwaard indien natuurlijke personen, die lid zijn of vaste vertegenwoordiger van een lid van de raad van bestuur, niet tezelfdertijd als lid of als vaste vertegenwoordiger van een lid in de algemene vergadering zetelen; mocht dit wel het geval zijn *dan is, het proportionaliteitsbeginsel indachtig, het een voorbeeld van een goede praktijk dat deze personen in de algemene vergadering niet de meerderheid van de stemrechten bezitten of zich onthouden over onderwerpen die hen zelf aanbelangen zoals bijvoorbeeld het geven van kwijting aan de bestuurders*.

Om dezelfde reden acht de FSMA het cumuleren in hoofde van dezelfde natuurlijke persoon (in eigen naam of als vaste vertegenwoordiger) van de functie van voorzitter van de algemene vergadering en voorzitter van de raad van bestuur niet wenselijk. *De FSMA vindt het dan ook een voorbeeld van een goede praktijk om erin te voorzien dat de betrokkene in geval van cumul geen stemrecht heeft in de algemene vergadering of zich onthoudt over onderwerpen die hem zelf aanbelangen zoals bijvoorbeeld het geven van kwijting aan de bestuurders*.

De FSMA wijst er ten slotte op dat bestuurders steeds kunnen worden uitgenodigd als waarnemer om bijvoorbeeld toelichting te geven over bepaalde beslissingen van de raad van bestuur, zonder zelf lid van de algemene vergadering te zijn.

2.2.2. Bevoegdheden

De algemene vergadering heeft de meest uitgebreide bevoegdheid om de handelingen die de IBP aangaat, te verrichten of te bekrachtigen²⁸.

De algemene vergadering²⁹:

- benoemt de bestuurders, zet ze af en neemt akte van hun ambtsbeëindiging;
- duidt de erkende commissaris of de erkende revisoraatvennootschap aan en zet hem/haar af; bepaalt ook hun bezoldiging;
- sluit leden uit;
- keurt de jaarrekeningen en de jaarverslagen goed;
- beslist over de wijziging van de statuten;

---

²⁷ Art. 13 WIBP.

²⁸ Art. 13 van de WIBP.

²⁹ Art. 20 van de WIBP.

- bekrachtigt het financieringsplan, de verklaring inzake de beleggingsbeginselen, de beheersovereenkomsten met de bijdragende ondernemingen en de collectieve overdrachten;
- geeft kwijting aan de bestuurders en aan de erkende commissarissen;
- beslist over de ontbinding en de vereffening van de IBP en de aanstelling van een vereffenaar.

2.2.3. Multiwerkgevers-IBP's zonder banden

Multi-werkgevers-IBP zonder banden zijn IBP's die meestal op het initiatief van gespecialiseerde dienstverleners worden opgericht. Ze beheren pensioenregelingen van verscheidene bijdragende ondernemingen die niet tot dezelfde ondernemingsgroep behoren. De operationele leiding van deze IBP's ligt doorgaans in de handen van de initiatiefnemende dienstverlener.

Artikel 20/1 WIBP bevat een aantal bijzondere regels voor deze categorie van IBP's. Deze regels zijn bedoeld om de betrokkenheid van de bijdragende ondernemingen te versterken. Ze willen vermijden dat bijdragende ondernemingen belemmerd worden in hun deelname aan het beslissingsproces over materies die de facto op hen een weerslag hebben als bijdragende onderneming. De statuten moeten waarborgen dat deze in de wet verankerde rechten kunnen worden uitgeoefend.

De IBP moet voorzien in voldoende inspraakmogelijkheden voor de bijdragende ondernemingen. Ongeacht of ze gewone of buitengewone leden zijn, beschikken ze over stemrecht inzake de uitoefening van de bevoegdheden van de algemene vergadering met betrekking tot de pensioenregeling die ze aan het OFP hebben toevertrouwd (zoals over de hen aanbelangende bepalingen in de statuten, het algemene luik en de hen aanbelangende bijzondere luiken van de beheersovereenkomst, het financieringsplan, de SIP, ...) ³⁰. Naast mogelijke andere opties is *een voorbeeld van een goede praktijk om deel-algemene vergaderingen in te stellen (per bijdragende onderneming of groep van bijdragende ondernemingen) en een overkoepelende algemene vergadering, ...*

Bovendien moet de IBP bij het bepalen van de modaliteiten, de termijn en voorwaarden voor de oproeping, het verloop en de besluitvorming van de algemene vergadering, rekening houden met een billijke vertegenwoordiging van alle bijdragende ondernemingen evenals met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden van de IBP ³¹.

De bijdragende ondernemingen kunnen eveneens steeds de aanstelling van een onafhankelijke bestuurder voorstellen. Ze beschikken in ieder geval over een stemrecht aangaande zo'n aanstelling, zelfs als de statuten er niet in voorzien ³².

Ten slotte moeten ze steeds een agendapunt kunnen indienen voor een vergadering van de algemene vergadering of van de raad van bestuur ³³.

De FSMA vindt het een voorbeeld van een goede praktijk dat ook andere IBP's, die bijvoorbeeld pensioenregelingen beheren van bijdragende ondernemingen die tot dezelfde groep behoren, bij de uitwerking van hun beleidsstructuur de vrijwillige toepassing van bepalingen van artikel 20/1 WIBP in overweging nemen. Deze bepalingen strekken immers tot een optimale vrijwaring van de fiduciaire plicht van de bestuurders van een IBP.

---

³⁰ De bijdragende ondernemingen beschikken ook over stemrecht met betrekking tot de maatregelen die genomen worden met toepassing van artikel 34, vierde lid WIBP (zie punt 2.7.).

³¹ Art. 20/1, 2° WIBP.

³² Art. 20/1, 3° en 1°, b) WIBP.

³³ Art. 20/1, 4° WIBP.

2.2.4. Besluitvormingsproces

2.2.4.1. Organisatie van de algemene vergadering

De WIBP voorziet niet in strikte regels voor de organisatie van een algemene vergadering. De statuten moeten de modaliteiten, termijnen en voorwaarden voor de oproeping, het verloop en de besluitneming bepalen³⁴. Wel voorziet de wet in een *default*regeling bij het ontbreken van wettelijke of statutaire regels³⁵.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om in fysieke aanwezigheid van de leden (of van hun vaste vertegenwoordiger bij rechtspersonen) te vergaderen. De algemene vergadering kan echter door middel van communicatietechnieken op afstand vergaderen of zelfs via een schriftelijke procedure beslissen.

De FSMA verwacht wel dat de statuten duidelijk de procedure en de wijze van documenteren voor dergelijke "niet-fysieke" besluitvorming vastleggen, alsook de materies die hiervoor in aanmerking komen³⁶.

2.2.4.2. Dynamische besprekingen³⁷

De IBP is gebaat bij een interactieve en dynamische beraadslaging en besluitvorming in al haar organen. De FSMA verwacht dan ook dat de organisatie van de algemene vergadering dit versterkt. Zo moet de omvang en de samenstelling van de algemene vergadering in verhouding staan tot de aard, de omvang en de complexiteit van de werkzaamheden van de IBP.

De FSMA benadrukt dat de voorzitter van de algemene vergadering een belangrijke verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit en de dynamiek van de besprekingen. De FSMA verwacht dat hij het besluitvormingsproces aanstuurt. Hij moet waken over een voldoende aanwezigheid en actieve deelname van alle leden van de algemene vergadering in de besprekingen en het besluitvormingsproces. Dit kan door het aanmoedigen en bevorderen van een kritisch en constructief debat en een vrije uitwisseling van (afwijkende) opvattingen.

2.2.4.3. Besluitvorming

De algemene vergadering moet zich bij de besluitvorming baseren op correcte en volledige informatie³⁸.

De FSMA verwacht dat de algemene vergadering haar beraadslaging en besluiten naar behoren documenteert. (zie punt 1.3.2.2).

---

³⁴ Art. 18, eerste lid WIBP.

³⁵ Art. 18, tweede lid WIBP.

³⁶ Art. 18, eerste lid en 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

³⁷ Art. 76/1, § 1 WIBP.

³⁸ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

2.3. Operationele organen

2.3.1. Algemeen

De operationele organen van een IBP zijn, in tegenstelling tot adviesorganen, organen met een beslissingsbevoegdheid. Het zijn enerzijds de raad van bestuur en anderzijds eventuele andere operationele organen³⁹. Zie verder punt 2.6. in verband met adviesorganen.

De operationele organen van de IBP zorgen voor een evenwichtig bestuur. De FSMA benadrukt de fiduciaire plicht van alle leden van de operationele organen.

De leden moeten steeds handelen in functie van het doel van de IBP, met name een veilige bron voor de financiering van pensioenuitkeringen. Daarbij moeten ze rekening houden met de belangen van alle betrokken partijen, met name in de eerste plaats de aangeslotenen en de pensioengerechtigden, maar ook van de IBP zelf en van de bijdragende onderneming. In geval van belangenconflict tussen de aangeslotenen / pensioengerechtigden en de bijdragende onderneming moet het belang van de eerstvermelde steeds vooropstaan⁴⁰.

De FSMA verwacht dan ook dat de IBP erover waakt dat de leden van de operationele organen hun rol binnen de IBP met de nodige onafhankelijkheid uitoefenen en mogelijke belangenconflicten vermijden en/of passend beheren.

2.3.2. Samenstelling

De operationele organen bestaan uit ten minste twee natuurlijke of rechtspersonen die een college vormen⁴¹. Hierop kan een uitzondering worden gemaakt voor het orgaan dat belast is met het dagelijks bestuur van de IBP⁴².

Wanneer een lid van een operationeel orgaan een rechtspersoon is, benoemt hij onder zijn vennoten, zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité of werknemers, één vaste vertegenwoordiger die belast wordt met de uitvoering van die opdracht in naam en voor rekening van de rechtspersoon. Deze vaste vertegenwoordiger voldoet aan dezelfde voorwaarden en is burgerrechtelijk aansprakelijk en strafrechtelijk verantwoordelijk alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbracht hebben, onverminderd de hoofdelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt. Deze laatste mag zijn vaste vertegenwoordiger niet ontslaan zonder tegelijk een opvolger te benoemen. De *fit & proper*-vereisten zijn van toepassing op de vaste vertegenwoordiger⁴³.

---

³⁹ Art. 21 WIBP.

⁴⁰ Het feit dat het belang van de aangeslotenen en de pensioengerechtigden steeds moet vooropstaan, blijkt onder andere uit de volgende bepalingen : artikel 34, vierde lid, 69/5, 3°, 76/1, § 2, vierde lid, 77/1, § 3, 2°, 77/2, § 4, 1°, 91, § 1, 1°, 86, vierde lid, 92, § 1, derde lid, 95/1, § 2, 3°, 110 en 146, § 2, 1° WIBP.

⁴¹ Art. 29, eerste lid en 32 van de WIBP.

⁴² Art. 32, in fine.

⁴³ Art. 23 van de WIBP.

2.3.3. *Fit & proper*⁴⁴

De IBP ziet erop toe dat de leden van haar operationele organen blijvend beschikken over de voor hun functie vereiste passende deskundigheid en dat ze professioneel betrouwbaar zijn. Er wordt aan herinnerd dat de FSMA de leden van de operationele organen onderwerpt aan een voorafgaandelijke *fit & proper* toets. Zie voor toelichting hieromtrent de circulaire *fit & proper* ...

De FSMA verwacht dat de IBP dienaangaande de nodige onderzoeken voert en documenteert, en dit niet alleen bij de aanvang van een mandaat maar ook periodiek gedurende de looptijd van het mandaat. Daarbij moet bijzondere aandacht uitgaan naar de beheersing van (mogelijke) belangenconflicten.

De raad van bestuur moet er in dit kader over waken dat alle leden van de raad van bestuur en de andere operationele organen steeds over een voldoende en geactualiseerde kennis beschikken. *Voorbeelden van goede praktijken zijn om hen aan externe vormingen te laten deelnemen of zelf periodiek de nodige vormingen te organiseren en daarover de nodige documentatie bij te houden (bv. tabel met de namen van de betrokkenen, de gevolgde vormingen, de aanwezigheid).*

2.3.4. *Beschikbaarheid*⁴⁵

De FSMA verwacht dat de bestuurders en de leden van de andere operationele organen de nodige tijd besteden aan de uitoefening van hun functie in de IBP. Voldoende tijd betreft niet enkel de deelname aan vergaderingen maar ook een degelijke voorbereiding ervan, en in voorkomend geval tijd voor bijzondere taken, ...

In de praktijk is het vaak zo dat leden van operationele organen terzelfdertijd werkzaam zijn bij een bijdragende onderneming. In deze context verwacht de FSMA dat de betrokken personen vanwege hun werkgever een voldoende tijdsbudget ter beschikking krijgen om hun functie binnen de IBP op een passende wijze te kunnen invullen. Duidelijke afspraken hieromtrent tussen de IBP, de bijdragende onderneming en de betrokkene zijn dan ook aangewezen.

2.3.5. *Operationele taken*

Het governancesysteem van een IBP omvat onder meer een adequate en transparante organisatiestructuur met een duidelijke verdeling en passende scheiding van de verantwoordelijkheden⁴⁶.

Dit houdt in dat alle operationele taken duidelijk worden toegekend aan een operationeel orgaan. Een organogram met een duidelijke toewijzing van alle taken kan de transparantie hieromtrent bevorderen (zie punt 3.2.3).

Operationele taken zijn bijvoorbeeld:

- de uitvoering van beslissingen van de algemene vergadering;
- het uitwerken van huishoudelijke reglementen van de operationele organen;

---

⁴⁴ Art. 77 WIBP.

⁴⁵ Art. 76/1, § 1 en 77 WIBP.

⁴⁶ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

- de voorbereiding van sleuteldocumenten zoals de beheersovereenkomst, het financieringsplan en de SIP, in voorkomend geval in samenwerking met de bijdragende onderneming;
- het uitwerken van de beleidslijnen van de IBP en de opvolging ervan;
- het uitwerken en het opvolgen van interne controlemaatregelen;
- het uitstippelen van een procedure voor klachtenbehandeling;
- het uitwerken van een klokkenluidersregeling⁴⁷;
- het risicobeheer en de voorbereiding en uitvoering van de ORA;
- het vermogensbeheer;
- het actuarieel beheer;
- het administratief beheer van de gegevens van de aangeslotenen en pensioengerechtigden (databeheer);
- de boekhouding en de voorbereiding van de jaarrekeningen en het jaarverslag;
- de opvolging van de uitbestede taken en van de adviseurs waarop de IBP beroep doet;
- de inning van bijdragen;
- de uitbetaling van pensioenuitkeringen;
- de rapportering aan de FSMA, de informatieverstrekking aan de bijdragende ondernemingen, de aangeslotenen en de pensioengerechtigden, ...;
- ....

2.3.6. Documentatie

De FSMA verwacht dat de IBP de samenstelling, de bevoegdheden en het besluitvormingsproces van haar operationele organen, alsook, in voorkomend geval, hun wisselwerking regelt⁴⁸.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om de werking van een operationeel orgaan vast te leggen in een huishoudelijk reglement of er verder in uit te werken in het geval de regeling in de statuten van het OFP te algemeen is. Die werkingsregels moeten geregeld worden geëvalueerd en indien nodig aangepast.

De FSMA benadrukt dat nauwgezet moet worden toegezien op de coherentie tussen de verschillende documenten, bv. tussen het huishoudelijk reglement en de statuten en dat het huishoudelijk reglement in geen geval afbreuk mag doen aan de statutaire bepalingen omtrent de werking van de operationele organen.

---

⁴⁷ Art. 69ter van de wet van 2 augustus 2002.

⁴⁸ Art. 28, 31 en 76/1, § 1 WIBP.

2.3.7. Besluitvormingsproces

2.3.7.1. Organisatie van de vergaderingen⁴⁹

De WIBP voorziet niet in strikte regels voor de organisatie van de operationele organen. De FSMA verwacht dat de IBP de modaliteiten, termijnen en voorwaarden voor de oproeping, het verloop en de besluitneming bepaalt.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om in fysieke aanwezigheid van de leden (of hun vaste vertegenwoordiger bij rechtspersonen) te vergaderen. De operationele organen kunnen echter ook door middel van communicatietechnieken op afstand vergaderen of zelfs via een schriftelijke procedure beslissen. De FSMA verwacht in dat geval dat de statuten of het huishoudelijk reglement duidelijk de procedure en de wijze van documenteren van dergelijke “niet fysieke” besluitvorming vastleggen, alsook de materies die hiervoor in aanmerking komen.

Voor de raad van bestuur geldt wel dat een schriftelijke procedure enkel in uitzonderlijke gevallen kan, nl. wanneer de dringende noodzakelijkheid en het maatschappelijk belang zulks vereisen en mits dit in de statuten is voorzien. De beslissing moet dan genomen worden bij eenparig schriftelijk akkoord. Die procedure kan niet worden gevolgd voor de vaststelling van de jaarrekening, de aanwending van het maatschappelijk fonds of voor enig ander geval dat door de statuten is uitgesloten⁵⁰.

2.3.7.2. Collegialiteit⁵¹

De FSMA verwacht dat de leden hun visies actief uitwisselen en na afweging van alle in het debat aangebrachte elementen tot een besluit komen. Eenmaal een beslissing genomen is, worden ze geacht die beslissing loyaal uit te voeren. Verder zijn ze aansprakelijk ten aanzien van de genomen beslissing⁵².

De collegialiteit verhindert niet dat de leden specifieke bevoegdheidsgebieden krijgen toebedeeld. Deze interne taakverdeling kan niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet na bekendmaking⁵³. Een dergelijke taakverdeling mag echter de collegiale besluitvorming niet in de weg staan (het vierogenprincipe).⁵⁴

2.3.7.3. Dynamische besprekingen⁵⁵

De IBP is gebaat bij een interactieve en dynamische beraadslaging en besluitvorming. De FSMA verwacht dan ook dat de organisatie van de operationele organen dit versterkt. Zo moet de omvang en de samenstelling van de organen in verhouding staan tot de aard, de omvang en de complexiteit van de werkzaamheden van de IBP.

De FSMA benadrukt dat de voorzitters van de operationeel organen een belangrijke verantwoordelijkheid dragen voor de kwaliteit en dynamiek van de besprekingen en dat zij het besluitvormingsproces moeten aansturen. Ze moeten waken over een voldoende aanwezigheid en actieve deelname van alle leden van het orgaan aan de besprekingen en het besluitvormingsproces.

---

⁴⁹ Art. 30, 31 en 76/1, § 1 WIBP.

⁵⁰ Art. 30 WIBP.

⁵¹ Art. 29, eerste lid en art. 32 WIBP.

⁵² Art. 26 WIBP. Zie ook punt 2.3.9..

⁵³ Art. 28, vierde lid en art. 31, derde lid WIBP.

⁵⁴ Art. 32 WIBP.

⁵⁵ Art. 76/1, § 1 WIBP.

Dit kan door het aanmoedigen en bevorderen van een kritisch en constructief debat en een vrije uitwisseling van (afwijkende) opvattingen.

2.3.7.4. Besluitvorming

De operationele organen moeten zich bij de besluitvorming baseren op correcte en volledige informatie met bijzondere aandacht voor een analyse van de mogelijke risico's.

De WIBP laat toe dat de leden van de operationele organen zich bij de (voorbereiding van de) besluitvorming laten bijstaan door deskundigen. Niettemin benadrukt de FSMA dat het de leden van het orgaan zelf zijn die de beslissingen nemen en er de volle verantwoordelijkheid voor opnemen. De beslissingen moeten evenwichtig zijn en degelijk gemotiveerd.

De operationele organen documenteren hun beraadslaging en hun besluiten naar behoren (zie punt 1.3.2.2.).

Uit deze documentatie moet ook blijken hoe de informatie die uit het risicobeheersysteem voortkomt of wordt verkregen van de sleutelfuncties, in de besluitvorming werd meegenomen.

2.3.8. Vertegenwoordiging

De statuten van het OFP moeten de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de IBP regelen.

In principe is de raad van bestuur bevoegd om de IBP in en buiten rechte te vertegenwoordigen. De statuten kunnen die bevoegdheid ook opdragen aan één of meer personen, al dan niet bestuurder en/of lid van de algemene vergadering, en die alleen, gezamenlijk of collegiaal optreden⁵⁶.

Onverminderd het feit dat de IBP door één persoon kan worden vertegenwoordigd, wordt het collegialiteitsbeginsel benadrukt voor het nemen van de beslissingen zelf (het vierogenprincipe) (zie punt 2.3.7.2.).

De akten betreffende de benoeming van personen met vertegenwoordigingsbevoegdheid moeten worden neergelegd op de griffie van de ondernemingsrechtbank⁵⁷ en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad⁵⁸. Dit is noodzakelijk voor de tegenstelbaarheid van de vertegenwoordigingsbevoegdheid aan derden⁵⁹. Wel is het zo dat eventuele beperkingen aan die vertegenwoordigingsbevoegdheid niet aan derden tegenstelbaar zijn, zelfs niet na publicatie ervan⁶⁰.

2.3.9. Aansprakelijkheid

De leden van de operationele organen gaan in die hoedanigheid geen enkele persoonlijke verplichting aan inzake de verbintenissen van de IBP. Zij zijn alleen verantwoordelijk voor de vervulling van de hen opgedragen taak en voor de fouten in hun bestuur⁶¹.

---

⁵⁶ Art. 28, tweede en derde lid WIBP.

⁵⁷ Art. 49, tweede lid, 2° WIBP.

⁵⁸ Art. 50, tweede lid, 2° WIBP.

⁵⁹ Art. 51 WIBP.

⁶⁰ Art. 28, vierde lid WIBP.

⁶¹ Art. 26, eerste lid WIBP.

De leden van de raad van bestuur zijn ook hoofdelijk aansprakelijk tegenover de aangeslotenen en de pensioengerechtigden voor elke schade die voortvloeit uit de niet-nakoming van de verplichtingen die zijn opgelegd door of krachtens de wetten betreffende de pensioenregelingen die de IBP beheert en uit de miskennis van de statuten van de IBP⁶².

Ten aanzien van overtredingen waaraan zij geen deel hebben gehad, worden de leden van de operationele organen slechts ontheven van die aansprakelijkheid wanneer hen geen schuld te wijten is en men hen niet kan verwijten nagelaten te hebben alle hun ter beschikking staande middelen aan te wenden om de schade te voorkomen of te beperken⁶³.

Ten slotte draagt de raad van bestuur de eindverantwoordelijkheid voor de naleving door de IBP van de bepalingen van de WIBP of van de bepalingen die krachtens de WIBP zijn vastgesteld⁶⁴.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om te onderzoeken in welke mate het afsluiten van een (bijkomende) aansprakelijkheidsverzekering voor de leden van de raad van bestuur en de andere operationele organen aangewezen is.

2.4. Raad van bestuur

2.4.1. Samenstelling

2.4.1.1. College

De raad van bestuur van een organisme voor de financiering van pensioenen is samengesteld uit ten minste twee natuurlijke of rechtspersonen, die een college vormen. De duur van hun mandaat mag zes jaren niet te boven gaan. Het mandaat is hernieuwbaar.⁶⁵

2.4.1.2. Leden

De vertegenwoordigers van de bijdragende ondernemingen en de vertegenwoordigers van de aangeslotenen moeten de meerderheid uitmaken in de raad van bestuur van de IBP⁶⁶.

In het geval een rechtspersoon, bv. een bijdragende onderneming, als bestuurder wordt voorgedragen moet die één vaste vertegenwoordiger benoemen onder zijn vennoten, zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité of werknemers (zie ook punt 2.3.2.).

Voor de rest beschikken de bijdragende ondernemingen en de aangeslotenen over een grote vrijheid om kandidaten-bestuurders voor te dragen. Zo kan bijvoorbeeld een bijdragende onderneming naast haar vaste vertegenwoordiger nog andere natuurlijke of rechtspersonen als bestuurder voordragen maar dan niet in de hoedanigheid van vaste vertegenwoordiger. Deze personen kunnen zowel een vennoot, bestuurder, zaakvoerder of lid van het directiecomité dan wel een werknemer van de bijdragende onderneming zijn of nog andere personen in wie de bijdragende onderneming of de aangeslotenen voldoende vertrouwen hebben om de IBP prudent te beheren. Het is dus mogelijk dat een bijdragende onderneming een werknemer van een andere entiteit uit de groep voordraagt voor een benoeming als bestuurder van een IBP (maar niet als zijn vaste vertegenwoordiger).

---

⁶² Art. 26, tweede lid WIBP.

⁶³ Art. 26, derde lid WIBP.

⁶⁴ Art. 27, tweede lid WIBP.

⁶⁵ Art. 29, eerste lid WIBP.

⁶⁶ Art. 29, tweede lid WIBP.

In alle gevallen is het van belang dat die personen voldoende onafhankelijk staan t.o.v. de organisatie (de bijdragende onderneming of hun werkgever, de vakbond, ...) die hen heeft voorgedragen opdat ze ten volle hun rol van bestuurder van de IBP opnemen en de belangen van alle betrokkenen behartigen (fiduciare aard van de bestuursfunctie). Dit betekent dat ze steeds het doel van de IBP en de belangen van alle betrokken partijen voor ogen houden, met name in de eerste plaats de aangeslotenen en de pensioengerechtigden, maar ook van de IBP zelf en van de bijdragende onderneming. In geval van belangenconflict tussen de aangeslotenen / pensioengerechtigden en de bijdragende onderneming moet het belang van de eerst vermelden steeds vooropstaan⁶⁷.

In ieder geval verwacht de FSMA dat de IBP streeft naar een voldoende mix van bestuurders met een gepast evenwicht in competenties⁶⁸ en een voldoende diversiteit inzake geslacht, achtergrond en leeftijd om tot een effectieve gedachtenuitwisseling en objectieve besluitvorming te komen. In bepaalde gevallen legt de toepasselijke sociale en arbeidswetgeving bijkomende vereisten op voor de samenstelling van de raad van bestuur van de IBP⁶⁹.

2.4.1.3. Onafhankelijke bestuurders

De aanstelling van één of meerdere onafhankelijke bestuurders is een voorbeeld van een goede praktijk. Voor wat betreft de criteria waaraan een onafhankelijke bestuurder zou moeten voldoen, kan een analoge toepassing worden gemaakt van de criteria waarnaar verwezen wordt in artikel 7:87, § 1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Deze criteria worden opgesomd in punt 3.4 van de Belgische Corporate Governance Code 2020⁷⁰.

Doorgaans leidt de aanwezigheid van onafhankelijke bestuurders tot een versterking van de bedrijfscultuur. Door de belangen van de betrokken partijen te overstijgen, kunnen deze bestuursleden immers bijdragen tot diversiteit en tot een optimale vrijwaring van de fiduciare plicht. Vaak zal ook hun technische deskundigheid een meerwaarde vormen.

Dit voorbeeld van een goede praktijk dient met de nodige proportionaliteit te worden benaderd. De FSMA is van oordeel dat de volgende types van IBP's de aanstelling van (een) onafhankelijke bestuurder(s) zeker zouden moeten overwegen : IBP's die pensioenregelingen beheren voor een sector, voor aangeslotenen die op individuele basis een overeenkomst hebben gesloten met de IBP^{71,72}, IBP's uit de overheidssector en multiwerkgevers-IBP's zonder banden⁷³.

---

⁶⁷ Het feit dat het belang van de aangeslotenen en de pensioengerechtigden steeds moet vooropstaan, blijkt onder andere uit de volgende bepalingen : artikel 34, vierde lid, 69/5, 3°, 76/1, § 2, vierde lid, 77/1, § 3, 2°, 77/2, § 4, 1°, 91, § 1, 1°, 86, vierde lid, 92, § 1, derde lid, 95/1, § 2, 3°, 110 en 146, § 2, 1° WIBP.

⁶⁸ Art. 77 WIBP.

⁶⁹ Zo kan de op de pensioenregeling van toepassing zijnde sociale en arbeidswetgeving voorzien in bepaalde regels, zoals een paritair samenstelling (bv. art. 41 WAP). Ook in het kader van grensoverschrijdende activiteiten moet de IBP rekening houden met eventuele bijkomende regels in de toepasselijke sociale en arbeidswetgeving.

⁷⁰ Goedgekeurd bij koninklijk besluit van 12 mei 2019 houdende aanduiding van de na te leven code inzake deugdelijk bestuur door genoteerde vennootschappen (BS 17 mei 2019).

⁷¹ De activiteiten bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP en 2/1, § 1, 2°.

⁷² Het sluiten van een individuele overeenkomst aan marktconforme voorwaarden met het oog op de opbouw van pensioenuitkeringen met de IBP doet geen afbreuk aan het onafhankelijk karakter van de betrokkene.

⁷³ Art. 20/1 WIBP.

Voor wat betreft de multiwerkgevers-IBP's zonder banden in het bijzonder kunnen de bijdragende ondernemingen steeds de aanstelling van een onafhankelijke bestuurder voorstellen en beschikken ze in ieder geval over een stemrecht aangaande zo'n aanstelling⁷⁴.

2.4.1.4. Uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders

De FSMA wijst ten slotte op de wettelijke verplichting om een passend onderscheid te maken tussen operationele taken en toezichtstaken⁷⁵. Binnen de raad van bestuur moeten de leden van de andere operationele organen samen in de minderheid zijn of in geval van pariteit, mag de voorzitter van de raad van bestuur in geen enkel ander operationeel orgaan zetelen en moet hij over een beslissende stem beschikken⁷⁶.

De FSMA vindt het een voorbeeld van een goede praktijk, het proportionaliteitsprincipe indachtig, dat de IBP voorziet in uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders in het geval de raad van bestuur zelf operationele verantwoordelijkheden draagt. Omwille van de toezichtopdracht van de raad van bestuur zouden de niet-uitvoerende bestuurders, d.w.z. zij die geen deel uitmaken van de andere operationele organen of niet belast zijn met operationele taken, de meerderheid in de raad van bestuur moeten vormen of zou erin moeten worden voorzien dat een uitvoerende bestuurder zich onthoudt bij de stemming over een punt waarbij hij zelf operationeel betrokken is. Het kritisch bekijken van de besluitvorming en het operationele werkzaamheden wordt gezien als één van de meest essentiële taken van de niet-uitvoerende leden.

Uitvoerende bestuurders zijn niet nodig in het geval alle operationele taken zijn uitbesteed of toevertrouwd aan andere operationele organen. In deze hypothese zijn de bevoegdheden van de raad van bestuur immers beperkt tot het bepalen van het algemeen beleid en het toezicht.

Zie ook punt 2.4.3.2.

2.4.2. Coöptatie van een bestuurder

De WIBP bevat geen regeling over de coöptatie van een bestuurder wanneer een plaats van een bestuurder openvalt vóór het einde van een mandaat (bv. omwille van vrijwillig ontslag als gevolg van het verlaten van de bijdragende onderneming of overlijden).

De FSMA verwacht dat in het geval de IBP het invoeren van een coöptatieregeling overweegt, ze die regeling en een duidelijke procedure in de statuten opneemt. Voor die procedure kan men zich inspireren op artikel 5.71 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Deze bepaling voorziet dat in geval coöptatie mogelijk is, de eerstvolgende algemene vergadering het mandaat van de gecoöpteerde bestuurder bevestigt. Bij bevestiging, en dus definitieve benoeming, volbrengt de gecoöpteerde bestuurder het mandaat van zijn voorganger, tenzij de algemene vergadering er anders over beslist. Bij gebrek aan bevestiging en definitieve benoeming eindigt het mandaat van de gecoöpteerde bestuurder volgens diezelfde bepaling na afloop van de algemene vergadering, zonder dat dit afbreuk doet aan de regelmatigheid van de samenstelling van het bestuursorgaan tot op dat ogenblik.

---

⁷⁴ Art. 20/1 WIBP.

⁷⁵ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

⁷⁶ Art. 33 WIBP.

De FSMA vestigt er wel de aandacht op dat ook de kandidaat-bestuurder, die voor coöptatie in aanmerking komt, aan de fit & proper screening van de IBP en de FSMA moet worden onderworpen (zie de circulaire fit & proper voor meer toelichting).

Ten slotte moet de IBP de voorlopige benoeming van de bestuurder door de raad van bestuur en de bevestiging hiervan en dus de definitieve benoeming door de algemene vergadering in het Belgisch Staatsblad publiceren.

2.4.3. Bevoegdheden

De raad van bestuur heeft als taak het algemeen beleid en de strategie van de IBP te bepalen en toezicht uit te oefenen op de andere operationele organen⁷⁷. De raad van bestuur is ook bevoegd om de beleidslijnen van de IBP goed te keuren⁷⁸. Ook moet hij de goede werking van het governancestelsel⁷⁹ en de sleutelfuncties⁸⁰ evalueren en de beleidslijnen aanpassen, indien nodig⁸¹.

De raad van bestuur is bevoegd om alle handelingen te verrichten die nodig of dienstig zijn voor de verwezenlijking van het maatschappelijk doel van de IBP, met uitzondering van deze die de wet of de statuten heeft voorbehouden aan de algemene vergadering⁸². De residuaire bevoegdheid ligt dus bij de raad van bestuur.

De statuten kunnen de bevoegdheden van de raad van bestuur beperken. Deze beperkingen, alsook de taakverdeling die de bestuurders eventueel zijn overeengekomen, kunnen niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet indien zij zijn bekendgemaakt⁸³.

2.4.3.1. Algemeen beleid en strategie⁸⁴

De raad van bestuur bepaalt het algemene beleid en de strategie van de IBP, in het bijzonder met betrekking tot het risicobeheer. Daarbij houdt de raad rekening met de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's die inherent zijn aan de werkzaamheden van de IBP.

De raad van bestuur kan de voorbereiding van die algemene beleidsbeslissingen toevertrouwen aan andere operationele of adviesorganen van de IBP. Het is wel de raad van bestuur die de uiteindelijke beslissingen neemt en daar ook de verantwoordelijkheid voor draagt⁸⁵. De FSMA verwacht dan ook dat de raad van bestuur de werkzaamheden van deze organen goed opvolgt en waar nodig bijstuurt.

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur ten minste onderstaande punten bepaalt of goedkeurt:

- de beleidslijnen van de IBP (zie verder punt 3.5.);
- de hoofdlijnen van de organisatie- en interne controlestructuur van de IBP (die in verhouding moeten staan tot de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's die inherent zijn aan de werkzaamheden van de IBP);

---

⁷⁷ Art. 27, eerste lid WIBP.

⁷⁸ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

⁷⁹ Art. 76/1, § 3, eerste lid WIBP.

⁸⁰ Art. 77/7 WIBP.

⁸¹ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

⁸² Art. 28, eerste lid WIBP.

⁸³ Art. 28, derde lid WIBP.

⁸⁴ Art. 27 en 76/1 WIBP.

⁸⁵ Art. 27 WIBP.

- specifiek voor wat het risicobeheer betreft⁸⁶, de risicobereidheid en de algemene risicotolerantielimiten van de IBP (Zie ook hoofdstuk 5 inzake het risicobeheersysteem en de eigen risicobeoordeling (ORA));
- de rapporteringen voor de algemene vergadering, de erkende commissaris en de FSMA en de informatie aan de aangeslotenen en pensioengerechtigden, ...⁸⁷

2.4.3.2. *Uitvoering van het algemeen beleid*

De statuten kunnen de raad van bestuur toestaan om de uitvoering van het algemeen beleid over te dragen aan andere operationele organen⁸⁸. De FSMA verwacht in dat geval dat de raad van bestuur de werkzaamheden van deze organen goed opvolgt en waar nodig bijstuurt⁸⁹.

Indien de raad van bestuur geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de uitvoering van het algemeen beleid over te dragen aan andere operationele organen, vervult hij zelf alle operationele taken.

2.4.3.3. *Toezicht*⁹⁰

De raad van bestuur ziet toe op de werking van de IBP. Dit houdt in dat hij toeziet op:

- het functioneren van de andere operationele organen in het geval die zijn ingesteld;
- de goede uitvoering van de functies en taken die zijn uitbested;
- het functioneren van de interne controle- en de rapporteringsprocedures.

De raad van bestuur waakt er in het bijzonder over dat hij zijn toezichtstaak naar behoren uitoefent in het geval hij zelf operationele taken waarneemt (zie ook punt 2.4.1.4.).

De WIBP bepaalt dat de raad van bestuur:

- geregeld het governancestelsel als geheel en de verschillende afzonderlijke deelaspecten van het governancestelsel evalueert, en dat ten minste om de drie jaar⁹¹ (Zie punt 3.8.2. voor meer toelichting);
- periodiek en minstens eenmaal per jaar moet nagaan of de IBP over passende sleutelfuncties beschikt en in het bijzonder de werking ervan moet evalueren⁹². (Zie punt 3.8.3. voor meer toelichting);
- de maatregelen moet bepalen die moeten worden getroffen naar aanleiding van de bevindingen en aanbevelingen van de sleutelfuncties⁹³. Daarbij moet de raad van bestuur er ook voor zorgen dat deze maatregelen worden uitgevoerd.

---

⁸⁶ Art. 76/1, § 2 WIBP.

⁸⁷ Art. 27, 31, 76/1, § 1 WIBP.

⁸⁸ Art. 31, eerste lid WIBP.

⁸⁹ Art. 27, eerste lid WIBP.

⁹⁰ Art. 27 en 76/1 WIBP.

⁹¹ Art. 76/1, § 3 WIBP.

⁹² Art. 77/7 WIBP.

⁹³ Art. 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

De raad van bestuur kan bepaalde controletaken overdragen aan andere operationele organen (vb. een controle-, risico- of beleggingscomité) zonder dat dit echter afbreuk doet aan haar algemene bevoegdheid en verantwoordelijkheid inzake het toezicht. Ook kunnen adviesorganen van de IBP belast worden met de voorbereiding van de controlewerkzaamheden van de raad van bestuur.

2.5. Andere operationele organen

De statuten kunnen in andere operationele organen voorzien. Ze kunnen de raad van bestuur ook toestaan om de uitvoering van het algemeen beleid van de IBP over te dragen aan andere operationele organen⁹⁴. Ook controletaken kunnen aan andere operationele organen worden gedelegeerd.

De overdraagbare bestuursbevoegdheid kan door de statuten of door een beslissing van de raad van bestuur worden beperkt. Deze beperkingen en de eventuele taakverdeling die de leden van de andere operationele organen zijn overeengekomen, kunnen niet worden tegengeworpen aan derden, zelfs niet indien zij worden bekendgemaakt⁹⁵.

Het instellen van andere operationele organen mag de uitoefening van een passend toezicht van de FSMA op de IBP niet belemmeren⁹⁶. Zo moeten de beslissingen van deze organen afdoende worden gedocumenteerd (aanwezigheid van notulen van de vergaderingen en documenten met voorbereidende analyses) (zie ook punt 1.3.2.2.).

2.5.1. Samenstelling

De statuten of, bij ontstentenis, de raad van bestuur bepalen de voorwaarden voor de aanstelling van de leden van de andere operationele organen, hun ontslag, hun bezoldiging en de duur van hun opdracht⁹⁷.

Met uitzondering van het orgaan dat belast is met het dagelijks bestuur van de IBP, bestaan de andere operationele organen uit ten minste twee natuurlijke of rechtspersonen die al dan niet bestuurder zijn en die een college vormen⁹⁸.

Met het oog op de toezichtsfunctie van de raad van bestuur kunnen leden van de andere operationele organen enkel lid zijn van de raad van bestuur op voorwaarde dat zij samen in de raad van bestuur in de minderheid zijn of, in geval van pariteit, dat de voorzitter van de raad van bestuur van geen enkel ander operationeel orgaan lid is en dat hij in de raad van bestuur over een beslissende stem beschikt⁹⁹ (zie ook punt 2.4.3.2.).

2.5.2. Bevoegdheden

De andere operationele organen voeren het algemeen beleid van de IBP uit op grond van een delegatie en onder het gezag van de raad van bestuur.

De delegatie mag geen afbreuk doen aan de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de raad van bestuur inzake de vaststelling van het algemeen beleid¹⁰⁰ en het toezicht. De delegatie mag wel

---

⁹⁴ Art. 31, eerste lid WIBP.

⁹⁵ Art. 31, derde lid WIBP.

⁹⁶ Art. 31, vierde lid WIBP.

⁹⁷ Art. 31, tweede lid WIBP.

⁹⁸ Art. 32 WIBP.

⁹⁹ Art. 33 WIBP.

¹⁰⁰ Art. 27 en 31 WIBP.

betrekking hebben op de operationele leiding van de IBP. Hieronder verstaat de FSMA de concrete leiding over de werkzaamheden van de IBP. Andere operationele organen kunnen ook belast worden met concrete controletaken (vb. een controle-, risico- of beleggingscomité).

Volgende taken kunnen worden gedelegeerd aan andere operationele organen (niet limitatieve lijst):

- uitvoeren van de besluiten van de raad van bestuur binnen de door de raad van bestuur vastgelegde strategie en beleidslijnen;
- concrete uitwerking, implementatie en opvolging van het risicobeheersysteem:
  - vertalen in en implementeren van procedures van het door de raad van bestuur vastgelegd kader voor risicobereidheid, van de algemene en de specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer;
  - opvolgen van de evolutie van het risicoprofiel van de IBP en van het risicobeheersysteem;
  - zich er op grond van de verslagen van de sleutelfuncties van vergewissen dat alle relevante risico's waaraan de IBP is blootgesteld (financiële, actuariële, operationele en andere risico's) op passende wijze worden vastgesteld, gemeten, beheerd, gecontroleerd en gemeld aan de raad van bestuur;
- concrete uitwerking, implementatie en opvolging van de organisatie- en operationele structuur:
  - uitwerken van een organisatie- en operationele structuur, met name door de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van elk segment van de IBP te bepalen en door de rapporteringsprocedures en -lijnen te preciseren;
  - opzetten van passende interne controlemechanismen op alle niveaus van de IBP en de passendheid van die mechanismen op te volgen;
  - opzetten van een systeem van interne rapportering dat een redelijke mate van zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van de financiële informatie en de prudentiële rapportering;
  - verder uitwerken van een kader voor de organisatie en de goede werking van de sleutelfuncties, en op grond van de aanbevelingen van die sleutelfuncties de nodige maatregelen treffen, zonder dat dit afbreuk doet aan de opdracht en verantwoordelijkheid inzake toezicht van de raad van bestuur;
- rapportering aan de raad van bestuur en aan de FSMA:
  - aan de raad van bestuur de relevante informatie en gegevens meedelen om hem in staat te stellen beslissingen inzake het algemeen beleid te nemen en de werkzaamheden van de IBP te controleren;
  - uitvoeren van het door de raad van bestuur vastgelegde beleid inzake de rapportering aan de FSMA.

Naast voormelde operationele taken kunnen de andere operationele organen ook voorstellen doen en ondersteuning bieden aan de raad van bestuur voor de uitstippeling van het algemeen beleid en de strategie van de IBP.

2.5.3. Dagelijks bestuur

De WIBP¹⁰¹ laat toe dat het orgaan belast met het dagelijks bestuur uit slechts één persoon bestaat. In dat geval mogen de bevoegdheden van dat orgaan het zuivere dagelijks bestuur niet overtreffen. Indien zulks wel het geval is dan moet het orgaan uit minstens twee personen bestaan.

Ter verduidelijking wordt verwezen naar de definitie van dagelijks bestuur in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen: “het dagelijks bestuur omvat zowel de handelingen en de beslissingen die niet verder reiken dan de behoeften van het dagelijks leven van de vennootschap, als de handelingen en de beslissingen die, ofwel om reden van hun minder belang dat ze vertonen ofwel omwille van hun spoedeisend karakter, de tussenkomst van het bestuursorgaan niet rechtvaardigen”¹⁰².

2.6. Adviesorganen

De IBP beschikt over de mogelijkheid om adviesorganen in te richten. Dit is vaak het geval wanneer de raad van bestuur belast is met alle operationele taken en er geen andere operationele organen werden ingericht (zie punt 2.4.3.2.).

Adviesorganen zijn geen operationele organen omdat ze geen beslissingsbevoegdheid hebben. Ze adviseren de raad van bestuur en eventuele andere operationele organen die de uiteindelijke beslissingen nemen.

Dit brengt mee dat de *fit & proper*-toetsing door FSMA niet op de leden van adviesorganen van toepassing is. In het kader van een deugdelijke governance verwacht de FSMA niettemin dat de IBP steeds waakzaam moet zijn en nagaan of de leden van adviesorganen, en overigens alle andere adviseurs waarop de IBP beroep doet¹⁰³, over de passende deskundigheid beschikken en professioneel betrouwbaar zijn.

De FSMA verwacht ten slotte dat de adviesorganen hun besprekingen naar behoren documenteren en hun adviezen met de nodige argumenten onderbouwen opdat het operationeel orgaan dat ze adviseren met kennis van zaken zou kunnen beslissen¹⁰⁴.

2.7. Sociale comités¹⁰⁵

Voor de uitvoering van de bepalingen van de sociale en arbeidswetgeving, die van toepassing zijn op de pensioenregelingen die de IBP beheert, kan het zijn dat de IBP één of meer sociale comités instelt. Die comités zijn geen operationele organen van de IBP¹⁰⁶.

De samenstelling, de bevoegdheden en de werking van die comités worden geregeld in de statuten, in een overeenkomst tussen de IBP en de bijdragende onderneming of in een ander document¹⁰⁷.

---

¹⁰¹ Art. 32 WIBP.

¹⁰² Art. 9:10, tweede lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

¹⁰³ Art. 77, § 1, 1°, a), tweede lid WIBP.

¹⁰⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

¹⁰⁵ Art. 34 WIBP.

¹⁰⁶ Art. 34, eerste lid WIBP.

¹⁰⁷ Art. 34, tweede lid WIBP.

De oprichting en werking van sociale comités mogen geen belemmering vormen voor de uitoefening van een passend toezicht door de FSMA op de IBP.

Ondanks het feit dat een sociaal comité geen operationeel orgaan is, kan het toch een beslissingsbevoegdheid hebben in bepaalde materies. In dat geval organiseren de statuten die beslissingsbevoegdheid en de te volgen geschillenregeling bij conflict tussen de IBP en het sociaal comité¹⁰⁸.

Het kan gebeuren dat de raad van bestuur niet akkoord gaat met de uitkomst van die geschillenregeling omdat hij van oordeel is dat die uitkomst een substantieel risico inhoudt dat de IBP niet langer aan de wettelijke vereisten zou voldoen of ernstige gevolgen voor de belangen van het geheel of een deel van de aangeslotenen en de pensioengerechtigden zou kunnen hebben. In dat geval legt hij die uitkomst voor aan de algemene vergadering van de IBP. Die moet dan binnen haar bevoegdheden de nodige maatregelen nemen. Zo kan de algemene vergadering erop aandringen dat de raad van bestuur alsnog een oplossing uitwerkt of bestuurders vervangt of de bijdragende onderneming(en) die betrokken zijn bij de gestelde problematiek uitsluit. De raad van bestuur stelt de FSMA hiervan in kennis¹⁰⁹.

---

¹⁰⁸ Art. 34, derde lid WIBP.

¹⁰⁹ Art. 34, vierde lid WIBP.

3. GOVERNANCESYSTEEM

Regelgevend kader:

Artikel 76/1 tot 77/7 WIBP

Een IBP moet beschikken over een doeltreffend governancestelsel dat voor een gezonde en prudente bedrijfsvoering zorgt. Het stelsel moet haar toelaten de voorgenomen verrichtingen uit te voeren en het mag geen belemmering vormen voor de uitoefening van een passend toezicht. Het governancestelsel moet in verhouding staan tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de IBP.¹¹⁰

Het governancestelsel omvat de volgende elementen¹¹¹:

- een adequate en transparante organisatiestructuur met een duidelijke functiescheiding en een doeltreffend systeem voor de informatieoverdracht (zie punt 3.2.);
- een doeltreffend systeem van interne controle (zie hoofdstuk 4);
- maatregelen om de continuïteit van de diensten en de werkzaamheden te garanderen, met inbegrip van noodplannen (zie hoofdstuk 6);
- een doeltreffend risicobeheersysteem (zie hoofdstuk 5);
- schriftelijke beleidslijnen inzake risicobeheer¹¹² (zie hoofdstuk 5), continuïteit¹¹³ (zie hoofdstuk 6), interne audit¹¹⁴ (zie hoofdstuk 9), integriteit¹¹⁵ (zie hoofdstuk 8) beloning¹¹⁶ (zie punt 8.5.) en in voorkomend geval actuariële activiteiten¹¹⁷ (zie hoofdstuk 9) en uitbesteding¹¹⁸ (zie hoofdstuk 7);
- passende onafhankelijke sleutelfuncties inzake risicobeheer, actuariaat, compliance en interne audit (zie hoofdstuk 9).

3.1. Algemeen

Sommige risico's, zoals bijvoorbeeld de integriteitsrisico's, kunnen niet worden beheerst met behulp van kwantitatieve vereisten die in de technische voorzieningen en financieringsvereisten tot uiting komen, maar kunnen alleen naar behoren worden aangepakt met behulp van governancevereisten. Voor een adequaat risicobeheer en voor de bescherming van de belangen van alle betrokkenen,

¹¹⁰ Art. 76/1, § 1, eerste en tweede lid WIBP.

¹¹¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid WIBP.

¹¹² Art. 76/1, § 1, vierde lid, 4°, a) WIBP.

¹¹³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

¹¹⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 4°, b) WIBP.

¹¹⁵ Art. 77/5 WIBP.

¹¹⁶ Art. 77/1 WIBP.

¹¹⁷ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 4°, c) WIBP.

¹¹⁸ Art. 76/1, vierde lid, 4°, d) WIBP.

waaronder in de eerste plaats die van de aangeslotenen en pensioengerechtigden, is een doeltreffend governancestelsel dan ook van essentieel belang.

De invoering van een passend governancestelsel vormt een essentiële wettelijke verplichting. De wijze waarop aan deze verplichting wordt tegemoetgekomen moet rekening houden met het proportionaliteitsbeginsel. Het governancestelsel moet immers in verhouding staan tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de IBP. De wijze waarop de governanceverplichtingen worden nageleefd kan, met andere woorden, verschillen in functie van de specificiteit en de bijzondere kenmerken van de IBP en van de pensioenregelingen die ze beheert.

Uit het governancestelsel moet ook blijken in welke mate de IBP bij haar beleggingsbeslissingen rekening houdt met milieu-, sociale en governancefactoren¹¹⁹. Zie punt 5.4.3. en de circulaire SIP voor meer toelichting.

3.2. Organisatiestructuur

3.2.1. *Organisatie*¹²⁰

De IBP beschikt over een organisatorische en operationele structuur die gericht is op het ondersteunen van haar strategische doelstellingen en werkzaamheden. Wanneer er zich veranderingen voordoen in de strategische doelstellingen of werkzaamheden van de IBP, kan die structuur binnen een redelijke termijn worden aangepast.

De IBP moet alle taken en verantwoordelijkheden duidelijk en coherent toewijzen en onderscheiden. Daarbij worden alle belangrijke taken gedekt en onnodige overlappingsen vermeden. De FSMA benadrukt dat bijzondere aandacht moet uitgaan naar de uitbestede taken.

Een duidelijke scheiding tussen operationele en toezichtsfuncties is eveneens een cruciaal aandachtspunt. Zie in dit verband ook punt 2.3. over de werking en bevoegdheden van de operationele organen.

De FSMA verwacht dat de IBP haar organisatie zo inricht dat de effectieve samenwerking tussen de medewerkers wordt bevorderd. Verder moeten ze over voldoende tijd en middelen beschikken om hun opdrachten naar behoren te kunnen uitvoeren¹²¹. De FSMA verwacht dat hieromtrent duidelijke afspraken worden gemaakt tussen de IBP, de bijdragende onderneming en de betrokken medewerkers.

De FSMA verwacht dat deze principes tot uitdrukking komen in de omschrijvingen van taken en verantwoordelijkheden (zie ook punt 3.2.3)¹²².

3.2.2. *Informatieoverdracht*

Als onderdeel van haar governancestelsel moet de IBP beschikken over een doeltreffend systeem van informatieoverdracht¹²³.

---

¹¹⁹ Art. 76/1, § 1, derde lid WIBP.

¹²⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

¹²¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

¹²² Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

¹²³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

Tussen de medewerkers en entiteiten, met inbegrip van de bijdragende onderneming en de externe dienstverleners, moeten passende rapporteringssystemen worden opgezet die er, volgens de FSMA, moeten voor zorgen dat de communicatie efficiënt verloopt. Op die manier wordt er tijdig relevante en juiste informatie verstrekt over de werkzaamheden, de aangegane verbintenissen en de risico's waaraan de IBP is blootgesteld.

In het bijzonder moeten de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties en de betrokken medewerkers tijdig relevante en juiste informatie ontvangen zodat ze hun taken naar behoren kunnen uitvoeren.

Verder zorgt de IBP ervoor dat de informatieoverdracht naar externe personen (aangeslotenen, pensioengerechtigden, beleids-, overleg- en adviesorganen van de bijdragende onderneming, de erkende commissaris, de FSMA, ...) op een duidelijke en precieze wijze gebeurt, overeenkomstig de van toepassing zijnde wetgeving en binnen de wettelijke termijnen, of, bij ontstentenis, binnen een redelijke termijn. Zie hieromtrent Hoofdstuk VI – Informatie van de WIBP. De FSMA wijst erop dat de bepalingen van dit hoofdstuk niet in deze circulaire worden behandeld.

3.2.3. Organogram

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om een organogram op te stellen en bij wijziging aan te passen met:

- *een duidelijke toewijzing en scheiding van de taken en verantwoordelijkheden (wie doet wat wanneer ?) met inbegrip van de uitbestede taken;*
- *de informatiestromen (wie rapporteert / informeert wat en wanneer aan wie ?).*

3.3. Interne controle en rapportering¹²⁴

De IBP beschikt over een voor haar werkzaamheden passend interne controlesysteem, dat rekening houdt met de aard, de omvang en de complexiteit van die werkzaamheden en de eraan verbonden risico's.

Het interne controlesysteem omvat naast het interne controlekader zelf ook de administratieve en financiële verslaggevingsprocedures. Verder omvat het ook passende rapportageregelingen op alle niveau's van de IBP over de implementatie en toepassing van de interne controlemaatregelen.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om ook de verantwoordelijken voor de controleprocedures en de rapporteringsregelingen op te nemen in het organogram waarvan sprake in punt 3.2.3).

Zie hoofdstuk 4 voor meer toelichting over het interne controlesysteem.

3.4. Continuïteit

De IBP moet als deel van haar governancestelsel redelijke maatregelen nemen, waaronder noodplannen, met het oog op de continuïteit en de regelmatigheid van haar werkzaamheden. Daartoe maakt de IBP gebruik van passende en proportionele systemen, middelen en procedures¹²⁵.

¹²⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

¹²⁵ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

Rekening houdend met de aard, schaal en complexiteit van haar werkzaamheden moet de IBP haar organisatie zo opzetten dat, ingeval er zich een ernstige en niet-geplande onderbreking van de werkzaamheden voordoet, zij haar kritieke functies en gegevens kan behouden of zo spoedig mogelijk kan herstellen en haar normale dienstverlening en werkzaamheden binnen een redelijke tijdspanne kan hervatten.

Zie hoofdstuk 6 voor meer toelichting.

3.5. Sleuteldocumenten en beleidslijnen

De WIBP schrijft een aantal basisdocumenten voor die een IBP moet uitwerken, verder *sleuteldocumenten* genoemd. Deze documenten betreffen de organisatie van de IBP, de financieel-technische aspecten en het beheer van de pensioenregelingen. Ze kunnen zowel contractuele verhoudingen regelen als beleidselementen bevatten. Deze documenten zijn:

- de statuten van het OFP¹²⁶ (zie hoofdstuk 1);
- de beheersovereenkomst (tenzij de beheers- en werkingsregels in de statuten zijn opgenomen)¹²⁷;
- de verklaring inzake de beleggingsbeginselen(SIP)¹²⁸ (zie de circulaire SIP);
- het financieringsplan¹²⁹;
- de jaarrekening en het jaarverslag¹³⁰;
- het ORA-verslag¹³¹.

De IBP moet daarnaast *beleidslijnen* uitwerken voor de verschillende governance domeinen. Ze vormen de leidraad voor al wie betrokken is bij de operationele werkzaamheden, het risicobeheer en het interne toezicht.

De Raad van bestuur keurt de beleidslijnen voorafgaandelijk goed en evalueert ze minstens om de drie jaar. Ze moeten worden aangepast wanneer er zich een duidelijke wijziging op het vlak van de behandelde materie voordoet¹³².

De FSMA verwacht dat elke beleidslijn een duidelijke omschrijving omvat van ten minste:

- de nagestreefde doelstellingen en strategieën;
- de uit te voeren taken en het verantwoordelijk orgaan of de verantwoordelijke functie;
- de algemene krachtlijnen van de toe te passen controle- en rapporteringsprocedures;

---

¹²⁶ Art. 46 WIBP.

¹²⁷ Art. 79 WIBP.

¹²⁸ Art. 95 WIBP.

¹²⁹ Art. 86 WIBP.

¹³⁰ Art. 81 WIBP.

¹³¹ Art. 95/1 WIBP.

¹³² Art. 76/1, § 3 WIBP.

- de verplichting voor alle betrokken organisatorische (interne en externe) eenheden om de sleutelfuncties¹³³ in kennis te stellen van alle relevante feiten en gegevens die nodig zijn voor de uitvoering van hun taken.

De beleidslijnen inzake governance betreffen:

- het risicobeheer en ORA¹³⁴ (zie hoofdstuk 5);
- continuïteit (zie hoofdstuk 6);
- uitbesteding, indien van toepassing¹³⁵ (zie hoofdstuk 7);
- integriteit en beloning¹³⁶ (zie hoofdstuk 8);
- het statuut en de werking van de verschillende sleutelfuncties¹³⁷ (zie hoofdstuk 9):
  - interne auditfunctie¹³⁸;
  - de risicobeheerfunctie¹³⁹;
  - de actuariële functie¹⁴⁰;
  - de compliance functie¹⁴¹.

Zie voor meer toelichting onder de hoofdstukken van deze circulaire waarin de verschillende thema's worden besproken.

Het staat de IBP vrij om per onderwerp een afzonderlijke beleidslijn op te stellen of in eenzelfde document meerdere onderwerpen te behandelen. De FSMA dringt er wel op aan dat nauwgezet wordt toegezien op de coherentie tussen de verschillende documenten. Zo geeft de FSMA er de voorkeur aan dat de IBP herhalingen van eenzelfde thema in verschillende documenten vermijdt. Een betere optie is om te verwijzen naar de betreffende passage in het document over het bedoelde thema.

De FSMA verwacht ten slotte dat de IBP haar beleidslijnen vertaalt in concrete implementatie-, controle- en rapporteringsprocedures¹⁴² die aangepast zijn aan haar organisatie en aan de omvang, aard, schaal en complexiteit van haar werkzaamheden. De concrete toepassing van deze procedures en de controle erop komt het beheer van de risico's van de IBP ten goede.

3.6. Risicobeheer

In het verlengde van IORP II versterkt de WIBP het risicobeheer van IBP's op verschillende vlakken.

Zo moet een IBP een doeltreffend risicobeheersysteem¹⁴³ opzetten: de IBP moet beschikken over adequate procedures en methodes voor de identificatie, de meting, het beheer en de opvolging van

¹³³ De risicobeheerfunctie, de actuariële functie, de compliancefunctie en de interne auditfunctie.

¹³⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, a) WIBP.

¹³⁵ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, d) WIBP.

¹³⁶ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 6°, 77/1 en 77/5, § 2 WIBP.

¹³⁷ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, a) tot c) en 7° WIBP.

¹³⁸ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, b) en 77/6 WIBP.

¹³⁹ Art. 77/3 WIBP

¹⁴⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, c) en 77/4 WIBP.

¹⁴¹ Art. 77/5 WIBP.

¹⁴² Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

¹⁴³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 4° en § 2 WIBP.

en de interne verslaggeving over de risico's waaraan de IBP of haar dienstverleners zouden kunnen blootstaan, met inbegrip van het voorkomen van belangenconflicten.

Verder moet de operationele structuur worden versterkt door het instellen van een onafhankelijke risicobeheerfunctie¹⁴⁴.

Ten slotte moet de IBP op regelmatige tijdstippen een eigen risicobeoordeling uitvoeren (ORA)¹⁴⁵.

Zie hoofdstuk 5 voor meer toelichting.

3.7. Sleutelfuncties¹⁴⁶

Een IBP moet vier efficiënte en permanente sleutelfuncties opzetten: de risicobeheerfunctie, de actuariële functie, de compliancefunctie en de interne auditfunctie.

Deze vier sleutelfuncties ondersteunen in het bijzonder de raad van bestuur in de uitoefening van zijn toezichtstaken.

Zie hoofdstuk 9 voor meer toelichting over deze sleutelfuncties.

3.8. Evaluatie van de doeltreffendheid van het governancestelsel¹⁴⁷

De raad van bestuur van de IBP moet het governancestelsel van de IBP als geheel en de verschillende afzonderlijke deelaspecten ervan ten minste om de drie jaar evalueren¹⁴⁸.

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur bij duidelijke wijzigingen van het governancestelsel of delen ervan, overgaat tot een herevaluatie van het systeem of van het gewijzigde deel. Indien nodig past de IBP haar beleidslijnen en de concrete implementatie-, opvolgings-, en rapporteringsprocedures aan¹⁴⁹.

3.8.1. Doelstellingen van de evaluatie

De evaluatie van het governancestelsel heeft tot doel na te gaan of de IBP blijvend aan alle wettelijke en regelgevende vereisten met betrekking tot governance voldoet¹⁵⁰. Verder moet de raad van bestuur de doeltreffendheid evalueren van de maatregelen, die de IBP heeft genomen om die naleving te waarborgen.

De FSMA verwacht dan ook dat de IBP over passende terugkoppelingsprocedures beschikt om te garanderen dat er, zo nodig, vervolgmaatregelen worden genomen en gedocumenteerd¹⁵¹.

---

¹⁴⁴ Art. 77/3 WIBP.

¹⁴⁵ Art. 95/1 WIBP.

¹⁴⁶ Art. 77/2 tot 77/7 WIBP.

¹⁴⁷ Art. 76/1, § 3, eerste lid WIBP.

¹⁴⁸ Art. 76/1, § 3 WIBP.

¹⁴⁹ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁵⁰ Art. 77/7 WIBP.

¹⁵¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° en 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

3.8.2. Evaluatie van de doeltreffendheid van het governancestelsel¹⁵²

Een voorbeeld van een goede praktijk is om de evaluatie van het governancestelsel te laten samenvallen met een ORA-oefening om aldus tot een coherente cyclus te komen van de herziening van het governancestelsel en de sleutel- en governance-documenten van de IBP.

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur bij de voorbereiding van die evaluatie rekening houdt met de werkzaamheden van sleutelfuncties van de IBP¹⁵³. Ook kunnen de bestuurders effectief gebruik maken van hun onderzoeksbevoegdheden, de rapportering en de notulen van de andere operationele organen en de rapportering door haar dienstverleners¹⁵⁴.

3.8.2.1. De evaluatie van het governancestelsel

De raad van bestuur moet het governancestelsel als geheel maar ook de verschillende afzonderlijke bestanddelen ervan evalueren¹⁵⁵. De IBP kan zich hiervoor inspireren op de lijst opgenomen punt 3.8.2.3.

Als de evaluatie voor een bepaald domein, gelet op de wettelijke vereisten, uitmondt in een positieve beoordeling van de geschiktheid van de genomen maatregelen volstaat het dit te vermelden.

Een positieve beoordeling kan eveneens worden vermeld in het geval in een specifiek domein tekortkomingen werden vastgesteld waarvoor tijdens de periode waarop de evaluatie betrekking heeft, al maatregelen werden genomen om ze te verhelpen. De raad van bestuur geeft dan wel een duidelijke toelichting bij deze tekortkomingen, bij de maatregelen die werden genomen en bij de elementen waarmee rekening werd gehouden om de positieve beoordeling van dat domein te rechtvaardigen.

Als een aspect daarentegen leidt tot een genuanceerde of zelfs negatieve beoordeling, licht de raad van bestuur dit als zodanig toe.

3.8.2.2. Overzicht van de maatregelen die werden of zullen worden genomen om de vastgestelde tekortkomingen aan te pakken

De FSMA verwacht dat de IBP de maatregelen documenteert die ze heeft genomen of van plan is te nemen om eventuele tekortkomingen aan te pakken¹⁵⁶.

3.8.2.3. Te behandelen thema's

De IBP kan voor de beoordeling van het governancestelsel nuttige inspiratie vinden in onderstaande lijst van te behandelen thema's, het proportionaliteitsbeginsel indachtig:

- beleidsstructuur en organisatie
  - verschillende organen van de IBP (samenstelling, taken, werking);
  - administratieve organisatie;
  - duidelijke toewijzing van de verschillende operationele taken;
  - duidelijke scheiding tussen operationele en toezichtstaken;

---

¹⁵² Art. 76/1, § 3 WIBP.

¹⁵³ Art. 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁵⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

¹⁵⁵ Art. 76/1, § 3 WIBP.

¹⁵⁶ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° en 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

- beschikbaarheid van de leden van operationele organen en andere medewerkers;
- risicobeheersysteem en ORA
  - risicobeheersysteem
    - algemeen risicobeheerbeleid met de risicobereidheid en de tolerantielimieten;
    - specifieke beleidslijnen per risico(categorie);
    - implementatieprocedures voor de identificatie, meting, beheer en opvolging van de risico's;
    - risicorapporteringsprocedures;
  - ORA-beleid en implementatie;
- financieel beheer
  - beleggingen / "prudent person"-beginsel: beleid en implementatieprocedures;
- interne controlesysteem
  - procedures, implementatie en toezicht;
- continuïteit en noodplannen
  - beleidslijnen, implementatie en toezicht;
- uitbesteding
  - beleidslijnen, implementatie en toezicht;
- integriteit, belangenconflicten en beloning
  - beleidslijnen inzake integriteit, belangenconflicten en beloning, implementatie en toezicht;
  - fit & proper evaluatie;
  - leningen aan leden van operationele organen en verantwoordelijken voor sleutelfuncties;
  - interne waarschuwingen (klokkenluider);
- andere relevante governancedomeinen
  - alle andere domeinen die de raad van bestuur relevant acht om het governancestelsel te evalueren.

3.8.3. *Beoordeling van de sleutelfuncties*¹⁵⁷

De raad van bestuur controleert minstens jaarlijks of de IBP beantwoordt aan de wettelijke vereisten inzake de sleutelfuncties en beoordeelt in het bijzonder de goede werking van de sleutelfuncties¹⁵⁸.

Hij doet dit op basis van zijn regelmatige contacten met de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties en van de informatie die zij hem verstrekken en in voorkomend geval van andere operationele organen.

---

¹⁵⁷ Art. 77/7 WIBP.

¹⁵⁸ Art. 77/7 WIBP.

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur nagaat of:

- alle door de wet voorgeschreven sleutelfuncties zijn ingevuld;
- de sleutelfuncties in staat zijn om hun werkzaamheden naar behoren uit te oefenen (*fit & proper*, tijdsbesteding, blijvende passendheid van de eventuele omkadering, ...);
- de sleutelfuncties hun werkzaamheden in alle onafhankelijkheid uitoefenen;
- de werkzaamheden van de sleutelfuncties zelf afdoende zijn en alle risicodomeinen van de IBP omvatten (risicoanalyse, planning, tijdige rapportering, ...).

3.8.4. Documentatie van de evaluatie¹⁵⁹

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur de reikwijdte, de resultaten en de conclusies van de evaluaties naar behoren formaliseert in zijn notulen met verwijzing naar de stukken waarop hij zich heeft gebaseerd. Hierbij zou in het bijzonder het volgende moeten worden beschreven:

- de uitgevoerde evaluatie van het governancestelsel met:
  - de bevindingen van de raad van bestuur;
  - de voor verbetering vatbare punten;
- een overzicht van de maatregelen die werden of zullen worden genomen om eventuele vastgestelde tekortkomingen aan te pakken.

---

¹⁵⁹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

4. INTERNE CONTROLESYSTEEM

Regelgevend kader:

Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP

Een IBP moet beschikken over een doeltreffend interne controlesysteem, dat rekening houdt met de aard, de omvang en de complexiteit van de werkzaamheden van de IBP en de eraan verbonden risico's.

Het interne controlesysteem omvat naast het interne controlekader zelf, ook administratieve en financiële verslaggevingsprocedures en passende rapportageregelingen op alle niveaus van de IBP¹⁶⁰.

De eindverantwoordelijkheid rust op de raad van bestuur.

4.1. Drie verdedigingslijnies

De WIBP organiseert het interne controlesysteem van een IBP rond drie verdedigingslijnen (het zogenaamde "*three lines of defence*"-model):

- de eerste verdedigingslijn bestaat uit de interne controlemaatregelen die de medewerkers, die belast zijn met de uitvoering van de operationele taken van de IBP, moeten toegepassen;
- de tweede verdedigingslijn omvat de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de compliancefunctie. Deze sleutelfuncties ondersteunen, coördineren en houden toezicht op de eerste lijn en waken erover dat de risico's volgens welomschreven regels en procedures door de eerste lijn worden vastgesteld en beheerd;
- de derde verdedigingslijn bestaat uit de interne auditfunctie, die onder andere de naleving van de procedures door de eerste en de tweede verdedigingslijn evalueert en, meer in het algemeen, de doeltreffendheid van het interne controlesysteem in zijn geheel.

4.2. Definitie en componenten van het interne controlesysteem¹⁶¹

Het interne controlesysteem heeft betrekking op de operationele werkzaamheden van de IBP en is nauw verbonden met het risicobeheersysteem (zie hoofdstuk 5, en in het bijzonder punt 5.4.4. over operationele risico's). Het is het geheel van maatregelen dat met redelijke zekerheid moet toelaten de volgende doelstellingen te bereiken:

- de bedrijfsvoering verloopt geordend en voorzichtig met afgelijnde objectieven;
- de ingezette middelen worden economisch en efficiënt gebruikt;
- de risico's zijn gekend en worden afdoende beheerst;
- de financiële en beheerinformatie integer en is betrouwbaar;
- de wetten en hun uitvoeringsmaatregelen alsmede de interne beleidslijnen en procedures van de IBP worden nageleefd.

¹⁶⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

¹⁶¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

De FSMA verwacht dat de IBP de nodige middelen inzet voor een performant intern controlesysteem, het proportionaliteitsbeginsel indachtig.

Interne controle bevat de volgende onderling verbonden componenten:

- een bedrijfsomgeving die een positieve houding ten aanzien van controle aanmoedigt;
- het vastleggen van doelstellingen, gevolgd door de identificatie en de analyse van de ermee verbonden risico's;
- het opstellen van procedures om de risico's te beheersen zodanig dat de vastgelegde doelstellingen kunnen bereikt worden;
- passende informatie- en communicatieprocedures om de doelstellingen inzake interne controle kenbaar en opvolgbaar te maken:
  - de identificatie, vastlegging en rapportering van relevante informatie zodanig dat de diverse organisatorische (interne en externe) eenheden van de IBP de hen toegewezen verantwoordelijkheden daadwerkelijk kunnen uitoefenen;
  - een betrouwbare en tijdige rapportering, zowel intern als extern, met het oog op:
    - het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid over de betrouwbaarheid van de verslaggevingsprocedures. Het gaat hier onder meer om de financiële verslaggeving, in de zin van alle kwantitatieve gegevens, met inbegrip van de boekhoudkundige gegevens, maar betreft ook de rapportering van alle kwalitatieve gegevens die door of krachtens de WIBP is voorgeschreven;
    - het toezicht op de goede werking van het interne controlesysteem;
- het bewaken en geregeld evalueren van de interne controlemaatregelen.

De FSMA verwacht dat de IBP te allen tijde beschikt over een beschrijving van de organisatie van haar interne controle (procedures).

Verder benadrukt de FSMA dat de IBP erover moet waken dat alle medewerkers zich bewust zijn van hun rol binnen het interne controlesysteem.

Het is een voorbeeld van een goede praktijk om ook de verantwoordelijken voor de controleprocedures en de rapporteringsregelingen op te nemen in het organogram waarvan sprake in punt 3.2.3.

4.3. Maatregelen van interne controle

Maatregelen van interne controle zijn bijvoorbeeld:

- organisatiemaatregelen zoals de omschrijving van functies en verantwoordelijkheden, hiërarchische controle, functiescheiding;
- controlemaatregelen zoals kruiselingse controles, dubbele handtekening, periodieke inventariscontroles;
- boekhoudkundige maatregelen zoals aansluiting van rekeningen, verantwoording van saldi, bijhouden van controleregisters;
- maatregelen ter beveiliging van personen en activa;
- maatregelen met het oog op de continuïteit en de betrouwbaarheid van de (elektronische) informatiesystemen;

- specifieke maatregelen op het vlak van risicobeheer (zie hoofdstuk 5).

4.4. Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur

De raad van bestuur is ervoor verantwoordelijk dat de IBP beschikt over een passend interne controlesysteem zoals hiervoor beschreven.

Minstens om de drie jaar onderzoekt en evalueert de raad van bestuur de doeltreffendheid van haar interne controlesysteem¹⁶² (Zie ook punt 3.8.).

---

¹⁶² Daarenboven moet de werking van de sleutelfuncties minstens jaarlijks worden gecontroleerd en beoordeeld (art. 77/7 WIBP).

5. RISICOBEEHEERSYSTEEM EN EIGEN RISICO-BEOORDELING (ORA)

Regelgevend kader:

Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, a) en § 2 en 95/1 WIBP

De IBP zet een risicobeheersysteem op dat bestaat uit strategieën, processen en rapportageprocedures die noodzakelijk zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's waaraan de IBP en de door haar beheerde pensioenregelingen zijn of kunnen worden blootgesteld, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen, regelmatig te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en aan de raad van bestuur van de IBP te rapporteren¹⁶³.

De IBP voert op een wijze die in verhouding staat tot haar omvang en interne organisatie, alsook tot de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden, een eigen risicobeoordeling (*own risk assessment* / ORA) uit. Dit gebeurt ten minste om de drie jaar of onmiddellijk na een significante wijziging in het risicoprofiel van de IBP of van de door de IBP uitgevoerde pensioenregelingen. De IBP documenteert deze risicobeoordeling naar behoren.¹⁶⁴

5.1. Risicobeheersysteem

5.1.1. Doel van het risicobeheersysteem

Het doel van het risicobeheersysteem bestaat erin de risico's waaraan de IBP is of kan worden blootgesteld, te identificeren, te meten, te beoordelen, op te volgen en te beheren. De door de IBP in dat kader genomen maatregelen staan in verhouding tot de omvang en de interne organisatie van de IBP, alsook tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van haar werkzaamheden¹⁶⁵. Zo houdt de IBP rekening met haar risicoprofiel. Dit is onder meer afhankelijk van het type en aantal beheerde pensioenregelingen, de populatie (oud, jong, vervangingsgraad, evolutie, ...), haar financiële situatie, beleggingsbeleid, interne organisatie, uitbesteding, ...

De FSMA verwacht dat het risicobeheersysteem de volgende elementen omvat:

- een risicobeheerstrategie die vorm krijgt in algemene en bijzondere beleidslijnen inzake risicobeheer (zie punt 5.2. voor de algemene beleidslijnen en de punten 5.4.2.2., 5.4.3.2., 5.4.4.2., 5.4.5. en 5.5.3. voor de bijzondere beleidslijnen);
- inbedding van het risicobeheersysteem in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen van de IBP (zie punt 5.3.);
- procedures en methodes om de risico's, waaraan de IBP en de door haar beheerde pensioenregelingen zijn of kunnen worden blootgesteld, te identificeren, te meten, op te volgen en te beheren (zie 5.4.2.3., 5.4.3.3., 5.4.4.3. en 5.4.5.);

¹⁶³ Art. 76/1, § 2, eerste lid WIBP.

¹⁶⁴ Art. 95/1, § 1, eerste lid WIBP.

¹⁶⁵ Art. 76/1, § 2, derde lid WIBP.

- rapporteringsprocedures die garanderen dat de informatie over de materiële risico's waaraan de IBP is blootgesteld en de doeltreffendheid van het risicobeheersysteem actief worden gecontroleerd, geanalyseerd en meegenomen in het besluitvormingsproces.

5.1.2. Proportionaliteit¹⁶⁶

Proportionaliteit is een belangrijk beginsel bij het uitwerken van beleidslijnen, analyses, beheer- en rapporteringsprocedures. De IBP moet het passend karakter van haar risicobeheersysteem beoordelen rekening houdend met haar organisatie en de omvang, complexiteit, aard en schaal van de beheerde regelingen.

Elementen die hierbij in aanmerking kunnen worden genomen zijn bv.

- de omvang en de interne organisatie van de IBP. Bijvoorbeeld:
  - bv. mono /multiwerkgever (met of zonder banden)/ sector;
  - eventuele uitbesteding van kritieke of belangrijke activiteiten, zoals databeheer en vermogensbeheer, ...;
- de omvang, aard, schaal en complexiteit van haar activiteiten. Bijvoorbeeld : beheert de IBP meerdere regelingen?
- welk type pensioenregeling beheert de IBP
  - enkel DC of ook DB of CB?
  - worden de prestaties in kapitaal dan wel in rente uitgekeerd?
  - tweede pijler of eerste pijler?
  - zijn de prestaties inflatiegerelateerd?
  - beheert de IBP risicodekking(en)?
  - enkel Belgische dan wel ook buitenlandse regelingen?
- voert de IBP een herverzekeringsbeleid of wendt ze mitigatietechnieken aan?
- ...

5.2. Risicobeheerbeleid

De raad van bestuur van de IBP stelt schriftelijke algemene en bijzondere beleidslijnen inzake risicobeheer¹⁶⁷ vast en keurt ze voorafgaandelijk goed¹⁶⁸. De beleidslijnen houden rekening met de organisatie van de IBP en omvang, aard, schaal en complexiteit van de activiteiten van de IBP, en in het bijzonder met de daaraan verbonden risico's. Ze worden aangepast wanneer er zich een duidelijke wijziging voordoet in het risicobeheersysteem of de risico's, waaraan de IBP wordt blootgesteld¹⁶⁹.

---

¹⁶⁶ Art. 76/1, § 2, derde lid WIBP.

¹⁶⁷ Art. 76/1, §1, vierde lid, 5°, a) WIBP.

¹⁶⁸ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁶⁹ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

De FSMA verwacht dat de algemene beleidslijnen de risicobeheerstrategie van de IBP beschrijven met ten minste de volgende punten:

- de doelstellingen en de beginselen van het risicobeheer van de IBP;
- de omschrijving van de materiële risico's waaraan de IBP is blootgesteld uitgaande van een risicoanalyse en de indeling ervan per risicocategorie;
- de vaststelling van de risicotolerantielimiets voor elke risicocategorie in overeenstemming met de risicobereidheid van de IBP;
- de belangrijkste krachtlijnen van de methodes en procedures die vooropgesteld worden voor het identificeren, meten, beoordelen, opvolgen, beheren en rapporteren van de risico's in functie van de vastgestelde risicotolerantielimiets.

De FSMA verwacht verder dat de IBP deze algemene beleidslijnen, zo nodig, verder uitwerkt in bijzondere beleidslijnen voor elk van de verschillende categorieën van risico's (zie de punten 5.4.2.2., 5.4.3.2., 5.4.4.2., 5.4.5. en 5.5.3.).

5.3. Organisatiestructuur

5.3.1. *Organisatiestructuur en besluitvormingsprocessen*

Het risicobeheersysteem is doeltreffend en goed in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen van de IBP¹⁷⁰.

Op basis van de risicoanalyse neemt de IBP de nodige maatregelen om de vastgestelde risico's te beheren en op te volgen in functie van de vooropgestelde risicotolerantielimiets. De maatregelen bestaan uit passende gedragslijnen en interne controle- en rapporteringsprocedures. De IBP besteedt hierbij ook aandacht aan de risico's die zich bij de externe dienstverleners van de IBP (kunnen) voordoen¹⁷¹.

De FSMA verwacht in dit kader onder meer dat de IBP een procedure inricht voor het identificeren en beheren van voorvallen of incidenten.

Het bijhouden van een risicoregister is in deze een voorbeeld van een goede praktijk.

Het is tevens een voorbeeld van een goede praktijk om alle verantwoordelijken, ook in eerste lijn, voor de risicobeheermaatregelen en procedures op te nemen in het organogram waarvan sprake in punt 3.2.3.

De raad van bestuur, de eventueel bevoegde andere operationele organen en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties houden bij hun besluitvormingsproces rekening met de informatie die in het kader van het risicobeheersysteem wordt gerapporteerd¹⁷².

5.3.2. *Rol van de raad van bestuur*

De raad van bestuur van de IBP draagt de eindverantwoordelijkheid voor de doeltreffendheid van het risicobeheersysteem en de integratie ervan in het besluitvormingsproces.

---

¹⁷⁰ Art. 76/1, § 2, tweede lid WIBP.

¹⁷¹ Art. 76/1, § 2, derde lid WIBP.

¹⁷² Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° en § 2, eerste en tweede lid WIBP.

Hij legt vooreerst de risicobeheerstrategie vast in de algemene en bijzondere beleidslijnen inzake risicobeheer (zie punt 5.2.)¹⁷³ en neemt deze beleidslijnen en de concrete risicoanalyse (zie punt 5.4.) mee in alle strategische beslissingen van de IBP.

De raad van bestuur houdt de ontwikkeling van het risicoprofiel van de IBP nauwlettend in het oog. Zodra zich een duidelijke materiële wijziging voordoet in de risico's waaraan de IBP is blootgesteld, haar risicoprofiel of risicobeheersysteem, moet hij indien nodig de (algemene of bijzondere) beleidslijnen inzake risicobeheer bijsturen¹⁷⁴.

Hiertoe moet de raad van bestuur te allen tijde beschikken over relevante en volledige informatie over de risico's die de IBP loopt. Als onderdeel van een efficiënt risicobeheersysteem zorgt hij er dan ook voor dat er doeltreffende controleprocessen en rapporteringsprocedures op het punt worden gesteld om de risico's ten allen tijde te kunnen onderkennen, meten, beheren en op te volgen.

De raad van bestuur kan de concrete uitwerking en de uitvoering van het risicobeheersysteem delegeren aan andere operationele organen (zie punt 2.5.2.). In het kader van zijn toezichtsrol ziet de raad van bestuur er niettemin op toe dat voormelde controle- en rapporteringsprocedures:

- in overeenstemming zijn met het risicobeheerbeleid en de erin bepaalde risicobereidheid van de IBP;
- schriftelijk zijn vastgelegd en geregeld worden geactualiseerd;
- de verantwoordelijkheid ervoor duidelijk is toegewezen;
- de betrokken medewerkers ervan op de hoogte zijn en ze toepassen.

Als onderdeel van de algemene beoordeling van het governancestelsel van de IBP evalueert de raad van bestuur het risicobeheersysteem ten minste om de drie jaar in het kader van een ORA-oefening¹⁷⁵ (zie punt 5.5.).

5.3.3. Rol van de risicobeheerfunctie

Zie punt 9.2. van deze circulaire.

5.4. Risicoanalyse

5.4.1. Algemeen

De IBP identificeert en meet haar risico's in het licht van:

- haar organisatie;
- haar werkzaamheden, met inbegrip van de uitbestede werkzaamheden;
- de beheerde pensioenregelingen.

De IBP deelt de geïdentificeerde risico's in risicocategorieën in om zo, binnen eenzelfde categorie, alle situaties te bundelen waarvoor identieke of gelijkaardige beheer- en opvolgingsmaatregelen gelden.

---

¹⁷³ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁷⁴ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

¹⁷⁵ Art. 76/1, § 3, eerste lid en 95/1, § 2, 2° WIBP.

De IBP beoordeelt de geïdentificeerde risico's door onder meer een inschatting te maken van:

- de relevantie voor de IBP;
- de kans op realisatie;
- de mogelijke impact bij realisatie en mogelijke mitigerende factoren (meten);
- de onderlinge samenhang;
- de verhouding tot de vooraf bepaalde risicobereidheid van de IBP (risicotolerantie).

De FSMA verwacht dat de IBP haar risicoanalyse uitvoert volgens een vastgelegde methodologie, waarvan de krachtlijnen zijn neergeschreven in de algemene en, in voorkomend geval, in de bijzondere beleidslijnen inzake risicobeheer.

De IBP documenteert haar risicoanalyse en motiveert de conclusies en beslissingen die eruit voortvloeien. *Een voorbeeld van goede praktijk is om deze risicoanalyse te documenteren in een risicodashboard.*

De IBP actualiseert haar risicoanalyse in het kader van een (gedeeltelijke) ORA telkens er zich een gebeurtenis voordoet die een aanzienlijke invloed kan hebben op haar risicoprofiel¹⁷⁶.

Rekening houdend met het proportionaliteitsbeginsel bestrijkt het risicobeheersysteem de actuariële, beleggings- en operationele risico's die zich ten minste op de volgende terreinen¹⁷⁷, voor zover van toepassing, kunnen voordoen bij de IBP zelf of bij haar externe dienstverleners.

De FSMA onderkent volgende drie grote risicocategorieën:

- actuariële risico's:
  - aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming¹⁷⁸;
  - afgestemd beheer van activa en passiva (asset-liability management - ALM)¹⁷⁹;
  - verzekering en andere risicobeperkingstechnieken¹⁸⁰;
- beleggingsrisico's:
  - beleggingen, in het bijzonder in derivaten en in instrumenten die verband houden met effectisering, en vergelijkbare verrichtingen¹⁸¹;
  - beheer van het liquiditeits- en concentratierisico¹⁸²;
  - milieu-, sociale en governance risico's met betrekking tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan¹⁸³.
- operationele en aanverwante risico's:

---

¹⁷⁶ Art. 95/1, § 1, tweede lid WIBP.

¹⁷⁷ Art. 76/1, § 2, derde lid WIBP.

¹⁷⁸ Art. 76/1, § 2, derde lid, 1° WIBP.

¹⁷⁹ Art. 76/1, § 2, derde lid, 2° WIBP.

¹⁸⁰ Art. 76/1, § 2, derde lid, 6° WIBP.

¹⁸¹ Art. 76/1, § 2, derde lid, 3° WIBP.

¹⁸² Art. 76/1, § 2, derde lid, 4° WIBP.

¹⁸³ Art. 76/1, § 2, derde lid, 7° WIBP.

- o continuïteitsrisico's¹⁸⁴;
- o integriteitsrisico's¹⁸⁵;
- o uitbestedingsrisico's¹⁸⁶;
- o reputatie-, strategische en politieke / regelgevingsrisico's¹⁸⁷.

Ingeval de aangeslotenen en pensioengerechtigden overeenkomstig de voorwaarden van de pensioenregeling risico's dragen, neemt het risicobeheersysteem ook deze risico's uit het oogpunt van de aangeslotenen en pensioengerechtigden in aanmerking¹⁸⁸. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een pensioenregeling van het type DC zonder contractuele rendementswaarborg (tarief), waar de aangeslotenen de beleggingsrisico's dragen.

5.4.2. Actuariële risico's

5.4.2.1. Wat zijn actuariële risico's?

Actuariële risico's worden voor IBP's gedefinieerd als de risico's die de duurzaamheid van de verbintenissen op korte en/of lange termijn in het gedrang kunnen brengen omwille van het gebruik van ondeugdelijke grondslagen of actuariële waarderingsmethodes.

De FSMA verwacht dat de IBP nauwgezet de globale technisch-financiële architectuur van de IBP opvolgt zodat de nakoming van haar verbintenissen gewaarborgd blijft; hierbij is de algemene samenhang tussen het financieringsplan, de SIP en andere sleuteldocumenten (zie punt 3.5.) cruciaal.

De IBP werkt hiertoe risicobeheermaatregelen uit die erop gericht zijn om de belangrijkste actuariële risico's te bewaken en te testen zodat de IBP bij significante wijzigingen die een impact hebben op de duurzaamheid van de verbintenissen, waar nodig, onmiddellijk de vereiste aanpassingen kan doorvoeren.

Hieronder volgt een opsomming van dergelijke risico's. Dit is geen limitatieve lijst. De IBP bepaalt zelf, in functie van haar activiteiten, de voor haar relevante risico's. Ze neemt deze op in haar risicobeheersysteem en bepaalt op grond van de relevantie van de risico's de frequentie waarmee ze opnieuw beoordeeld worden:

- solvabiliteitsrisico: het risico dat de IBP niet over voldoende activa beschikt om aan haar verplichtingen te voldoen;
- onderschrijvings-/aanvaardingsrisico: het risico dat de duurzaamheid/solvabiliteit van de IBP ongunstig wordt aangetast als gevolg van ontoereikende tarifiering, risicoacceptatie, *misselling*, ... ; dit betreft in het bijzonder IBP's die activiteiten beheren als bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP¹⁸⁹;
- modelrisico: de risico's die voortvloeien uit het hanteren van ongeschikte, foutief geïmplementeerde of onvoldoende prudente actuariële modellen;

¹⁸⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

¹⁸⁵ Art. 77/5, § 2, tweede lid WIBP.

¹⁸⁶ Art. 78 WIBP.

¹⁸⁷ Art. 76/1, § 2 en 77/5, § 2, tweede lid WIBP.

¹⁸⁸ Art. 76/1, § 2, vierde lid WIBP.

¹⁸⁹ Pensioenregelingen bedoeld in de WAPZ, WAPZNP en WAPW en gelijkaardige buitenlandse regelingen.

- parameterisico: de risico's die voortvloeien uit het hanteren van ongeschikte of onvoldoende prudente grondslagen (zoals actualisatievoet, inflatie, sterfterisico, langlevenrisico, pensioenleeftijd, ...);
- financieringsrisico's: het risico dat de capaciteit wordt aangetast van de bijdragende onderneming(en) om de regeling(en) te financieren op korte en/of lange termijn. De IBP dient hierbij ook voldoende aandacht te besteden aan de evolutie van de toekomstige bijdragen (in het bijzonder voor (gesloten) DB-plannen);
- risico's van mismatch tussen activa en passiva : het risico dat voortvloeit uit een verschillend effect van ongunstige marktbevingen op activa en passiva;
- risico's verbonden aan verzekering-, herverzekering- en andere risicomatigingstechnieken: het risico dat de IBP haar risico's onvoldoende bewaakt en beheerst omwille van een onaangepast (her)verzekeringbeleid of de aangewende risicomatigingstechnieken;
- risico's verbonden aan 'benefit options': het risico dat de duurzaamheid/solvabiliteit van de IBP ongunstig wordt aangetast indien de aangeslotenen opties zouden uitoefenen die voorzien zijn in het reglement of in de van toepassing zijnde sociale en arbeidswetgeving (zoals de omzetting van het pensioenkapitaal in rente, de overdracht van verworven reserves door slapers, ...);
- risico's verbonden aan kosten: het risico dat de duurzaamheid/solvabiliteit van de IBP ongunstig wordt aangetast indien de beheerkosten van de IBP plotseling zouden toenemen;
- ...

5.4.2.2. Bijzondere beleidslijnen inzake actuariële risico's

De FSMA verwacht dat de IBP, rekening houdend met het proportionaliteitsprincipe, bijzondere beleidslijnen uitwerkt met betrekking tot het beheer van haar actuariële risico's¹⁹⁰.

In dit kader verwacht de FSMA dat de IBP in haar beleidslijnen risicolimieten vastlegt die, bij overschrijding van deze limieten, aanleiding geven tot passende maatregelen. Hierbij schenkt de IBP voldoende aandacht aan de beoordeling van de financiële sterkte van de bijdragende onderneming(en) t.o.v. de door de IBP gehanteerde risicotolerantielimieten.

5.4.2.3. Interne beheer-, opvolgings- en rapporteringsprocedures

De FSMA verwacht dat de IBP beschikt over processen voor het identificeren, meten, opvolgen, beheren en rapporteren van de actuariële risico's die relevant zijn of relevant zouden kunnen zijn voor haar activiteiten. De IBP schenkt hierbij ook voldoende aandacht aan het detecteren van evoluties die zich over een langere periode aftekenen en die bij een verderzetting de duurzaamheid van de verbintenissen negatief zouden kunnen beïnvloeden.

De FSMA verwacht dat de IBP in dat kader geschikte analysetools en testen ontwikkelt die haar voldoende comfort geven om de risico's en de duurzaamheid van haar verbintenissen te kunnen beoordelen, beheren en opvolgen. Hierbij schenkt de IBP o.a. voldoende aandacht aan:

---

¹⁹⁰ De FSMA verwacht dat de IBP hiervoor o.a. de thema's en aandachtspunten behandelt die staan opgenomen in de hoofdstukken III. 2 en III. 3 van de circulaire FSMA_2016_02 dd. 24/02/2016 over de functie van aangewezen actuarissen bij de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (<https://www.fsma.be/nl/instelling-voor-bedrijfspensioenvoorziening-ibp>).

- elk afzonderlijk risico;
- de weerbaarheid van de IBP tegen (plotselinge) ongunstige evoluties;
- de algemene verwachte evoluties op langere termijn.

In functie van de beoogde doeleinden en rekening houdend met het proportionaliteitsbeginsel kiest de IBP de voor haar meest geschikte testen. De IBP bepaalt hierbij enerzijds welke testen ze inbedt in de cyclus van de ORA, de herziening van het financieringsplan en de SIP, en anderzijds welke testen met een hogere frequentie worden uitgevoerd.

De FSMA verwacht dat de IBP de resultaten van de uitgevoerde testen meeneemt in haar beleid en proactief de nodige regelingen uitwerkt, zowel preventieve maatregelen als noodplannen, voor het geval de ingeschatte risico's zich effectief zouden voordoen.

Hieronder worden enkele voorbeelden van praktijken, toetsen en analyses gegeven (dit is geen limitatieve lijst), die een IBP in dit kader kan ontwikkelen:

- *Het periodiek meten en bewaken (monitoring) van de geïdentificeerde relevante risico's. Hiertoe kan bv. een dashboard ontwikkeld worden dat de IBP inzichten verschaft in het risiconiveau waaraan ze, per geïdentificeerde risicofactor, is blootgesteld;*
- *Het uitvoeren van stresstests. Hieronder worden simulaties begrepen waarbij één parameter (gevoeligheidsanalyse) of meerdere parameters gezamenlijk (scenarioanalyse) ongunstig evolueren. Het kan zowel over onmiddellijke schokken gaan als over langere termijnontwikkelingen. De resultaten hiervan kunnen bv. in kaart gebracht worden via een cash-flow analyse.*

Dergelijke testen kunnen bv. opgevat worden als:

- *“wat als...” testen waarbij de IBP a priori bepaalde schokken vastlegt die ze periodiek wil toetsen. Het gaat om schokken die de IBP als plausibel beschouwt, maar die zich slechts met een kleine kans voordoen, en die naar verwachting een aanzienlijk negatief effect kunnen hebben op de duurzaamheid van de verbintenissen indien ze zich zouden voordoen. Deze testen helpen om inzichten te verwerven in de solvabiliteit en de financiering bij ongunstige ontwikkelingen. Dergelijke testen beantwoorden de vraag ‘overleeft de IBP de stresssituatie?’*
- *“vanaf wanneer...” testen (reverse testing) waarbij wordt nagegaan hoeveel een parameter kan dalen/stijgen vooraleer bv. de technische voorzieningen niet meer gedekt zijn, de bijdragen een bepaalde limiet bereiken, ... Dergelijke testen beantwoorden de vraag ‘wanneer overleeft de IBP een stresssituatie niet meer?’.*

De IBP kan op een dergelijke wijze risico's stressen die bijvoorbeeld verband houden met het rendement van de verschillende activaklassen, de actualisatievoet, inflatie, sterftekansen, effectieve leeftijd van opname pensioenprestaties, uitoefenen van benefit options.

De FSMA wijst er op dat EIOPA in dit kader een ‘Standard Risk Assessment’ (SRA) tool heeft ontwikkeld¹⁹¹. Deze laat de IBP's toe om de impact van een ongunstig stress-scenario voor bepaalde risico's en op een geaggregeerd niveau te kwantificeren;

---

¹⁹¹ The Opinion on the practical implementation of the common framework for risk assessment and transparency for IORPs ([link](#)) en technische specificiteiten ([link](#)).

- Het uitvoeren van Asset Liability Matching (ALM) analyses. De term ALM is een verzamelnaam voor heel uiteenlopende methodes en technieken (deze kunnen zowel deterministisch als stochastisch zijn) die ertoe moeten bijdragen om het actief en het passief van de IBP op elkaar af te stemmen, zoals de optimalisatie van:
  - de strategische asset allocatie in termen van verwacht rendement en volatiliteit;
  - duration gap tussen het actief en het passief;
  - ...;
- Het uitvoeren van stochastische projecties die toelaten om toekomstige evoluties uit te drukken in termen van kansen. In functie van de parametrisatie van de uitgevoerde analyses kunnen deze aangewend worden om bijvoorbeeld:
  - de veiligheidsbuffer in de technische voorzieningen te bepalen/ te toetsen (de continuïteitstoets);
  - de algemene evoluties inzake solvabiliteit, financieringsbehoefte, prestaties,... in kaart te brengen op basis van een run-off of going concern scenario;
  - ...;
- De FSMA wijst erop dat EIOPA een Common balance sheet heeft ontwikkeld¹⁹² die een marktconform beeld geeft van de financiële situatie van de IBP op basis van de risicovrije rentecurve. Ook worden hierin de mechanismen weergegeven die in voorkomend geval tot een herstel van tekorten kunnen leiden (sponsor support, benefit reductions en/of pension protection scheme).

5.4.3. Beleggingsrisico's

5.4.3.1. Wat zijn beleggingsrisico's ?

De term "beleggingsrisico" kan worden geïnterpreteerd als, enerzijds, het risico dat een belegging niet het verhoopte rendement oplevert en, anderzijds, het risico dat een belegging mettertijd haar waarde verliest. Omwille van hun impact op de beleggingsactiva, zijn beleggingsrisico's essentiële risico's voor een IBP.

Beleggingsrisico's zijn talrijk en variëren in functie van het betrokken actief. Elke IBP is verantwoordelijk voor het definiëren en identificeren van alle risico's waaraan haar beleggingen onderhevig kunnen zijn.

De belangrijkste beleggingsrisico's kunnen in de volgende risicocategorieën worden ondergebracht:

- Het marktrisico vloeit voort uit de variatie van de marktwaarde van de financiële instrumenten in de beleggingsportefeuille van de IBP, die te wijten is aan de bewegingen van verschillende marktelementen. Het marktrisico kan in de volgende categorieën worden onderverdeeld:
  - het renterisico;
  - het aandelenrisico;

---

¹⁹² The Opinion on the practical implementation of the common framework for risk assessment and transparency for IORPs ([link](#)) en de technische specificiteiten ([link](#)).

- het vastgoedrisico;
  - het spreadrisico;
  - het wisselkoersrisico;
  - het concentratierisico dat verbonden is aan de opeenstapeling van blootstellingen aan dezelfde emittent, sector of geografische zone;
  - het inflatierisico.
- Het kredietrisico of tegenpartijrisico is het risico op verlies of op verandering in de financiële toestand van een IBP als gevolg van, enerzijds, de niet-naleving – door een tegenpartij – van haar verplichtingen, en, anderzijds, de wijzigingen in de solvabiliteit van de emittenten van effecten of de tegenpartijen waarmee de IBP is verbonden, of, meer algemeen, van alle debiteuren waaraan haar beleggingen zijn blootgesteld.
  - Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen en andere activa op een bepaald moment niet volledig of gedeeltelijk te gelde kunnen worden gemaakt.
  - De ESG-risico's zijn de risico's dat een belegging aan waarde verliest als gevolg van ESG-factoren (i.e. ecologische, sociale en governancefactoren). Die risico's manifesteren zich doorgaans als traditionele beleggingsrisico's, zoals het markt-, krediet- of tegenpartijrisico.

5.4.3.2. Bijzondere beleidslijnen inzake beleggingsrisico's

De IBP ontwikkelt een specifiek beleid voor het beheer van de beleggingsrisico's. Zij kan dat beleid opnemen in haar SIP.

Daarbij moet zij er in het bijzonder op toezien risicotolerantielimiten te bepalen voor haar volledige beleggingsportefeuille, voor elke subcategorie van beleggingsrisico's of voor elke bijzondere beleggingscategorie, zoals derivaten, instrumenten die verband houden met effectisering en vergelijkbare verrichtingen¹⁹³.

Een IBP zou er effectief kunnen voor opteren in derivaten te beleggen. Derivaten zijn toegestaan als zij tot doel hebben het beleggingsrisico te beperken of *“voor zover zij een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken”*¹⁹⁴.

De FSMA verwacht dat de IBP bijzondere aandacht besteedt aan de voorzichtige integratie van die producten in het algemene kader van haar activabeheer. Bij de analyse van de risico's die aan die producten zijn verbonden, moet met name rekening worden gehouden met de eventuele risico's die aan hun onderliggende actief zijn verbonden.

Het grootste risico dat een IBP loopt, is dat haar activaniveau ontoereikend is om haar verbintenissen op vervaldatum te kunnen nakomen. Daarom verwacht de FSMA dat de IBP een duidelijke, volledige en concrete risicobeheerstructuur uitwerkt. Dat is essentieel om zowel het portefeuillerisico als het algemene risico van de IBP en in het bijzonder het coherentieniveau tussen actief en passief te kunnen bewaken. Zie ook punt 5.4.2. over de actuariële risico's.

5.4.3.3. Interne beheer-, opvolgings-, rapporteringsprocedures

De IBP beschikt over procedures om de beleggingsrisico's te identificeren, meten, bewaken, beheren en rapporteren. Die procedures moeten in verhouding staan tot de omvang van de portefeuille en

---

¹⁹³ Art. 76/1, § 2, derde lid, 3°, van de WIBP.

¹⁹⁴ Art. 91, § 1, 4°, van de WIBP.

aansluiten bij de aard en de inhoud van het beheer. Er moeten duidelijke regels gelden voor de overschrijding van de risicotolerantielimiets. Daarbij worden zowel de gedefinieerde algemene als specifieke limieten geïndiceerd.

De FSMA onderstreept in dat verband dat de toegepaste wegingmethodes voor beleggingsrisico's en risicobeheerprocedures, krachtens de WIBP¹⁹⁵, in de SIP moeten worden opgenomen.

De FSMA verwacht dat de IBP alle partijen identificeert die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het beleggingsbeleid of die, rechtstreeks of onrechtstreeks, meewerken aan het beheer van en het toezicht op de beleggingen. Het gaat daarbij zowel om de operationele organen als de externe dienstverleners op wie de IBP een beroep doet voor het beheer van haar beleggingen.

Verder verwacht de FSMA dat de IBP de rol en de verantwoordelijkheden beschrijft van alle partijen die betrokken zijn bij de besluitvorming over, het beheer van en het toezicht op haar beleggingen. *Een voorbeeld van een goede praktijk is dat in de beschrijving van die rollen en verantwoordelijkheden alle informatie wordt opgenomen aan de hand waarvan de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen kunnen worden geïdentificeerd op het niveau van de consolidatie van de beleggingsportefeuille in zijn geheel en van de naleving van het beleggingsbeleid in het algemeen.*

Een voorbeeld van een goede praktijk is de integratie in de procedures van:

- *de factoren en gebeurtenissen die aanleiding kunnen geven tot een herziening van het beleggingsbeleid. Het zou ook interessant zijn als wordt beschreven hoe die factoren worden geïdentificeerd en opgevolgd;*
- *het toezicht op en de beoordeling van de prestaties en de risico's van de beleggingsportefeuille, alsook de frequentie van het toezicht op die elementen;*
- *het toezicht op de activiteit van de activabeheerder(s), bv. de frequentie van de vergaderingen en de contacten met de activabeheerder(s) en het bevoegde operationele orgaan van de IBP;*
- *de modaliteiten, de frequentie en de minimuminhoud van de rapportering over de beleggingen die van de activabeheerder(s) of de bewaarder wordt verwacht.*

De FSMA onderstreept het belang van de specifieke wettelijke bepalingen over het beheer van de ESG-factoren en -risico's. Enerzijds moet een IBP bij haar beleggingsbeslissingen¹⁹⁶ rekening houden met de ESG-factoren die aan haar beleggingsactiva zijn verbonden. Anderzijds moet zij de ESG-risico's die aan haar beleggingsportefeuille en het beheer ervan zijn verbonden, in haar risicobeheersysteem verwerken¹⁹⁷.

De FSMA begrijpt dat de beoordeling van de ESG-risico's een voortdurend evoluerend onderwerp is, en dat het daarom voor de IBP's doorgaans niet mogelijk is om op die risico's dezelfde metingen toe te passen als op de traditionele beleggingsrisico's. De IBP kan die risico's daarom onrechtstreeks meten, door bijvoorbeeld de (relatieve) ESG-scores te gebruiken van de ondernemingen waarin zij belegt. Die gegevens zijn te verkrijgen bij de leveranciers van prestatiegegevens. Ook een meer rechtstreekse kwantificering van de blootstellingen aan de ESG-risico's via een scenarioanalyse is mogelijk. In afwachting van de toekomstige evoluties ter zake, verwacht de FSMA dat de IBP het onderwerp van nabij opvolgt om er onder meer in haar risicobeheersysteem rekening mee te houden.

---

¹⁹⁵ Art. 95, tweede lid, WIBP.

¹⁹⁶ Art. 76/1, § 2, derde lid, 7°, en 95/1, § 2, 8°, van de WIBP.

¹⁹⁷ Art. 76/1, § 2, derde lid, 7°, van de WIBP.

Een voorbeeld van een goede praktijk zou zijn dat een IBP in haar risicobeheersysteem rekening houdt met de risico's die verbonden zijn aan de waardevermindering van de activa als gevolg van het veranderde reglementaire kader van die activa ("stranded assets"), en dat zij rekening houdt met de ESG-risico's bij de ontwikkeling van haar noodplannen¹⁹⁸.

Ter aanvulling van het voorgaande, verwijst de FSMA voor een nuttige toelichting naar de EIOPA-opinie "on the supervision of the management of environmental, social and governance risks faced by IORPs" ([link](#)).

5.4.4. Operationele risico's

In aanvulling op hetgeen volgt, verwijst de FSMA voor een nuttige toelichting naar de EIOPA-opinie in verband met "the supervision of the management of operational risks by IORPs" ([link](#)).

5.4.4.1. Wat zijn operationele risico's?

Operationele risico's worden gedefinieerd als de risico's op verliezen door inadequate of falende interne procedures, personeel of systemen dan wel door externe gebeurtenissen.

Operationele risico's omvatten ook compliance- en juridische risico's, maar niet reputatie-, strategische, politieke en regelgevingsrisico's. De uitgesloten risico's zijn allen echter in veel opzichten nauw verbonden met het operationele risico. Een politiek of regelgevend risico kan bijvoorbeeld de bestaande activiteiten van IBP's beïnvloeden en een impact hebben op de compliance- en juridische risico's (zie punt 5.4.5.).

Operationele risico's kunnen verder worden opgesplitst in de volgende subcategorieën van risico's:

- continuïteitsrisico's zoals bv. operationele verstoringen en systeemfouten, schade aan goederen;
- integriteitsrisico's zoals bv. interne en externe fraude, belangenconflicten in de relaties met de bijdragende onderneming, aangeslotenen en pensioengerechtigden;
- uitbestedingsrisico's, zoals bv. capaciteit, concentratie van veel taken bij dezelfde dienstverlener.

Zie voor een verdere opdeling de bijlage 1 van de voormelde EIOPA-opinie ([link](#)).

5.4.4.2. Bijzondere beleidslijnen inzake operationele risico's

De FSMA verwacht dat de IBP, rekening houdend met het proportionaliteitsbeginsel, bijzondere beleidslijnen (zie punt 5.2.) uitwerkt met betrekking tot het beheer van haar operationele risico's.

Zie ook hoofdstuk 4 over interne controle, hoofdstuk 6 in verband met continuïteit en noodplannen, hoofdstuk 7 over uitbesteding en hoofdstuk 8 over integriteit.

198Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3°, van d WIBP. Par exemple, en considérant leur stratégie de communication en cas de controverse publique impliquant une entreprise incluse dans le portefeuille de placements de l'IRP.

De FSMA wijst erop dat betekenisvolle wijzigingen aan haar organisatie en activiteiten voor de IBP een aanleiding zijn om de gepastheid van de bestaande beleidslijnen te onderzoeken en om ze zo nodig aan te passen¹⁹⁹. Voorbeelden van nieuwe activiteiten, processen en systemen zijn onder meer, maar niet beperkt:

- nieuwe pensioenregelingen die het operationele risico kunnen verhogen door de toegenomen complexiteit;
- nieuwe grensoverschrijdende activiteiten of overdrachten;
- nieuwe IT-oplossingen/systemen die gevoelig kunnen zijn voor cyberrisico's;
- automatisering van processen, bijvoorbeeld voor databeheer;
- uitbesteding van activiteiten of verandering van dienstverlener, die aan operationele risico's onderhevig zullen zijn.

5.4.4.3. Interne beheer- opvolgings- en rapporteringsprocedures

De IBP beschikt over procedures voor het identificeren, meten, opvolgen, beheren en rapporteren van haar operationele risico's. De IBP past die procedures aan in het geval er zich risico-ontwikkelingen hebben voorgedaan waardoor ze haar bijzondere beleidslijnen inzake operationele risico's heeft moeten herzien (zie punt 5.4.4.2.).

De FSMA verwacht dat de IBP onder meer een geschikt aantal stress-scenario's ontwikkelt en analyseert voor het beheer van haar operationele risico's. Deze stress-scenario's zijn ten minste gebaseerd op de volgende situaties:

- het falen van een kritiek proces of systeem (bv. IT);
- het wegvallen van een medewerker met een kritieke rol;
- het optreden van onvoorziene externe gebeurtenissen.

De IBP besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan:

- het uitbestedingsrisico in de mate de IBP beroep doet op dienstverleners (zie voor meer toelichting hoofdstuk 7 van deze circulaire en bijlage 2 van de voormelde EIOPA-Opinie ([link](#)));
- databeheer : correcte en volledige identificatie-, salaris- en loopbaangegevens zijn essentieel en vormen de basis voor de berekening van de pensioenrechten van de aangeslotenen en pensioengerechtigden. Een veilig beheer van deze gegevens is dan ook van cruciaal belang voor een goed beheer van de pensioenverplichtingen.

De FSMA verwacht dat de IBP de nodige verwerkingsprocedures, opvolgingsmethodes en adequate transmissiekanalen instelt, die aangepast zijn aan het volume, de aard en de complexiteit van haar werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's²⁰⁰. Dit betreft zowel de taken die de IBP zelf uitvoert als de uitbesteede taken. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de uitvoering van de processen en de beheersing van het continuïteitsrisico en de risico's inzake integriteit en confidentialiteit²⁰¹.

---

¹⁹⁹ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

²⁰⁰ Art. 76/1, § 1 vierde lid, 1° en 2° en § 2, derde lid, 5° WIBP.

²⁰¹ Art. 76, § 1, vierde lid, 1° tot 4° en § 2, derde lid, 5° WIBP.

Ook de bijdragende onderneming speelt een belangrijke rol in het databeheer. Vaak verloopt de datatransmissie rechtstreeks van de bijdragende onderneming (of van haar dienstverlener die instaat voor de *payroll*) naar de dienstverlener aan wie de IBP het administratief beheer heeft uitbesteed. De FSMA verwacht dat de IBP de nodige afspraken maakt met de bijdragende onderneming opdat de juiste data worden aangeleverd. Daarnaast voorziet de IBP in de nodige controle(procedure)s met betrekking tot de correctheid van de data en op het doorstromingsproces.

- het cyberrisico: het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT) kan bijdragen tot de vermindering van de operationele risico's. Geautomatiseerde processen zijn immers minder gevoelig voor fouten dan handmatige processen. Het gebruik van ICT brengt echter op zijn beurt andere soorten operationele risico's met zich mee op het gebied van informatiebeveiligingsrisico's en in het bijzonder cyberrisico's. IBP's kunnen het slachtoffer worden van cyberincidenten die de "vertrouwelijkheid", "integriteit" en "beschikbaarheid" van informatie, informatiesystemen en operationele processen in gevaar kunnen brengen.

De FSMA verwacht dat de IBP de soorten dreigingen en problemen, die haar (meer) kwetsbaar maken voor cyberrisico's, identificeert en beheert. De IBP stelt daartoe onder andere een overzicht op van de typische gegevens- en informatiestromen binnen haar activiteiten, zowel intern als met derden, al dan niet dienstverleners.

Zie voor een uitgebreide toelichting de bijlage 3 van de voormelde EIOPA-opinie ([link](#)).

Zie ook hoofdstuk 4 over interne controle, hoofdstuk 6 in verband met continuïteit en noodplannen, hoofdstuk 7 over uitbesteding en hoofdstuk 8 over integriteit.

5.4.5. Reputatie-, strategische en politieke / regelgevingsrisico's

Reputatie-, strategische en politieke / regelgevingsrisico's worden niet beschouwd als operationele risico's maar zijn er wel nauw mee verbonden.

Het reputatierisico heeft betrekking op het verlies van de (goede) reputatie van de IBP. Dit kan directe financiële schade voor de IBP, de bijdragende ondernemingen en/of de aangeslotenen en pensioengerechtigden meebrengen. Reputatieverlies kan ook leiden tot een verlies aan vertrouwen in de IBP en de bijdragende onderneming. Vooral de IBP's die activiteiten beheren als bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP²⁰² moeten zich bewust zijn van dit risico, in het bijzonder in geval van *misselling* bij de commercialisatie van hun pensioenproducten.

Strategische risico's kunnen aanleiding geven tot verliezen als gevolg van de strategische keuzes/beslissingen van de IBP (bv. op het vlak de keuze van beleggingen, medewerkers, ...).

Het politiek of regelgevingsrisico heeft betrekking op veranderingen in het wettelijk kader waarbinnen de IBP actief is of op de relatie van de IBP met de regelgever of de toezichthouder.

De FSMA verwacht dat de IBP passende beleidslijnen en beheer- en rapporteringsprocedures instelt voor de beheersing van deze risico's.

---

²⁰² Pensioenregelingen bedoeld in de WAPZ, WAPZNP en WAPW en gelijkaardige buitenlandse regelingen.

5.5. Eigen risicobeoordeling (ORA)

5.5.1 Doel van een ORA

Een ORA beoogt een globale beoordeling van zowel de risico's waaraan de IBP is blootgesteld als de doelmatigheid van het gevoerde risicobeheer.

Een ORA moet zo worden opgezet dat de IBP een holistisch beeld (360° analyse) krijgt van haar risicoprofiel en dat ze begrijpt hoe risico's haar goede werking en het nakomen van haar verbintenissen kunnen beïnvloeden. Hierbij gaat de IBP uit van de huidige situatie, gestreste situaties en langere termijn analyses.

Een ORA is dus een belangrijk instrument dat de IBP moet aanzetten tot het voeren van een (pro)actief risicobeheer.

Daarbij onderscheidt de FSMA:

- het ORA-beleid met de doelstellingen, de krachtlijnen van de methodologie voor het uitvoeren van een ORA en de planning van de oefening (zie punt 5.5.3.);
- de ORA-oefening zelf met het uitvoeren van de nodige analyses en testen en de beoordeling van de verschillende risico's (zie punt 5.5.5.);
- het ORA-verslag dat als een strategisch aansturingsinstrument de belangrijke risico's en de uitdagingen duidelijk in kaart brengt met het oog op de deugdelijke onderbouw van het strategisch besluitvormingsproces van de IBP (zie punt 5.5.6).

De FSMA verwacht dat de IBP zich op basis van de conclusies van een ORA voorbereidt om snel te kunnen reageren in crisissituaties (door bv. het opstellen van noodplannen) en om de nodige reflexen te ontwikkelen voor het dagdagelijks beheer.

De FSMA benadrukt dat de IBP bij het uitvoeren van een ORA gebruik kan maken van alle bestaande analyses en testen die ze heeft uitgevoerd in de context van bv. het risicobeheersysteem, de periodieke herzieningen van de SIP en het financieringsplan, voor zover de IBP van oordeel is dat de conclusies ervan nog relevant zijn. De IBP kan ook, voor zover nog relevant, gebruik maken van de resultaten van de controlewerkzaamheden van haar sleutelfuncties. Waar nodig voert de IBP wel aanvullende testen en analyses uit in het kader van een ORA.

De FSMA verwijst voor nuttige toelichting ook naar de EIOPA-opinie in verband met "*the use of governance and risk assessment documents in the supervision of IORPs*" (meer in het bijzonder naar de punten 3.16. en volgende) ([link](#)) en de bijlage 4 bij deze opinie met illustratieve templates voor het ORA-beleid en het ORA-verslag ([link](#)). De FSMA raadt de IBP aan om deze templates als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van haar ORA-beleid en ORA-verslagen en waar nodig verder uit te werken en aan te vullen.

5.5.2. Rol van de sleutelfuncties

De verantwoordelijken voor de verschillende sleutelfuncties ondersteunen, informeren en maken aanbevelingen over aan de IBP, elk voor wat zijn domein betreft, bij het ontwikkelen en het uitvoeren van een ORA²⁰³ en de vervolgmaatregelen.

---

²⁰³ Art. 95/1, § 6, WIBP.

De verantwoordelijke voor de risicobeheerfunctie heeft een coördinerende rol inzake een ORA²⁰⁴.

5.5.3 ORA-beleid

De IBP ontwikkelt een ORA-beleid dat afgestemd is op haar organisatiestructuur en risicobeheersysteem, met inachtneming van de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's die inherent zijn aan haar activiteiten (zie punt 5.1.2. m.b.t. proportionaliteit).

De raad van bestuur van de IBP moet het ORA-beleid goedkeuren²⁰⁵.

De FSMA verwacht dat het ORA-beleid ten minste onderstaande punten omvat:

- de doelstellingen van een ORA;
- een beschrijving van de wijze waarop een ORA is geïntegreerd in het managementproces en de besluitvormingsprocessen;
- toelichting bij het risicoprofiel van de IBP;
- de algemene krachtlijnen van de procedures, methodes en testen die zullen gebruikt worden voor het beoordelen van de verschillende punten van een ORA-oefening²⁰⁶ (zie punt 5.5.5.);
- het tijdschema voor de uitvoering van een ORA-oefening;
- een niet-uitputtende lijst van gebeurtenissen die aanleiding geven tot het uitvoeren van een ORA buiten de vastgelegde of de wettelijke frequentie;
- in voorkomend geval hoe en in welke omstandigheden bestaande analyses en testen kunnen worden aangewend voor een ORA.

Indien bepaalde aspecten worden beschreven in andere beleidsdocumenten, kan hiernaar verwezen worden.

5.5.4. Frequentie van een ORA

De IBP moet ten minste om de drie jaar een volledige ORA uitvoeren (reguliere ORA)²⁰⁷.

De IBP moet echter ook na elke significante wijziging in het risicoprofiel van de IBP een volledige of gedeeltelijke ORA uitvoeren (niet-reguliere ORA)²⁰⁸.

Significante wijzigingen van het risicoprofiel van de IBP kunnen voortvloeien uit:

- interne beslissingen, zoals reglementswijzigingen, het beheer van nieuwe types van toezeggingen, overdrachten van pensioenregelingen, aanpassingen in de strategische asset allocatie (SIP), aanpassingen in de berekeningsmethode en/of hypothesen van de technische voorzieningen en bijdragen (financieringsplan), belangrijke aanpassingen in de herverzekeringsovereenkomsten, cross-border overdrachten, ...;
- externe factoren zoals bv. wijzigingen in de financiële markten, sociale en arbeidswetgeving, levensverwachting, dienstverleners (overname, fusie,...), ...

---

²⁰⁴ Art. 77/3 WIBP.

²⁰⁵ Art. 95/1, § 2, 1° WIBP.

²⁰⁶ Art. 95/1, § 3 WIBP.

²⁰⁷ Art. 95/1, § 1, tweede lid WIBP.

²⁰⁸ Art. 95/1, § 1, tweede lid WIBP.

De resultaten van stresstests en stressscenario's kunnen helpen bij de identificatie en beoordeling van interne en externe factoren, of de veranderingen ervan, die een significante impact kunnen hebben op het risicoprofiel van de IBP.

De eerste ORA dient ten laatste vóór 13 januari 2022, of vroeger en onmiddellijk bij significante wijziging(en), uitgevoerd te worden.

Als een voorbeeld van goede praktijk raadt de FSMA de IBP aan om de reguliere ORA in te bedden in de driejaarlijkse cyclus van de herziening van de SIP en het financieringsplan.

5.5.5. ORA-oefening

De FSMA verwacht dat bij het voeren van een ORA-oefening, ten minste onderstaande punten worden behandeld. De resultaten en besluiten van deze ORA-oefening vormen de basis voor het opstellen van het ORA-verslag (zie punt 5.5.6.):

- de beschrijving van de wijze waarop de ORA is geïntegreerd in het managementproces en de besluitvormingsprocessen²⁰⁹;
- de beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheersysteem²¹⁰;
- de beoordeling van het beheer van belangenconflicten met de bijdragende onderneming(en) bij de uitbesteding van werkzaamheden van de sleutelfuncties aan de bijdragende onderneming²¹¹;
- de beoordeling van de totale financieringsbehoeftes van de IBP. Dit houdt in dat het financieringsplan, met de berekeningswijze van de bijdragen maar ook van de technische voorzieningen, en de SIP beoordeeld worden t.o.v. het risicoprofiel van de IBP. In voorkomend geval bevat dit ook een beschrijving en beoordeling van het lopende herstelplan²¹²;
- de beoordeling van de risico's die een impact kunnen hebben op de (uitbetaling van de) pensioenuitkeringen en in voorkomend geval van de effectiviteit van de corrigerende maatregelen (betreft o.a. indexaties/kortingen)²¹³;
- de kwalitatieve²¹⁴ beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen. Het betreft o.a. garanties, convenanten, (her)verzekeringscontracten, sociale bepalingen (bv. bijstortingsplicht van de bijdragende ondernemingen), ...²¹⁵;
- de kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's, met inbegrip van de wijze waarop de kwaliteitscontroles van de data zullen worden beoordeeld²¹⁶;

---

²⁰⁹ Art. 95/1, §2, 1° WIBP.

²¹⁰ Art. 95/1, § 2, 2° WIBP.

²¹¹ Art. 95/1, § 2, 3° WIBP.

²¹² Art. 95/1, § 2, 4° WIBP.

²¹³ Art. 95/1, § 2, 5° WIBP.

²¹⁴ Een kwalitatieve beoordeling houdt in deze context een eerder beschrijvende beoordeling in van de maatregelen die werden genomen om de risico's te beheren.

²¹⁵ Art. 95/1, § 2, 6° WIBP.

²¹⁶ Art. 95/1, § 2, 7° WIBP.

- de beoordeling van de ESG-aspecten van de SIP²¹⁷;
- het tijdschema voor de uitvoering van een ORA.

De beoordeling moet toekomstgericht zijn, rekening houdend met interne en externe ontwikkelingen die een impact kunnen hebben op het toekomstige risicoprofiel van de IBP zodat het de IBP in staat stelt om de nodige vervolgmaatregelen te nemen (zie punt 5.5.7.).

De FSMA herinnert eraan dat de IBP bij het uitvoeren van een ORA gebruik kan maken van alle bestaande analyses en testen (zie punt 5.5.1.).

5.5.6. ORA-rapportering

5.5.6.1. Interne rapportering aan de raad van bestuur

Het ORA-verslag moet als strategisch aansturingsinstrument dienen en de belangrijke risico's en de uitdagingen duidelijk in kaart brengen. Het moet het juiste evenwicht nastreven tussen beknoptheid en detail zodat het effectief kan bijdragen tot het strategisch besluitvormingsproces van de IBP.

De FSMA verwacht dat, op basis van de gevoerde ORA-oefening, het ORA-verslag:

- een beoordeling geeft van het gevoerde risicobeheer;
- een totaalbeeld geeft van alle materiële risico's waaraan de IBP is blootgesteld of blootgesteld zou kunnen zijn in de toekomst (ongeacht of deze risico's al dan niet kwantificeerbaar zijn) en waarbij in voorkomend geval voldoende aandacht wordt besteed aan de onderlinge afhankelijkheden;
- toelaat om de risico's te begrijpen en te vertalen in voldoende prudente technische voorzieningen, financiering, (her)verzekeringsbeleid, mitigatietechnieken, beleggingsbeleid, operationeel beleid en governancebeleid;
- toelaat om de financieringsbehoeftes en/of technische voorzieningen in te schatten in het geval van ongunstige scenario's;
- meer in het bijzonder een weerslag bevat van de beoordeling van de verschillende thema's die het voorwerp van de ORA-oefening hebben uitgemaakt (zie punt 5.5.5.).

5.5.6.1. Rapportering aan de FSMA²¹⁸

Een ORA-rapportering aan de FSMA bevat:

- het ORA-verslag aan de raad van bestuur;
- de verslagen van de sleutelfuncties met hun vaststellingen en aanbevelingen in het kader van een ORA;
- de notulen van de raad van bestuur met de goedkeuring van het ORA-verslag.

Op verzoek van de FSMA bezorgt de IBP een kopie van de technische documenten met de gedetailleerde resultaten van de uitgevoerde analyses en testen die als basis hebben gediend om het ORA-verslag op te stellen.

---

²¹⁷Art. 95/1, § 2, 8° WIBP.

²¹⁸Art. 95/1, § 5 WIBP.

De IBP stelt de FSMA binnen de maand in kennis van elke uitgevoerde ORA. Waar van toepassing verwijst de IBP naar de rubriek waar de betrokken documenten werden opgeladen op eCorporate.

5.5.7. Opvolging van een ORA

De FSMA verwacht dat de IBP:

- onmiddellijk passende maatregelen neemt bij ernstige tekortkomingen en zwaktes in het risicobeheersysteem. Indien mogelijk wordt hierover al gerapporteerd in het ORA-verslag;
- een actieplan opstelt met maatregelen om tegemoet te komen aan de overige geïdentificeerde tekortkomingen en zwaktes in het risicobeheersysteem.

De IBP betreft haar sleutelfuncties bij het uitwerken van de maatregelen/actieplan. De verantwoordelijken voor de sleutelfuncties beoordelen de voorstellen van maatregelen en toetsen ze aan de vaststellingen en conclusies in de ORA, elk voor wat zijn domein betreft, en rapporteren hierover aan de raad van bestuur van de IBP. Deze laatste neemt die beoordeling mee in zijn beraadslaging over de goedkeuring van de vervolgmaatregelen/actieplan en notuleert zijn beslissingen hierover afdoende (zie punt 1.3.2.2).

De IBP rapporteert hierover aan de FSMA en plaatst daartoe volgende documenten op eCorporate:

- de verslagen van de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties met hun beoordeling en aanbevelingen over de (voorstellen van) maatregelen;
- de notulen van de raad van bestuur met de goedkeuring de maatregelen / actieplan.

6. CONTINUÏTEIT EN NOODPLANNEN

Regelgevend kader:

Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP

De bedrijfscontinuïteit wordt gevrijwaard door gezonde beheerpraktijken die zich richten op het vermijden en het beheer van ernstige en niet-geplande onderbrekingen van de werkzaamheden van de IBP.

De IBP moet als deel van haar governancestelsel dus de nodige maatregelen nemen, waaronder noodplannen, met het oog op de continuïteit van haar werkzaamheden.²¹⁹

6.1. Continuïteitsbeleid²²⁰

De IBP stelt een bedrijfscontinuïteitsbeleid op dat in verhouding staat tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van haar werkzaamheden.

Dit beleid moet ervoor zorgen dat bij een onderbreking van systemen en procedures de essentiële gegevens beschermd zijn en de werkzaamheden worden voortgezet, of — wanneer dat niet mogelijk is — dat deze gegevens zo spoedig mogelijk worden hersteld of gerecupereerd en de werkzaamheden zo spoedig mogelijk worden hervat. De focus ligt hierbij in de eerste plaats op de kritieke en belangrijke functies en werkzaamheden van de IBP²²¹.

6.1.1. Toepassingsgebied

Het bedrijfscontinuïteitsbeleid richt zich op ernstige niet-geplande onderbrekingen van de werkzaamheden als gevolg van gebeurtenissen zoals bv.:

- de gehele of gedeeltelijke vernietiging en/of onbereikbaarheid van bedrijfsgebouwen (bv. ten gevolge van brand, natuurrampen, ...);
- de onbeschikbaarheid van:
  - kritieke functies en systemen (bv. ten gevolge van computerpannes of -virussen);
  - leden van de raad van bestuur en van andere operationele organen;
  - kritieke kennis en vaardigheden (*know how*);
  - medewerkers die een sleutelrol vervullen;
- schade aan of het uitvallen van belangrijke infrastructuur (bv. aan IT of nutsvoorzieningen zoals telecommunicatie en elektriciteit);
- het wegvallen van belangrijke dienstverleners (bv. ten gevolge van het onverwachte beëindiging van de relatie, een faillissement);
- de verdwijning of beschadiging van gegevens;
- fraude, sabotage, cybercriminaliteit;
- omvangrijke sociale onrust.

²¹⁹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

²²⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

²²¹ Zie opsomming van kritieke taken en functies onder punt 7.1.2.

Wanneer de IBP beroep doet op externe dienstverleners, neemt de IBP alle redelijke stappen om ervoor te zorgen dat de afgesproken dienstverlening de bedrijfscontinuïteit niet in het gedrang brengt. Zie ook onder punt 6.3. i.v.m. uitbesteding.

De bedrijfscontinuïteitsregelingen van de bijdragende onderneming kunnen ook de door de IBP uitgeoefende werkzaamheden, of bepaalde aspecten ervan, omvatten (zoals bv. de vernietiging en/of onbereikbaarheid van bedrijfsgebouwen, onbeschikbaarheid van IT-systemen, ...). In dat geval kan de raad van bestuur van de IBP daarmee rekening houden bij het uitstippelen van het bedrijfscontinuïteitsbeleid van de IBP.

6.1.2. Krachtlijnen van het continuïteitsbeleid

De FSMA verwacht dat de strategie en de krachtlijnen van het continuïteitsbeleid o.a. betrekking hebben op het:

- identificeren van de kritieke taken, functies en systemen in het licht van de continuïteit van de werkzaamheden van de IBP;
- bepalen van de aanvaardbare maximumduur van een verminderde dienstverlening en de tijdshorizon voor het hervatten van de normale dienstverlening en bedrijfswerkzaamheden;
- bepalen van de verantwoordelijkheden en rapporteringslijnen inzake bedrijfscontinuïteit;
- sensibiliseren op alle niveau's van de IBP over het belang van bedrijfscontinuïteit en de uitgewerkte procedures ter zake;
- toepassen van voormelde krachtlijnen op de dienstverleners waarop de IBP beroep doet.

De FSMA verwacht dat de voormelde beleidsprincipes verder worden uitgewerkt in preventieve en risicoreducerende maatregelen en noodplannen.

6.2. Noodplannen

De FSMA verwacht dat de IBP, voor die gebieden waarvoor zij zichzelf kwetsbaar acht, de materiële risico's identificeert en noodplannen opstelt. Deze noodplannen kunnen dus een zeer breed scala aan kwetsbaarheden behandelen en beperken zich niet tot IT-aangelegenheden.

Volgens de FSMA moeten de noodplannen betrekking hebben op:

- *crisis management* : beslissingsstructuren (bv. een crisisbeheercomité) en procedures die in werking treden in geval van ernstige niet-geplande onderbrekingen, met aanduiding van alle personen die daarin een rol spelen en van hun respectieve verantwoordelijkheden, rapportering en prioriteiten;
- *communicatie* : procedures en verantwoordelijkheden voor de communicatie tussen de medewerkers en met de aangeslotenen en pensioengerechtigden;
- *recuperatie van kritieke documentatie* : behoud of recuperatie van alle kritieke documenten en contracten door middel van kopie, scanning, bewaring op andere locaties;
- *menselijk potentieel en uitrusting* : maatregelen om de medewerkers in het geval van een ramp passend te beschermen en om medewerkers met kritieke taken op de afgesproken locaties te laten werken (thuiswerk, kantoren, uitrusting, ...);
- *herstel van de kritieke functies en taken* : procedures voor de verschillende functies en operationele processen die in geval van onderbreking moeten worden hersteld. Ook personen die niet noodzakelijk alle deskundigheid bezitten, zouden die procedures moeten kunnen

toepassen door hun eenvoud, duidelijkheid en structuur (*check lists, step-by-step procedures*);

- *informatie- en telecommunicatietechnologie ("ICT")*: procedures die aangeven wanneer, waar, hoe en in welke volgorde kritieke ICT-systemen en -bestanden worden hersteld of opnieuw aangemaakt ingeval van verlies, beschadiging of vernietiging. Ook deze procedures moeten zo zijn opgesteld dat ook minder ervaren personen ze kunnen uitvoeren.

6.3. Uitbesteding²²²

De FSMA verwacht dat de IBP erover waakt dat de continuïteit van haar uitbestede taken verzekerd is. Daarbij is van belang dat de IBP bij de aanvang van de uitbesteding en tijdens de duur ervan periodiek controleert en evalueert of de externe dienstverlener over passende noodplannen beschikt en deze toetst aan haar eigen continuïteitsvereisten.

Dit kan door bijvoorbeeld in de uitbestedingsovereenkomst capaciteitsgaranties op te nemen. Immers, een sterke sectorale concentratie van uitbestede taken bij eenzelfde dienstverlener kan in geval van ernstige onderbrekingen de kwaliteit en de beschikbaarheid van diens dienstverlening in het gedrang brengen.

De IBP moet ook de nodige voorzorgen treffen om op een adequate manier te kunnen overstappen naar een andere externe dienstverlener of om de uitbestede taken terug in eigen beheer te kunnen uitvoeren, telkens wanneer de continuïteit of de kwaliteit van de dienstverlening in het gedrang dreigt te komen.

De externe dienstverlener moet de IBP in dit perspectief in kennis stellen van alle belangrijke problemen die een wezenlijke invloed kunnen hebben op de uitbestede taken, alsook van noodsituaties.

Zie ook hoofdstuk 7 over uitbesteding.

6.4. Toezicht²²³

De FSMA verwacht dat de IBP de doelmatigheid van haar continuïteitsbeleid, preventieve maatregelen en noodplannen nagaat. Dit kan aan de hand van gepaste controleprocedures met testen waarvan de inhoud, diepgang en frequentie evenredig zijn met het belang, de veranderlijkheid en de complexiteit van de risico's die ze zouden moeten afdekken. Een degelijke documentatie of een geschreven handleiding over de controleprocedures en vorming van de back up(s) van de persoon die de controles uitvoert, zijn instrumenten om de controle van de continuïteit te verzekeren.

De controles moeten ook de paraatheid van de medewerkers en de bewustwording van het belang van de bedrijfscontinuïteit binnen de IBP aanscherpen. Ze moeten ook de medewerkers aan wie taken bij een ernstige niet-geplande onderbreking zijn toebedeeld, in staat stellen hun taken te leren kennen en uit te voeren.

De controles en de resultaten worden gedocumenteerd, geanalyseerd en leiden waar nodig tot aanpassing van het bedrijfscontinuïteitsbeleid, de preventieve maatregelen en de noodplannen. De raad van bestuur wordt hierover geïnformeerd.

---

²²² Art. 78, § 2, 4° WIBP.

²²³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° en 3° WIBP.

De FSMA wijst erop dat betekenisvolle wijzigingen aan haar organisatie, dienstverlening, activiteiten en ICT, voor de IBP een aanleiding zijn om de gepastheid van de bestaande bedrijfscontinuïteitsvoorzieningen en noodplannen te onderzoeken en om ze zo nodig aan te passen²²⁴.

6.5. Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur²²⁵

De raad van bestuur is ervoor verantwoordelijk dat de IBP beschikt over een passend bedrijfscontinuïteitsbeleid, met inbegrip van noodplannen. De raad ziet erop toe dat dit beleid nader wordt uitgewerkt in procedures, wordt gedocumenteerd en toegepast. Dit gebeurt op basis van een analyse van de discontinuïteitsrisico's van de IBP.

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur ervoor zorgt dat de IBP te allen tijde beschikt over gedocumenteerde procedures en noodplannen.²²⁶

De raad van bestuur waakt erover dat alle medewerkers kennis hebben van de procedures en de noodplannen, en zich bewust zijn van hun rol.

Minstens om de drie jaar onderzoekt en evalueert de raad van bestuur de doeltreffendheid van het bedrijfscontinuïteitsbeleid, met inbegrip van de noodplannen²²⁷. Zie punt 3.8. in verband met de evaluatie door de raad van bestuur.

---

²²⁴ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

²²⁵ Art. 26, tweede lid en 27, tweede lid WIBP.

²²⁶ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

²²⁷ Art. 76/1, § 3 WIBP.

7. UITBESTEDING

Regelgevend kader:

Art. 78 WIBP

De IBP mag beroep doen op externe dienstverleners. De IBP is verantwoordelijk voor de keuze van en het toezicht op de werkzaamheden van haar externe dienstverleners²²⁸.

Het beroep op externe dienstverleners vermindert op geen enkele wijze de verantwoordelijkheid van de IBP noch van haar organen²²⁹. Uitbesteding mag er niet toe leiden dat:

- er afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van het governancestelsel van de IBP;
- het operationele risico onnodig toeneemt;
- er afbreuk wordt gedaan aan het toezicht van de FSMA en;
- de continuïteit en de toereikendheid van de dienstverlening aan aangeslotenen en pensioengerechtigden worden ondermijnd.²³⁰

De FSMA verwijst voor nuttige toelichting ook naar bijlage 2 van de EIOPA-opinie in verband met " *the supervision of the management of operational risks by IORPS*" ([link](#)). Die bijlage handelt over het beheer van de uitbestedingsrisico's.

7.1. Algemene regels voor uitbesteding

7.1.1. Wat is uitbesteding?

Met uitbesteding wordt elk beroep op derden bedoeld voor de uitoefening van functies, taken of een activiteit (geheel van taken).

Uitbesteding betreft voornamelijk de uitvoerende aspecten van de werkzaamheden van de IBP (databasebeheer, vermogensbeheer, boekhouding, verstrekken van informatie aan de aangeslotenen, uitbetaling van pensioenuitkeringen, ...). Het kan echter ook betrekking hebben op de uitoefening van de sleutelfuncties.

De FSMA is van mening dat de impact van een uitbesteding niet die omvang mag krijgen dat de IBP de kenmerken vertoont van een "lege doos", die zelf niet langer in staat is om haar vergunnings- en bedrijfsuitoefeningvoorwaarden na te leven. Zo mag de IBP de basisopdrachten van de raad van bestuur, met name het bepalen van het algemeen beleid en het toezicht²³¹, niet uitbesteden.

Onderuitbesteding of uitbesteding in cascade wordt voor de toepassing van artikel 78 WIBP ook beschouwd als uitbesteding (zie punt 7.3.1.).

²²⁸ Art. 78, § 1, eerste en tweede lid WIBP.

²²⁹ Art. 78, § 1, derde lid WIBP.

²³⁰ Art. 78, § 2 WIBP.

²³¹ Art. 27, eerste lid WIBP.

Een IBP mag een beroep doen op een externe dienstverlener op grond van een lastgevings- of een aannemingsovereenkomst in de zin van het Burgerlijk Wetboek²³². Bij lastgeving wordt een persoon belast om voor een ander een rechtshandeling te stellen. De lastgeving houdt dan ook een vertegenwoordigingsbevoegdheid in. Bij aanneming voert een persoon werken uit voor een ander, zonder over enige vertegenwoordigingsbevoegdheid te beschikken²³³.

7.1.2. Toepassingsgebied van de regels voor uitbesteding

Uitbesteding van het beheer van een IBP in de zin van artikel 78 WIBP heeft betrekking op “de functies, activiteiten en operationele taken” van een IBP²³⁴.

De WIBP²³⁵ voorziet echter nog in een aantal bijzondere regels voor de uitbesteding van “sleutelfuncties of het beheer van de IBP”. Hiermee verwijst de wetgever naar de kritieke en belangrijke functies en taken van een IBP²³⁶. Het is aan de IBP om te bepalen of een functie of taak kritiek of belangrijk is. De FSMA verwacht dat ze dat doet aan de hand van een analyse waarbij de vraag wordt beantwoord of de betrokken functie of taak van essentieel belang is voor de bedrijfsvoering van de IBP²³⁷. Van essentieel belang betekent dat de IBP zonder deze functie of taak niet in staat zou zijn om haar diensten aan de aangeslotenen en pensioengerechtigden te verlenen.

De FSMA is van oordeel dat volgende functies of taken in ieder geval als kritiek of belangrijk moeten worden beschouwd:

- inning van bijdragen;
- uitbetaling van pensioenuitkeringen;
- vermogensbeheer;
- databeheer;
- actuariel beheer;
- risicobeheer met inbegrip van de werkzaamheden in het kader van de eigen risicobeoordeling (ORA);
- boekhouding;
- het versturen van de pensioenfiches
- rapportering t.a.v. de FSMA, de aangifte aan DB2P.

Ook de sleutelfuncties zijn kritieke of belangrijke functies gelet op hun rol in de interne toezichtstructuur van de IBP.

Voorbeelden van andere functies, activiteiten of operationele taken zijn het ontwerpen en opstellen van de sleutel- en andere documenten van de IBP (SIP, financieringsplan, statuten, beheersovereenkomst, beleidslijnen, ...), andere administratieve taken dan de in de lijst met kritieke of belangrijke functies en taken vermelde taken, de opleiding van het personeel. De FSMA verwacht dat de IBP onderstaande verwachtingen in ieder geval toepast bij de uitbesteding van kritieke of

---

²³² Art. 78, § 1, eerste lid WIBP.

²³³ Art. 1984, lid 1 en 1787 Burgerlijk Wetboek.

²³⁴ Art. 78, § 1, eerste lid WIBP.

²³⁵ Art. 78, § 4 WIBP.

²³⁶ Parl.St. Kamer 2018-2019, DOC 54 3395/001, blz. 52.

²³⁷ Art. 78 WIBP.

belangrijke functies en operationele taken en ze op proportionele wijze toepast bij uitbesteding andere functies, activiteiten of operationele taken.

De FSMA wijst er ten slotte op dat de uitbesteding van activiteiten zoals catering, beveiliging en onderhoud van de gebouwen, aankoop van standaarddiensten niet onder het toepassingsgebied van artikel 78 WIBP vallen. In dezelfde lijn beschouwt de FSMA ad hoc adviesverstrekking op zich (bv. juridisch, actuair of vermogensadvies over een welbepaalde kwestie) ook niet als uitbesteding. Dit belet uiteraard niet dat de IBP ook aan deze werkzaamheden de nodige zorg moet besteden.

7.1.3. *Uitbestedingsbeleid*

Een IBP die voornemens is een beroep te doen op uitbesteding moet haar beleidslijnen inzake uitbesteding schriftelijk vastleggen²³⁸. De raad van bestuur keurt dit beleid goed²³⁹.

De FSMA verwacht dat de IBP in die beleidslijnen haar strategie integreert, alsook de algemene krachtlijnen voor haar uitbestedingsprocessen die van toepassing zijn gedurende de volledige looptijd van de uitbesteding. Daarbij besteedt de IBP aandacht aan volgende elementen:

- het behoud van de verantwoordelijkheden;
- beleidslijnen om te bepalen of een functie of taak een kritieke of belangrijke functie of taak is (zie ook punt 7.1.2.);
- de selectieprocedure voor de dienstverlener;
- de interne bevoegdheden inzake het sluiten van uitbestedingsovereenkomsten;
- de elementen die in de uitbestedingsovereenkomst moeten worden opgenomen (zie ook punt 7.1.5.);
- de mate waarin de IBP aanvaardt dat de dienstverlener bepaalde taken verder uitbesteedt (in cascade) en de algemene voorwaarden die in dat geval van toepassing zijn (zie ook punt 7.3.1.);
- hoe en met welke frequentie prestaties en resultaten van de dienstverleners worden geëvalueerd;
- continuïteit en noodplannen. Daarbij let de IBP op volgende aandachtspunten:
  - de gebruikte technologieën, systemen en instrumenten zijn voldoende gangbaar en gekend. Oplossingen die minder gebruikelijk zijn of te sterk afhankelijk van de dienstverlener, worden vermeden;
  - de dienstverlener stelt een goede en functionele documentatie op van zijn systemen en werkt ze geregeld bij;
  - de IBP beschikt intern over voldoende technische kennis over de werking, de organisatie en het beheer van de uitbestede diensten (zie ook punt 7.2.);
  - alle eigen gegevens kunnen te allen tijde in een bruikbaar formaat worden opgevraagd;
- de integriteit en confidentialiteit van de gegevens (voornamelijk bij databeheer);
- de eerbiediging van het wettelijk en reglementair kader.

De FSMA verwacht dat de voormelde beleidsprincipes verder worden uitgewerkt in implementatie-, controle- en rapporteringsprocedures.

---

²³⁸ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5°, d) WIBP.

²³⁹ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

7.1.4. *Beslissing tot uitbesteding en selectie van de externe dienstverlener*²⁴⁰

De FSMA verwacht dat de IBP bij het nemen van een beslissing tot uitbesteding en de selectie van de dienstverlener aandacht besteedt aan de volgende punten:

- de selectie van externe dienstverleners is steeds in overeenstemming met de beleidslijnen van de IBP inzake uitbesteding;
- de uitbestedingsbeslissing is gebaseerd op een grondige en gedocumenteerde analyse. Dit onderzoek heeft minstens betrekking op:
  - het afbakenen van de uit te besteden taken;
  - de naleving van de in het uitbestedingsbeleid bepaalde regels en uitbestedingsvoorwaarden;
  - de verwachte effecten van de uitbesteding met een raming van de kosten en baten;
  - een risico-evaluatie op het vlak van de financiële, operationele, wettelijke en reputatierisico's in hoofde van de IBP (zie ook hoofdstuk 5);
  - de financiële gezondheid en de reputatie van de dienstverlener en zijn capaciteit om eventuele schade te vergoeden;
  - de nodige deskundigheid (beroepskwalificaties en –ervaring) van de dienstverlener en zijn personeel en de capaciteit om de uitbesteden taken op bevredigende wijze te volbrengen. Hierbij wordt rekening gehouden met de doelstellingen van de IBP om de operationele risico's op passende wijze te dekken. In voorkomend geval moet de dienstverlener beschikken over de nodige vergunning(en) om de vereiste functies of activiteiten uit te oefenen (bv. vermogensbeheer of boekhouding);
  - continuïteit:
    - eventuele concentratie- en afhankelijkheidsrisico's die ontstaan wanneer grote delen van belangrijke taken of functies gedurende een langere periode aan eenzelfde externe dienstverlener worden toevertrouwd;
    - het continuïteitsbeleid van de dienstverlener, met inbegrip van noodplannen. De IBP zou deze moeten aftoetsten aan haar eigen continuïteitsvereisten (zie ook hoofdstuk 6 i.v.m. continuïteit en noodplannen);
    - de voorzorgsmaatregelen van de IBP opdat de uitbestede diensten aan een andere dienstverlener zouden kunnen worden overgedragen of om ze zelf te beheren, wanneer de continuïteit of de kwaliteit van de dienstverlening in het gedrang dreigt te komen;
  - de naleving van het integriteitsbeleid²⁴¹ van de IBP met in het bijzonder aandacht voor de maatregelen van de dienstverlener om te voorkomen dat daadwerkelijke of potentiële belangenconflicten ten aanzien van de IBP en alle daarbij betrokken partijen ontstaan en desgevallend afdoende worden beheerd;
  - de overeenstemming van de voorschriften van de dienstverlener inzake de veiligheid en de vertrouwelijkheid van informatie betreffende de gegevens van de aangeslotenen en pensioengerechtigden met die welke voor de IBP gelden;
  - de overeenstemming van het beloningsbeleid van de dienstverlener met de algemene beginselen van het beloningsbeleid van de IBP²⁴²;

---

²⁴⁰ Art. 78, § 1, tweede lid WIBP.

²⁴¹ Art. 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

²⁴² Art. 77/1, § 3, 5° en 6° WIBP.

- de naleving van het wettelijk kader dat de werkzaamheden van de IBP beheerst, zoals bv. de WIBP, de op de beheerde pensioenregelingen van toepassing zijnde sociale en arbeidswetgeving en de regelgeving inzake gegevensbescherming (GDPR).
- De FSMA beklemtoont het belang van het documenteren van het doorlichtingsproces bij de aanstelling van een dienstverlener, en in het bijzonder van de beslissing tot aanstelling zelf en de overwegingen die tot die beslissing hebben geleid. Ook aan het bewaren van deze documentatie moet de nodige aandacht worden besteed²⁴³.

7.1.5. *Minimuminhoud van de uitbestedingsovereenkomst*²⁴⁴

De IBP sluit met de dienstverlener een schriftelijke overeenkomst. De FSMA verwacht dat de uitbestedingsovereenkomsten de volgende punten regelen:

- een duidelijke afbakening en beschrijving van de respectieve rechten, plichten en verantwoordelijkheden van de IBP en van de externe dienstverleners;
- een beschrijving van de concrete uitbestede taken (eventueel in een bijlage);
- de wijze waarop de externe dienstverlener de continuïteitsrisico's beheert en eventuele capaciteitsgaranties;
- de wijze waarop de externe dienstverlener de belangrijkste veiligheids-, confidentialiteits- en reputatie-risico's afdekt en de mechanismen voor de controle hierop;
- een passende belangenconflictenregeling;
- het eigendomsrecht van gelden, gegevens, systemen, ...;
- transparante en gedetailleerde afspraken omtrent de kosten (bv. ook voor bijkomende of eenmalige taken);
- de wijze van informatie-uitwisseling en rapportering;
- een beschrijving van de methode en de frequentie van de evaluatie van de prestaties en de resultaten van de dienstverlener;
- eventuele boeteclausules ingeval van niet-naleving van de overeenkomst;
- de voorwaarden waaronder de dienstverlener eventueel uitbestede functies en taken verder mag uitbesteden en de clause op grond waarvan de plichten en verantwoordelijkheden die op de dienstverlener rusten, onverlet worden gelaten door een verdere uitbesteding;
- de duur van de overeenkomst en de modaliteiten voor de verlenging van de overeenkomst;
- de naleving van het wettelijk en reglementair kader van toepassing op de werkzaamheden van de IBP;
- het toepasselijke recht en de bevoegde rechtbank;
- de toezegging van de dienstverlener om:
  - het toepasselijke wettelijke en reglementaire kader na te leven, alsook de interne gedragslijnen met inbegrip van de algemene beginselen van het beloningsbeleid van de IBP;
  - alle vertrouwelijke informatie over de IBP en in voorkomend geval (bv. bij de uitbesteding van het databeheer) over haar aangeslotenen, pensioengerechtigden, werknemers, contractpartijen en alle andere personen te beschermen;

²⁴³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

²⁴⁴ Art. 78, § 3 WIBP.

- kennis te geven van elke ontwikkeling die van wezenlijke invloed kan zijn op zijn vermogen om de uitbestede taken of functies efficiënt en met inachtneming van het toepasselijke wettelijke en reglementaire kader uit te voeren;
- de IBP, haar sleutelfuncties, haar erkende commissaris en de FSMA effectief toegang te verlenen tot alle informatie over de uitbestede functies en taken, alsook tot de bedrijfsruimten van de dienstverlener om er controles ter plaatse te verrichten;
- met betrekking tot de uitbestede taken of functies rechtstreeks met de FSMA samen te werken en op vragen van de FSMA te antwoorden;
- in een opzegtermijn voor de beëindiging van de overeenkomst door de dienstverlener te voorzien, die lang genoeg is om de IBP in staat te stellen een alternatieve oplossing te vinden;
- het recht van de IBP om:
  - instructies te geven met betrekking tot de uitbestede functies en taken;
  - informatie over de uitbestede functies en taken in te winnen;
  - de uitbestedingsovereenkomst indien nodig te beëindigen zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor de continuïteit en de kwaliteit van haar dienstverlening aan de aangeslotenen en pensioengerechtigden.

De FSMA benadrukt dat de IBP aandacht moet besteden aan de coherentie tussen de uitbestedingsovereenkomst en andere documenten die betrekking hebben op de werkzaamheden van de IBP zoals haar sleuteldocumenten en de beleidslijnen, ... (zie punt 3.5.).

De FSMA verwacht dat de IBP de uitbestedingsovereenkomsten en / of bijlagen (bv. met de lijst van de interne medewerkers van de IBP die aan de dienstverlener instructies mogen geven) actualiseert telkens zich betekenisvolle wijzigingen voordoen.

Rekening houdend met hun geringe bewijskracht, moeten mondelinge afspraken met externe dienstverleners steeds schriftelijk worden bevestigd of op een andere manier geformaliseerd.

In het bijzonder voor wat betreft de vermogensbeheerovereenkomsten verwacht de FSMA dat de IBP erover waakt dat die overeenkomst in overeenstemming is met alle essentiële vereisten en objectieven voor het vermogensbeheer opgelegd door de SIP, zoals de benchmarks, de tracking error en de rapporteringsverplichtingen.

Verder wijst de FSMA op volgende voorbeelden van goede praktijken:

- *de toevoeging van de SIP als bijlage bij de vermogensbeheerovereenkomst in het geval deze bijkomende preciseringen t.a.v. de overeenkomst bevat (bv. in geval van discretionair beheer);*
- *het op de hoogte brengen van de vermogensbeheerders van elke wijziging aan de SIP, die het mandaat van de vermogensbeheerder aanbelangt;*
- *de precisering in de overeenkomst dat de vermogensbeheerder rechtstreeks zijn rapportering aan de externe deskundige voor beleggingsadvies van de IBP mag overmaken in het geval de IBP dit toelaat.*

7.2. Verantwoordelijkheid²⁴⁵ en toezicht²⁴⁶

Een IBP die functies of operationele taken uitbesteedt, blijft volledig verantwoordelijk voor de nakoming van haar verplichtingen²⁴⁷.

Dit betekent dat de raad van bestuur van de IBP onverkort instaat voor de beleidsbepaling en het toezicht met betrekking tot alle uitbestede taken. De FSMA verwacht dan ook dat hij de nodige zorg besteedt aan de beheersing van alle eraan verbonden risico's, inzonderheid de operationele risico's. Zeker in het geval waar de IBP haar (controle)werkzaamheden en -functies op intensieve wijze uitbesteedt, waakt de raad van bestuur erover dat hijzelf of een ander operationeel orgaan de uitbestedingen strikt opvolgt.

Om deze reden moet de IBP in haar risicobeheer- en interne controlesysteem afdoende rekening houden met de uitbestede functies en taken. De FSMA verwacht dat de IBP gedocumenteerde procedures uitwerkt om de gepastheid van de relevante aspecten van het risicobeheer- en interne controlesysteem en het beloningsbeleid van de dienstverlener na te gaan²⁴⁸. De IBP kan nuttig gebruik maken van onder andere de rapportering of presentaties door de dienstverleners en de controles die de dienstverlener zelf of de sleutelfuncties van de IBP hebben verricht.

Verder moet de raad van bestuur van de IBP over voldoende ervaring, kennis en middelen beschikken om de goede werking en de kwaliteit van de uitbestede taken op te volgen en waar nodig bij te sturen. De raad kan de concrete opvolging delegeren aan een ander operationeel orgaan of bv. een verbindingspersoon aanstellen. De leden van dat orgaan of die verbindingspersoon moeten over voldoende kennis van en ervaring met de uitbestede taken beschikken om de prestaties en resultaten van de dienstverlener kritisch te kunnen toetsen.

De FSMA wijst erop dat de opvolgingsmethodes van de IBP en de rapporten van haar externe dienstverleners aangepast moeten zijn aan de aard van de uitbestede taken en de daaraan verbonden risico's. De IBP voorziet hiertoe ook in duidelijke communicatiekanalen en legt aan de externe dienstverlener een meldingsplicht op voor alle belangrijke problemen die een betekenisvolle invloed hebben of zouden kunnen hebben op de uitbestede taken alsook voor alle noodsituaties²⁴⁹.

De FSMA verwacht dat de IBP de controles op de taken en functies die worden uitgevoerd door een dienstverlener en de evaluatie ervan afdoende documenteert²⁵⁰.

Bepaalde dienstverleners beschikken over een certificaat zoals een ISAE 3402-rapport. Dit kan een goed hulpmiddel zijn in het kader van de controlewerkzaamheden van de IBP. De FSMA maakt de IBP's er wel op attent dat ze bewust en kritisch moeten omspringen met zo'n rapport. Zo zou het duidelijk moeten zijn:

- welk het toepassingsgebied van het rapport is : geldt het rapport voor de IBP, voor alle of slechts voor bepaalde bijdragende ondernemingen die het beheer van hun pensioenregeling(en) aan de IBP hebben toevertrouwd? Op welke processen / onderdelen van processen van de dienstverlener is het rapport al dan niet van toepassing?

---

²⁴⁵ Art. 78, § 1, derde lid WIBP.

²⁴⁶ Art. 78, § 1, tweede lid WIBP.

²⁴⁷ Art. 78, § 1, derde lid WIBP.

²⁴⁸ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° en § 2, eerste en derde lid en 77/1, § 3, 5° en 6° WIBP.

²⁴⁹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

²⁵⁰ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° WIBP.

- dat het rapport eventueel ook interne controlemaatregelen oplijst die onder de verantwoordelijkheid vallen van de IBP / bijdragende ondernemingen, de zogenaamde '*complementary user entity controls*'. Het uitbestede proces waarvoor het ISAE 3402-rapport geldt, is pas waterdicht wanneer ook aan deze interne controlemaatregelen voldaan is;
- welke de conclusies zijn van het rapport.

7.3. Bijzondere gevallen van uitbesteding

Hieronder volgen enkele bijzondere gevallen van uitbesteding. De wettelijke regels en verwachtingen van de FSMA inzake uitbesteding zoals hiervoor beschreven zijn eveneens van toepassing in deze gevallen.

7.3.1. *Uitbesteding in cascade*

De IBP maakt met de externe dienstverlener duidelijke afspraken over de voorwaarden om de uitbestede functie of taak op zijn beurt geheel of gedeeltelijk verder uit te besteden.

Waar de onderuitbesteding een kritieke of belangrijke functie of taak betreft, bouwt de IBP de nodige voorzorgen in om de gevolgen van een dergelijke beslissing vooraf nauwgezet te kunnen evalueren en om te kunnen nagaan of deze beslissing de naleving van de wettelijke en contractuele bepalingen niet in het gedrang brengt.

De IBP besteedt in dergelijk geval ook bijzondere aandacht aan het vrijwaren van de integriteit van het interne toezicht en van het toezicht van de erkende commissaris en de FSMA.

7.3.2. *Uitbesteding aan de bijdragende onderneming of binnen de groep*

De IBP mag functies of taken uitbesteden aan een bijdragende onderneming of aan een andere onderneming binnen de groep van ondernemingen waartoe de bijdragende onderneming behoort maar die zelf geen bijdragende onderneming is (bv. een vermogensbeheerder).

De rechten en verplichtingen van beide partijen worden duidelijk geformaliseerd in een schriftelijke uitbestedingsovereenkomst en op het juiste niveau gevalideerd.²⁵¹

Een bijzonder aandachtspunt is een eventuele vergoeding voor de geleverde diensten. Deze zou niet hoger mogen liggen dan een marktconforme prijs.

7.3.3. *Uitbesteding van sleutelfuncties*

De IBP mag een sleutelfunctie geheel of gedeeltelijk uitbesteden aan een personeelslid van een bijdragende onderneming of aan een derde²⁵². De uitbesteding kan zowel de taken van de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie zelf betreffen als alle of bepaalde specifieke controlewerkzaamheden zoals bv. het toezicht op de naleving van de wetgeving. Controlewerkzaamheden kunnen ook in cascade worden uitbestede. Dit is het geval wanneer de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie wordt uitbestede en de betrokkene op zijn beurt bepaalde controlewerkzaamheden uitbestede.

---

²⁵¹ Art. 78, § 3 WIBP.

²⁵² Art. 78, § 1, eerste lid WIBP.

Ook in geval van uitbesteding van de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie gelden de regels inzake de passende deskundigheid en professionele betrouwbaarheid voor het uitoefenen van de sleutelfunctie²⁵³ (zie ook de circulaire fit & proper).

De FSMA verwacht ook dat de IBP en de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie de nodige organisatorische maatregelen nemen opdat een verantwoordelijke voor een sleutelfunctie en de personen die hem bijstaan de nodige onafhankelijkheid aan de dag kunnen leggen bij de uitoefening van hun opdracht (zie ook punt 9.1.6.).²⁵⁴

In het geval de IBP een sleutelfunctie aan een personeelslid van de bijdragende onderneming uitbestedt, dan moet ze in de eigen-risicobeoordeling (ORA) een beschrijving geven van de wijze waarop de IBP belangenconflicten met de bijdragende onderneming voorkomt en desgevallend beheert²⁵⁵. De FSMA verwacht dat de beleidslijnen betreffende de sleutelfunctie in de nodige garanties ter zake voorzien.²⁵⁶

Ten slotte moet de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie, ook in het geval van uitbesteding van deze functie, rechtstreeks in contact staan met de raad van bestuur van de IBP.²⁵⁷

7.3.4. Uitbesteding buiten België

Kritieke of belangrijke functies of taken mogen buiten België en zelfs buiten de Europese Economische Ruimte worden uitbested. De IBP moet in dat geval wel uitdrukkelijk kunnen garanderen dat zijzelf, haar sleutelfuncties, haar erkend commissaris en de FSMA hun recht op inzage en controle, ook ter plaatse, kunnen uitoefenen.²⁵⁸

Zie voor een uitgebreide toelichting in punt 10 van de bijlage 2 van de voormelde EIOPA-opinie ([link](#)).

*7.4. Kennisgeving aan de FSMA*²⁵⁹

De FSMA wijst er op dat in principe elke uitbesteding, behoudens andersluidende reglementaire bepalingen, kan gebeuren zonder haar voorafgaande goedkeuring.

*7.4.1. Belangrijke of kritieke functies en taken*²⁶⁰

De FSMA verwacht dat de IBP haar voorafgaandelijk informeert omtrent de manier waarop de in deze circulaire vermelde principes worden toegepast voor de uitbesteding van belangrijke of kritieke taken en functies (zie punt 7.1.2.). De IBP stelt de FSMA daarvan in kennis voordat de uitbestedingsovereenkomst in werking treedt.

Eenzelfde kennisgevingsplicht geldt ook voor latere belangrijke ontwikkelingen in verband met uitbestede kritieke of belangrijke functies of taken.

De FSMA verwacht dat de IBP haar binnen een redelijke termijn (in principe uiterlijk 6 weken voor de start van de uitbesteding) een dossier meedeelt met minstens de volgende informatie:

---

²⁵³ Art. 77, § 1 WIBP.

²⁵⁴ Art. 77/2, § 2, zesde lid WIBP.

²⁵⁵ Art. 95/1, § 2, 3° WIBP.

²⁵⁶ Art. 77/2, § 2, vijfde lid WIBP.

²⁵⁷ Art. 77/2, § 3, eerste en derde lid WIBP.

²⁵⁸ Art. 78, § 2, 3° WIBP.

²⁵⁹ Art. 78, § 4 WIBP.

²⁶⁰ Art. 78, § 4 WIBP.

- de perimeter van de uitbestede taken of functies;
- de redenen voor de uitbesteding en de bevestiging dat de uitbesteding strookt met het interne beleid van de IBP;
- de naam van de dienstverlener;
- het bewijs dat de uitbesteding de kwaliteit van het governancestelsel niet ernstig in het gedrang zal brengen, het operationeel risico niet onnodig zal verhogen of de continuïteit en de toereikendheid van de dienstverlening aan de aangeslotenen en pensioengerechtigden niet zal ondermijnen (er zijn bv. afdoende controleprocedures ingesteld);
- informatie over de communicatie- en rapporteringkanalen tussen de dienstverlener en de raad van bestuur of andere operationele organen van de IBP;
- de bepalingen die waarborgen dat de dienstverlener met de FSMA zal samenwerken bij de uitoefening van de uitbestede functie of taak en dat de IBP, haar sleutelfuncties, haar erkende commissaris en de FSMA daadwerkelijk toegang hebben tot de gegevens betreffende de uitbestede functies of taken;
- de plaats waar de dienstverlening zal worden uitgevoerd;
- de datum van de start en, indien voorzien, van het einde van de uitbestedingsovereenkomst;
- voor uitbesteding van de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie : het *fit & proper* dossier (zie circulaire *fit & proper*)²⁶¹.

De FSMA verwacht ook dat de IBP haar op de hoogte stelt van de vroegtijdige beëindiging van de relatie met een dienstverlener, de redenen hiervoor en de wijze waarop de IBP de uitbestede taken zal verderzetten.

7.4.2. *Andere functies, activiteiten of operationele taken*²⁶²

De kennisgeving aan de FSMA voor de uitbesteding van andere functies, activiteiten of operationele taken dan de kritieke en belangrijke en de sleutelfuncties verloopt door middel van de jaarlijkse rapportering.

---

²⁶¹ Art. 77, § 2, tweede lid WIBP.

²⁶² Art. 78, § 4 WIBP.

8. INTEGRITEIT EN BELONING

Regelgevend kader:

- Artikel 76/1, 77/1 en 77/5 WIBP
- Artikel 69ter van de wet van 2 augustus 2002

IBP's hebben een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid in het kader van de pensioenopbouw. Deugdelijk bestuur kan niet worden gerealiseerd door organisatiestructuren, procedures en controlemechanismen alleen.

Integriteit moet een onderdeel zijn van de bedrijfscultuur van elke IBP met het accent op eerlijkheid en betrouwbaarheid, het naleven van hoge ethische normen en het naleven van zowel de geest als de letter van de toepasselijke regelgeving.

Deugdelijk bestuur steunt ook in belangrijke mate op het engagement en de toewijding van de bestuurders en andere medewerkers van de IBP. Professioneel gedrag en integriteit vormen daarom de basis voor een goed en geloofwaardige bestuur van de IBP²⁶³.

In het verlengde van integriteit ligt een deugdelijk beloningsbeleid (zie hierover meer onder punt 8.5.).

De FSMA verwacht dat de waarden die de IBP nastreeft, zijn ingebed in de manier waarop deze handelt. Dit betekent dat de IBP en haar medewerkers steeds handelen in functie van die waarden. Dit houdt ook in dat de IBP en haar medewerkers een integere aanpak hanteren wanneer ze worden geconfronteerd met situaties die mogelijk strijdig zijn met de waarden die de IBP nastreeft. Zowel de IBP als haar medewerkers dienen bereid te zijn hun gedrag bij te sturen.

8.1. Integriteitsrisico's

Integriteitsrisico's zijn de risico's dat de IBP, de leden van haar operationele organen, haar werknemers en haar dienstverleners:

- de wettelijke en reglementaire bepalingen niet naleven die van toepassing zijn op:
  - de IBP en haar werkzaamheden;
  - de pensioenregelingen die de IBP beheert;
- de interne beleidslijnen van de IBP niet naleven, inzonderheid de regels inzake integriteit, belangenconflicten en beloning;
- meer in het algemeen niet op een eerlijke en betrouwbare manier handelen en algemene ethische normen naleven (fraude, corruptie, ...).

Het niet naleven van voormelde regels en normen kan leiden tot financiële verliezen maar ook tot reputatieverlies van de IBP en bij uitbreiding van de bijdragende onderneming en de dienstverleners van de IBP.

---

²⁶³ Art. 77, § 1, 2° en 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

Integriteitsrisico's worden ingedeeld bij de operationele risico's. Zie punt 5.4.4. over het beheer van operationele risico's.

8.2. Integriteitsbeleid²⁶⁴

De FSMA verwacht dat de IBP een integriteitsbeleid opstelt uitgaande van een analyse van de risico's die de IBP op het vlak van integriteit loopt. De raad van bestuur keurt het integriteitsbeleid van de IBP goed. Dit beleid bevat de algemene beleidslijnen inzake de integriteit. De aldus vastgelegde algemene beleidslijnen kunnen gepaard gaan met een verdere uitwerking van specifieke integriteitsregels.

Het integriteitsbeleid zou ten minste de volgende gebieden moeten bestrijken:

- naleving van de op de werkzaamheden van de IBP van toepassing zijnde wetgeving (compliance);
- doelstellingen en waarden van de IBP;
- belangenconflicten;
- interne waarschuwingen (interne klokkenluider);
- klachtenbehandeling;
- de methodologie die de IBP wenst te volgen voor het opsporen en beheren van de integriteitsrisico's (zie onder punt 8.6).

8.2.1. Naleving van de toepasselijke wetgeving²⁶⁵

De werkzaamheden van de IBP zijn sterk gereguleerd. Aandacht voor de naleving van de toepasselijke wetgeving (in ruime zin) en de opvolging van de interpretatie²⁶⁶ ervan is dan ook noodzakelijk.

De FSMA wijst in dit verband op volgende wetteksten, telkens met hun uitvoeringsmaatregelen (niet limitatieve lijst):

- de WIBP;
- voor Belgische tweede pijlerpensioenregelingen : de Belgische sociale en arbeidswetgeving die van toepassing is op Belgische tweede pijler pensioenregelingen, opgenomen in de lijst op de website van de FSMA (link naar lijst Belgische S & L law);
- voor buitenlandse pensioenregelingen : de bepalingen van de sociale en arbeidswetgeving en eventuele andere voorschriften zoals bv. inzake informatieverstrekking en inzake bewaarggeving van activa die gelden voor het beheer van de betrokken pensioenregeling.

---

²⁶⁴ Art. 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

²⁶⁵ Art. 77/5, § 2 eerste lid WIBP.

²⁶⁶ Rechtspraak, rechtsleer, standpunten FSMA, ...

8.2.2. Doelstellingen en waarden van de IBP

De raad van bestuur bepaalt het algemene beleid van de IBP²⁶⁷. Dit heeft onder meer betrekking op de strategische doelstellingen en waarden van de IBP²⁶⁸.

De FSMA verwacht dat de beleidslijnen over integriteit onderwerpen behandelen zoals corruptie, het ontvangen of toekennen van ongeoorloofde geschenken of voordelen in geld of in natura en onwettelijke of onethische gedragingen binnen of buiten de IBP.

8.2.3. Belangenconflicten²⁶⁹

De werkzaamheden van een IBP worden gekenmerkt door de samenloop van velerlei belangen, vaak gelijklopende maar vaak ook uiteenlopende of conflicterende belangen, die een passende omkadering vereisen.

Belangenconflicten kunnen bijvoorbeeld bestaan tussen:

- de bijdragende onderneming(en) en de IBP;
- de IBP en andere ondernemingen of instellingen die behoren tot dezelfde groep als de bijdragende onderneming (bv. IBP's van dezelfde bijdragende onderneming, intra-groep-uitbesteding zoals bv. een vermogensbeheerder);
- de bestuurders en de IBP;
- de andere medewerkers en de IBP;
- de IBP en de aangeslotenen en pensioengerechtigden;
- de aangeslotenen en pensioengerechtigden onderling;
- de IBP of haar interne medewerkers en haar dienstverleners, zoals bijvoorbeeld:
  - de relaties van een bestuurder die betrokken is bij de keuze en / of de evaluatie van een externe dienstverlener met die dienstverlener (bv. een vermogensbeheerder);
  - de cumul van controle- en consultancyopdrachten door externe dienstverleners.

De FSMA verwacht dat de belangrijkste doelstellingen met betrekking tot het beheer van belangenconflicten worden vastgelegd in het integriteitsbeleid van de IBP of in een specifiek belangenconflictenbeleid.²⁷⁰

Verder zou de IBP over doeltreffende procedures moeten beschikken om belangenconflicten te voorkomen en potentiële bronnen van belangenconflicten te onderkennen en te beheren.²⁷¹

---

²⁶⁷ Art. 27, eerste lid WIBP.

²⁶⁸ Art. 77/5, § 2 eerste lid WIBP.

²⁶⁹ Art. 77, § 1, 2°, 77/2, § 2, eerste, vijfde en zesde lid en 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

²⁷⁰ Art. 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

²⁷¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 2° WIBP.

8.2.4. Interne waarschuwingen (interne klokkenluider)

De naleving van de waarden van de IBP en de interne beleidslijnen en de effectiviteit van de interne controle van de IBP worden bevorderd wanneer medewerkers over kanalen beschikken om te goeder trouw bekommernissen inzake betekenisvolle inbreuken op deze waarden en gedragsregels of inzake onethisch of illegaal gedrag intern mee te delen.

Overeenkomstig artikel 69ter van de wet van 2 augustus 2002 moet een IBP passende interne procedures instellen voor het melden van daadwerkelijke of potentiële inbreuken op de regels bedoeld in artikel 45 van diezelfde wet. Meer in het bijzonder voor de IBP's betreft dit onder meer overtredingen van de WIBP en de tweede pijler pensioenwetten zoals de WAP, WAPZ, WAPBL, WAPZNP en WAPW. Voor een meer algemene toelichting hieromtrent wordt verwezen naar de specifieke circulaire FSMA_2017_21 dd. 24/11/2017 over passende interne procedures voor het melden van inbreuken²⁷².

De IBP moet dus voorzien in een procedure voor het rechtstreeks of onrechtstreeks meedelen van klachten aan de leiding, buiten de normale hiërarchische kanalen. Zij kan hiervoor bijvoorbeeld een ombudsman, de compliance- of de interne auditfunctie inschakelen. De goede werking van zo'n regeling hangt af van duidelijke regels, die precies aanduiden waarover meldingen kunnen worden gedaan en welke stappen en escalatieregels moeten worden gevolgd.

De regeling dient in overeenstemming te zijn met de wetgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (cf. "GDPR").

De raad van bestuur ziet er op toe dat de informatie die via deze interne procedures wordt aangebracht, effectief wordt onderzocht en dat de nodige maatregelen worden getroffen om mistoestanden aan te pakken.

Een goed werkend interne controlesysteem impliceert dat voor de personen die te goeder trouw aangifte doen de nodige bescherming wordt voorzien tegen rechtstreekse of onrechtstreekse disciplinaire maatregelen of beslissingen met gelijke werking vanwege de IBP of de werkgever van de betrokkene. De FSMA verwacht dat hieromtrent duidelijke afspraken worden gemaakt tussen de IBP, de bijdragende onderneming en de betrokkene.

8.2.5. Klachtenbehandeling²⁷³

De behandeling van vragen en klachten van de aangeslotenen en pensioengerechtigden vormt bij een goed bestuur van de IBP een bijzonder aandachtspunt.

De FSMA verwacht dat de IBP, eventueel in samenwerking met de bijdragende onderneming, een aanspreekpunt instelt waar de aangeslotenen en pensioengerechtigden terecht kunnen met vragen en klachten. De FSMA wijst in verband met Belgische pensioenregelingen op de mogelijkheid om contactgegevens van de IBP of van de inrichter mee te delen aan DB2P via de aangifte 'SetContactRule'²⁷⁴.

---

²⁷² <https://www.fsma.be/nl/interne-procedures>.

²⁷³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° en 2° en 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

²⁷⁴ Via deze aangifte kan de pensioeninstelling haar contactgegevens, alsook die van de inrichter, registreren in DB2P. Het is daarbij aangewezen om voldoende concrete informatie te verschaffen over de specifieke dienst of persoon die betrokken is bij het beheer van de aanvullende pensioenrechten. De contactgegevens worden aan de aangeslotenen meegedeeld wanneer ze hun detailfiche van een bepaalde pensioenregeling raadplegen op de website www.MyPension.be of wanneer ze hierover contact opnemen met Sigedis.

Verder verwacht de FSMA dat de IBP een procedure instelt voor de behandeling van klachten van aangeslotenen en pensioengerechtigden. Die procedure zou ervoor moeten zorgen dat klachten over de dienstverlening van de IBP op een deskundige en onafhankelijke wijze worden onderzocht en dat de klager binnen een redelijke termijn een gemotiveerd antwoord ontvangt.

Vragen of klachten kunnen betrekking hebben op de (interpretatie van de) pensioenregeling zelf. In dat geval is de bijdragende onderneming vaak beter geplaatst om te antwoorden. Indien nodig moet de IBP dan ook dergelijke vragen en klachten voor verdere afhandeling overmaken aan de bevoegde perso(o)n(en) bij de bijdragende onderneming en dit meedelen aan de vraagsteller of klager.

De FSMA benadrukt dat vragen en klachten met de nodige discretie moeten worden behandeld.

Ten slotte is het bijhouden van een register van de klachten een voorbeeld van een goede praktijk. In dat register zou ook informatie over de opvolging van de klachten kunnen worden vermeld.

8.3. Fit & proper toezicht en evaluatie

De leden van de operationele organen en de personen die sleutelfuncties vervullen, moeten overeenkomstig artikel 77 WIBP over de vereiste passende deskundigheid en professionele betrouwbaarheid beschikken om hun functies te kunnen uitoefenen.

In dit verband herinnert de FSMA eraan dat de leden van de operationele organen en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties onderworpen zijn aan een voorafgaandelijke *fit & proper* toets. Zie de circulaire fit & proper voor meer toelichting.

Het spreekt voor zich dat de IBP erover waakt dat niet enkel voormelde personen maar alle medewerkers van de IBP over de vereiste deskundigheid en betrouwbaarheid beschikken om hun taken te kunnen uitoefenen

Het toezicht op en de evaluatie van de naleving van de *fit & proper* vereisten ligt in eerste instantie bij de IBP zelf²⁷⁵.

Naast de gebruikelijke verificaties bij het aanwerven van personeel of bij het selecteren van een dienstverlener, verwacht de FSMA dat de IBP op permanente wijze toeziet op de naleving door al haar medewerkers van de wettelijke en reglementaire bepalingen en van de interne regels met betrekking tot integriteit en gedrag, met inbegrip van beloning. De IBP moet daartoe een passende organisatie en passende procedures opzetten en de nodige afspraken met haar dienstverleners maken.

8.4. Leningen

Een IBP mag onder geen enkele vorm leningen toestaan aan de leden van haar personeel en organen, noch aan de personen die verantwoordelijk zijn voor een sleutelfunctie behalve onder de voorwaarden aanvaard door de FSMA²⁷⁶. In geval van rechtspersonen slaat dit verbod ook op de personen die hen vertegenwoordigen of door hen zijn voorgedragen.

Zo beschikken ze steeds over correcte en geactualiseerde informatie. Meer informatie vindt u in de aangifte-instructies op de website van DB2P.

²⁷⁵ Art. 77, § 1 WIBP.

²⁷⁶ Art. 85 WIBP.

De FSMA verduidelijkt dat het verbod betrekking heeft op de leden van alle organen van de IBP, dus zowel op de leden van de algemene vergadering als van de raad van bestuur, de andere operationele organen én de adviesorganen van de IBP.

Gelet op de aard en het doel van een IBP, met name een instelling zonder winstoogmerk wiens doel erin bestaat om pensioenuitkeringen te beheren, is de FSMA van oordeel dat het verstrekken van leningen aan voormelde personen de uitzondering moet zijn. De FSMA aanvaardt dan ook uitsluitend leningen die in alle opzichten tegen normale marktvoorwaarden worden gesloten.

Ten slotte wordt erop gewezen dat artikel 85 WIBP een uitzondering maakt voor leningen die worden toegestaan aan een bijdragende onderneming of aan ondernemingen die tot dezelfde groep als de bijdragende onderneming behoren en die lid zijn van een orgaan van de IBP. Die leningen moeten wel voldoen aan de vereisten van artikel 91, § 1, 6° WIBP²⁷⁷. Verder moeten ze passen in een prudent beleggingsbeleid en rekening houden met de nodige risicodiversificatie.

8.5. Beloning

Artikel 77/1 WIBP vereist dat de IBP een deugdelijk beloningsbeleid uitstippelt en toepast voor de leden van haar operationele organen, de personen die haar sleutelfuncties vervullen en alle personeelsleden van wie de beroepswerkzaamheden wezenlijke gevolgen hebben voor het risicoprofiel van de IBP²⁷⁸.

Het beloningsbeleid moet de persoonlijke doelstellingen van de betrokkenen afstemmen op de langetermijnbelangen van de IBP en bewerkstellingen dat zij beloningspraktijken naleven die bijdragen tot een doeltreffend risicobeheer.

Het beloningsbeleid is ook van toepassing op de dienstverleners van de IBP²⁷⁹.

Het beloningsbeleid staat in verhouding tot zowel de omvang en interne organisatie van de IBP, als de omvang, aard, schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden²⁸⁰.

8.5.1. Toepassingsgebied

8.5.1.1. Beloning

Het begrip beloning omvat alle vergoedingen die worden betaald in ruil voor het leveren van professionele diensten (salaris, zitpenningen of een andere geldelijke vergoeding, ...).

Het kan gaan om een vergoeding die de IBP rechtstreeks aan de betrokkene uitbetaalt of om een vergoeding die de betrokkene van een derde ontvangt in het kader van zijn werkzaamheden bij de IBP zoals bijvoorbeeld de verloning die een werknemer van zijn werkgever-bijdragende onderneming ontvangt voor de taken die hij verricht in het kader van het beheer van de IBP.

---

²⁷⁷ Beleggingen in alsook leningen toegestaan aan en vorderingen op de bijdragende onderneming worden beperkt tot ten hoogste 5 % van de portefeuille als geheel, en ingeval de bijdragende onderneming tot een groep behoort, worden beleggingen in alsook leningen toegestaan aan en vorderingen op de ondernemingen die tot dezelfde groep van de bijdragende onderneming behoren, beperkt tot ten hoogste 10 % van de portefeuille. Behoren tot dezelfde groep: de ondernemingen en/of instellingen die onderling verbonden zijn in de zin van de criteria opgesomd in artikel 1:20, 1°, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

²⁷⁸ Art. 77/1, § 1, eerste lid WIBP.

²⁷⁹ Art. 77/1, § 3, 5° WIBP.

²⁸⁰ Art. 77/1, § 1, tweede lid WIBP.

Onkostenvergoedingen worden niet aanzien als beloning. *Niettemin is het toch een voorbeeld van een goede praktijk om in het beloningsbeleid bijzondere aandacht te besteden aan het definiëren ervan, het bepalen van limieten, het opvragen van bewijstukken, ..., en om de nodige controleprocedures in te stellen.*

8.5.1.2. Betrokken personen²⁸¹

De FSMA verwacht dat de IBP een analyse uitvoert van de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende personen betrokken bij de werkzaamheden van de IBP om tot een goede inschatting te komen van de functies die een materiële invloed zouden kunnen hebben op het risicoprofiel van de IBP, d.w.z. die door hun activiteiten de (voornamelijk financiële) risico's voor de IBP kunnen laten toenemen. De IBP houdt hierbij rekening met de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's die inherent zijn aan haar werkzaamheden.

De FSMA verwacht dat het beloningsbeleid van de IBP geldt voor:

- de leden van de raad van bestuur van de IBP;
- de leden van de andere operationele organen;
- de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties en de personen betrokken bij de sleutelfunctie;
- de personeelsleden van de IBP en van haar dienstverleners²⁸², waarvan de beroepswerkzaamheden - die ze individueel of in een groep uitoefenen - een materiële invloed zouden kunnen hebben op het risicoprofiel van de IBP. Dit zijn in ieder geval de personen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij het vermogensbeheer;

Het beloningsbeleid van de IBP is niet van toepassing op die dienstverleners die zelf reeds onderworpen zijn aan specifieke regels inzake beloningsbeleid op grond van de Europese regelgeving. Zij passen al een eigen beloningsbeleid toe in overeenstemming met die regels (bv. kredietinstellingen, vermogensbeheerders en verzekeringsondernemingen)²⁸³. Het beloningsbeleid is bijvoorbeeld wel van toepassing op bv. vermogensbeheerders van buiten de EER.

8.5.2. Beloningsbeleid²⁸⁴

[...]

---

²⁸¹ Art. 77/1, § 1 WIBP.

²⁸² Art. 77/1, § 3, 5° WIBP.

²⁸³ Ondernemingen en instellingen die vallen onder één van de volgende Europese richtlijnen : de Richtlijn 2009/65/EG van het Europees parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten, de Richtlijn 2009/138/EG van het Europees parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf, de Richtlijn 2011/61/EU van het Europees parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010, de Richtlijn 2013/36/EU van het Europees parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG, de Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU. (Art. 77/1, § 3, 5° WIBP).

²⁸⁴ Art. 77/1 WIBP.

8.5.3. Openbaarmaking van het beloningsbeleid²⁸⁵

8.5.3.1. Kennisgeving aan de personen op wie het beloningsbeleid van toepassing is

De FSMA verwacht dat de IBP, met inachtneming van de vertrouwelijkheid en de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming, relevante informatie over haar beloningsbeleid en beloningscultuur bekendmaakt aan haar interne medewerkers en aan haar dienstverleners op wie het van toepassing is. De raad van bestuur van de IBP zorgt ervoor dat zij effectief kennis nemen van die informatie.

8.5.3.2. Externe openbaarmaking

De IBP moet periodiek relevante informatie over het beloningsbeleid openbaar maken, tenzij dit om privacy redenen niet mogelijk is²⁸⁶.

Het proportionaliteitsprincipe is van toepassing op het soort en de hoeveelheid informatie die de IBP moet openbaar maken. Een IBP zonder eigen personeel en die beroep doet op externe vermogensbeheerders van binnen de EER²⁸⁷, zou zich bijvoorbeeld kunnen beperken tot de beleidslijnen inzake beloning die gelden voor de leden van haar operationele organen en de verantwoordelijken voor sleutelfuncties.

De FSMA is van mening dat de relevante informatie die de IBP zou moeten openbaar maken minstens betrekking heeft op:

- het besluitvormingsproces: wie bepaalt het beloningsbeleid en aan de hand van welke criteria;
- de verschillende categorieën van personen op wie het beloningsbeleid van toepassing is;
- de basiskennmerken van het beloningsbeleid;
- de regeling over functies die een bepaalde persoon uitoefent voor rekening van de IBP zoals het waarnemen van een bestuursmandaat of leidinggevende functie in een onderneming of instelling waarvan de IBP aandeelhouder is of die verbonden is met de IBP.

Een voorbeeld van een goede praktijk is om die informatie op de website van de IBP te publiceren in het geval de IBP over een eigen website beschikt. Zo niet lijkt een opname ervan in het jaarverslag van de IBP aangewezen.

8.6. Toezicht en evaluatie

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur ervoor zorgt dat alle medewerkers van de IBP effectief kennis nemen van het integriteitsbeleid, eventuele specifieke beleidsregels en het op hen van toepassing zijnde beloningsbeleid en de naleving ervan aanmoedigt²⁸⁸. Voor de toepassing ervan is het belangrijk dat de raad van bestuur zichzelf hoogstaande en strikte gedragsregels oplegt en het goede voorbeeld geeft ("the tone at the top").

---

²⁸⁵ Art. 77/1, § 2 WIBP.

²⁸⁶ Art. 77/1, § 2 WIBP.

²⁸⁷ Vermogensbeheerders die, in functie van hun statuut, onderworpen zijn aan richtlijnen 2009/65/EG, 2011/61/EU of 2013/36/EU (cf. supra, voetnoot 283).

²⁸⁸ Art. 76/1, vierde lid, 1° en 2°, 77/1, § 3, 6° en 77/5, § 2 WIBP.

²⁸⁸ Art. 76/1, vierde lid, 1° en 2°, 77/1, § 3, 6° en 77/5, § 2 WIBP.

Ook met haar dienstverleners maakt de IBP duidelijke afspraken omtrent:

- het toezicht op de naleving door de dienstverlener en zijn personeel van het integriteitsbeleid, de eventuele specifieke integriteitsregels van de IBP, ook bij onderuitbesteding;
- het toezicht op de overeenstemming van het beloningsbeleid van de dienstverlener met het beloningsbeleid van de IBP, ook bij onderuitbesteding;
- periodieke rapportering door de dienstverlener over de naleving van het integriteitsbeleid, de eventuele specifieke integriteitsregels en de overeenstemming van zijn beloningsbeleid met dat van de IBP²⁸⁹.

De raad van bestuur moet het integriteitsbeleid en de eruit voortvloeiende specifieke beleidsregels met ingebrip van het beloningsbeleid periodiek (minstens om de drie jaar) of wanneer er zich belangrijke gebeurtenissen voordoen, die het risicoprofiel van de IBP op het vlak van integriteit kunnen beïnvloeden, evalueren en indien nodig bijwerken²⁹⁰.

---

²⁸⁹ Art. 76/1, vierde lid, 2° en 78, § 1, tweede lid WIBP.

²⁹⁰ Art. 76/1, § 3 WIBP.

9. SLEUTELFUNCTIES

Regelgevend kader:

WIBP : Art. 77/2 tot en met 77/7 (organisatie van de sleutelfuncties), art. 77 (fit & proper)

De WIBP bepaalt dat een IBP vier efficiënte en permanente sleutelfuncties moet opzetten²⁹¹ :

- de risicobeheerfunctie,
- de actuariële functie, voor zover de IBP pensioenregelingen beheerd bedoeld in artikel 77/4 WIBP,
- de compliancefunctie en
- de interne auditfunctie.

Deze vier sleutelfuncties ondersteunen in het bijzonder de raad van bestuur in de uitoefening van zijn toezichtstaken.

9.1. Algemene aspecten

9.1.1. Algemeen

De risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de compliancefunctie vormen de tweede defensielijn, terwijl de interne auditfunctie de derde defensielijn vormt in het interne controlesysteem van een IBP (zie punt 4.1. voor toelichting bij de drie defensielijnen).

De vier sleutelfuncties vormen samen een coherent geheel van transversale controlefuncties waartussen coördinatie noodzakelijk is. Met het oog op een volledige afdekking van de risico's waaraan de IBP blootstaat, verwacht de FSMA dat de verantwoordelijken voor de risicobeheer-, compliance- en actuariële functies onderling afspraken maken met het oog op een coherente aanpak van hun opdracht. Ze stellen elkaar informatie ter beschikking over hun planning, bevindingen en aanbevelingen, zodat ze de impact hiervan op hun eigen werkzaamheden kunnen beoordelen. De interne auditfunctie waakt als overkoepelende functie over de wisselwerking tussen de verschillende functies met het oog op het volledig afdekken van de risico's waaraan de IBP blootstaat ²⁹². De raad van bestuur moet de nodige maatregelen nemen om die samenwerking te bevorderen.

Het toezicht van de sleutelfuncties heeft betrekking op alle activiteitsdomeinen van de IBP, met inbegrip van de uitbestede taken.

De raad van bestuur vertaalt de aanbevelingen van deze sleutelfuncties in maatregelen om de beleidsstructuur, organisatie of interne controle in te richten of te versterken²⁹³. Hij kan de concrete uitwerking van die maatregelen delegeren aan een ander operationeel orgaan.

²⁹¹ Art. 77/2, § 1 WIBP.

²⁹² Art. 77/6, tweede lid WIBP.

²⁹³ Art. 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

Alle personen die betrokken zijn bij een sleutelfunctie gaan in die hoedanigheid geen persoonlijke verplichtingen aan inzake de verbintenissen van de IBP. Zij zijn alleen verantwoordelijk voor de vervulling van hun opgedragen taak en voor de fouten in de uitvoering van hun sleutelfunctie²⁹⁴.

In het kader van zijn toezichtsfunctie evalueert de raad van bestuur minstens jaarlijks of de sleutelfuncties goed werken²⁹⁵ (zie ook punt 3.8.3.).

9.1.2. *Verantwoordelijke voor een sleutelfunctie*²⁹⁶

De IBP benoemt voor elke sleutelfunctie ten minste één onafhankelijke persoon van binnen of buiten de IBP die voor de functie verantwoordelijk is. Hij mag zich laten bijstaan door andere personen maar blijft wel zelf de eindverantwoordelijkheid dragen²⁹⁷.

In geval de IBP een rechtspersoon aanwijst als verantwoordelijke voor een sleutelfunctie, duidt deze onder zijn vennoten, zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité of werknemers een vaste vertegenwoordiger aan. Die persoon voert de opdracht uit in naam en voor rekening van de rechtspersoon. Hij moet aan dezelfde voorwaarden voldoen en is burgerrechtelijk aansprakelijk en strafrechtelijk verantwoordelijk alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbrengen, onverminderd de hoofdelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt. Deze laatste mag zijn vertegenwoordiger niet ontslaan zonder tegelijk een opvolger te benoemen. De *fit & proper*-vereisten zijn van toepassing op deze vertegenwoordiger (zie de circulaire *fit & proper*).²⁹⁸

In het geval de IBP meerdere personen aanstelt als verantwoordelijke voor eenzelfde sleutelfunctie dan vormen ze een college²⁹⁹. Dit betekent dat ze collegiaal de verantwoordelijkheden dragen die met de functie gepaard gaan. Dit belet niet dat ze onderling een interne taakverdeling afspreken. Deze kan echter niet aan derden worden toegeworpen.

De IBP stelt de FSMA onverwijld in kennis van de afzetting of het ontslag van een verantwoordelijke voor een sleutelfunctie³⁰⁰. De FSMA kan nagaan of de redenen voor de afzetting of het ontslag gegrond zijn. Zij kan ook onderzoeken of er ten aanzien van de IBP geen bijzondere maatregelen op het vlak van de governance moeten worden genomen.

9.1.3. *"Fit & proper"*³⁰¹

De organisatie van de sleutelfuncties gebeurt onder de leiding van verantwoordelijken die voldoen aan de deskundigheids- en professionele betrouwbaarheidsvereisten bepaald in artikel 77 WIBP. In het bijzonder hebben ze een specifieke deskundigheid verworven op het gebied van de domeinen waarvoor de betrokken sleutelfunctie bevoegd is.

Bij de evaluatie van de deskundigheidsvereiste wordt rekening gehouden met de mate waarin de verantwoordelijke een beroep doet op andere personen voor advies of het uitvoeren van bepaalde

---

²⁹⁴ Art. 26, eerste lid WIBP.

²⁹⁵ Art. 77/7 WIBP.

²⁹⁶ Art. 77/2, § 2 WIBP.

²⁹⁷ Art. 77, § 2, eerste lid WIBP.

²⁹⁸ Art. 77/2, § 2, tweede lid WIBP.

²⁹⁹ Art. 77/2, § 2, derde lid WIBP.

³⁰⁰ Art. 77, § 3, tweede lid WIBP.

³⁰¹ Art. 77 WIBP.

controlewerkzaamheden³⁰². Dit kan vooral het geval zijn bij cumul van de functie van verantwoordelijke voor verschillende sleutelfuncties (zie punt 9.1.4.1.). De FSMA verwacht in dergelijk geval wel dat de IBP en de verantwoordelijke voor de betrokken sleutelfuncties waken over de professionele betrouwbaarheid en de deskundigheid van de personen die hem in de uitvoering van zijn functie bijstaan.³⁰³

Er wordt aan herinnerd dat de FSMA de verantwoordelijken voor een sleutelfunctie voortaan onderwerpt aan een voorafgaandelijke *fit & proper* toets. Zie voor toelichting hieromtrent de circulaire *fit & proper* ...

9.1.4. Cumul van sleutelfuncties

Om proportionaliteitsredenen (omvang, aard, schaal, complexiteit en risicoprofiel van de werkzaamheden van de IBP) kan worden aanvaard dat eenzelfde persoon de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie combineert met een andere functie of het uitvoeren van andere taken voor de IBP. Ook de personen die de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie bijstaan, kunnen onder bepaalde voorwaarden betrokken zijn bij andere functies of taken binnen de IBP.

In die gevallen moeten zowel de betrokken personen als de IBP waakzaam zijn voor mogelijke belangenconflicten (zie punt 8.2.3. en 9.1.6.).

De FSMA beoordeelt de individuele situatie van elke IBP afzonderlijk in het licht van het proportionaliteitsbeginsel.

9.1.4.1. Cumul van verschillende sleutelfuncties in hoofde van dezelfde persoon³⁰⁴

Om proportionaliteitsredenen (omvang, aard, schaal, complexiteit en risicoprofiel van de werkzaamheden van de IBP) kan een IBP één persoon aanstellen als verantwoordelijk voor meer dan één sleutelfunctie. Dit geldt evenwel niet voor de interne auditfunctie, die onafhankelijk moet zijn van de overige sleutelfuncties.

Zo kan bijvoorbeeld de verantwoordelijke voor de risicobeheerfunctie tevens de verantwoordelijkheid voor de compliancefunctie en / of de actuariële functie op zich nemen. Dit veronderstelt dat die persoon dan wel beschikt over de noodzakelijke deskundigheid op het vlak van integriteit en / of actuariaat. De FSMA houdt met deze vereisten rekening bij haar toezicht op de "fit"- vereisten van de betrokkene. Daarenboven verwacht de FSMA dat hij zich laat bijstaan door deskundigen voor bijstand en het uitvoeren van bepaalde controlewerkzaamheden (bv. juridische of actuariële analyses) in de domeinen waarin hij een minder diepgaande expertise heeft.

Verder kunnen medewerkers van een bepaalde sleutelfunctie ook betrokken zijn bij een andere sleutelfunctie. Hierop geldt opnieuw een uitzondering voor de personen betrokken bij de interne auditfunctie.

9.1.4.2. Cumul van de sleutelfunctie met een gelijkaardige functie bij de bijdragende onderneming³⁰⁵

In principe verschillen de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie en zijn medewerkers van de personen die in een bijdragende onderneming een soortgelijke sleutelfunctie vervullen. Rekening houdend met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden van de IBP

---

³⁰² Art. 77, § 1, 1° b), tweede lid WIBP.

³⁰³ Art. 77, § 1 WIBP.

³⁰⁴ Art. 77/2, § 2, vierde lid WIBP.

³⁰⁵ Art. 77/2, § 2, vijfde lid WIBP.

kan de IBP evenwel soortgelijke sleutelfuncties door dezelfde personen laten uitoefenen als in de bijdragende onderneming.

De IBP legt in dit geval in de eigen-risicobeoordeling (ORA) wel uit hoe zij eventuele belangenconflicten met de bijdragende onderneming voorkomt of beheert³⁰⁶. De FSMA verwacht dat de beleidslijnen betreffende de sleutelfunctie in de nodige garanties ter zake voorzien³⁰⁷.

9.1.4.3. Cumul van de sleutelfunctie met een andere functie binnen de IBP of een dienstverlener³⁰⁸

De FSMA benadrukt dat in beginsel moet worden vermeden de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of zijn medewerkers hun eigen (operationele) taken controleren.

Zo is de cumul aanvaardbaar met de functie van niet-uitvoerend bestuurder of lidmaatschap van een bv. een controlecomité of risicocomité dat zelf geen operationele beslissingen neemt maar enkel de raad van bestuur of het bevoegde operationele orgaan adviseert.

De cumul van de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of van zijn medewerkers met een andere functie binnen de IBP of een dienstverlener die de IBP bijstaat, brengt ernstige belangenconflicten mee. Het betreft hier bijvoorbeeld:

- de functie van voorzitter van de raad van bestuur;
- niet-toezichhoudende opdrachten zoals:
  - de functie van uitvoerend bestuurder;
  - lidmaatschap van een ander operationeel orgaan;
  - de redactie van sleuteldocumenten zoals de statuten, de beheersovereenkomst, het pensioenreglement, het financieringsplan, de SIP, of het uitvoeren van kritieke of belangrijke operationele taken³⁰⁹.

De cumul van de verantwoordelijkheid voor of medewerking aan de uitvoering van een sleutelfunctie met bovenstaande taken moet dus de uitzondering blijven. Ze is enkel mogelijk omwille van proportionaliteitsredenen in uitzonderlijke en bijzondere omstandigheden en mits een degelijke omkadering om de belangenconflicten te beheersen. Zie punt 9.1.6. voor meer toelichting over onafhankelijkheid en het beheer van belangenconflicten.

9.1.5. Statuut en middelen

De IBP stelt de verantwoordelijken voor een sleutelfunctie en de personen die hen bijstaan in staat hun taken daadwerkelijk op een doeltreffende, objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier te vervullen³¹⁰.

De personen betrokken bij een sleutelfunctie moeten de nodige tijd besteden aan de uitoefening van hun taken, zeker in het geval van cumul van verschillende sleutelfuncties. Indien ze bijvoorbeeld tezelfdertijd werkzaam zijn bij een bijdragende onderneming, verwacht de FSMA dat de IBP vanwege die werkgever voldoende garanties bekomt dat de betrokken personen daartoe een voldoende tijdsbudget ter beschikking krijgen.

---

³⁰⁶ Art. 95/1, § 2, 3° WIBP.

³⁰⁷ Art. 77/2, § 2, vijfde lid WIBP.

³⁰⁸ Art. 77/2, eerste lid WIBP.

³⁰⁹ Zie opsomming van kritieke taken en functies onder punt 7.1.2.

³¹⁰ Art. 77/2, § 2, zesde lid WIBP.

9.1.5.1. Beleidslijnen³¹¹

De IBP moet voor elke sleutelfunctie de nodige beleidslijnen uitstippelen omtrent hun statuut en werkzaamheden.

Deze beleidslijnen worden minstens om de drie jaar herzien tenzij een snellere herziening noodzakelijk is omwille van een duidelijke wijziging op het betrokken gebied ³¹². De raad van bestuur keurt ze goed³¹³ en zorgt ervoor dat alle medewerkers van de IBP er kennis van nemen³¹⁴.

De beleidslijnen voor elke sleutelfunctie zouden ten minste het volgende moeten bevatten:

- de doelstelling en de reikwijdte van de sleutelfunctie;
- de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctie;
- de onafhankelijkheid van de sleutelfunctie en de wijze waarop deze onafhankelijkheid wordt gewaarborgd, in het bijzonder in het uitzonderlijke geval van cumul van verantwoordelijkheid voor of medewerking aan de uitvoering van een sleutelfunctie met een andere functie of operationele taken (zie punt 9.1.6.);
- de plaats van de verantwoordelijke van de sleutelfunctie binnen de organisatie van de IBP, met name de relatie, onverenigbaarheden en coördinatie met de andere sleutelfuncties, de organen en de diensten binnen en buiten de IBP;
- de organisatie en de middelen van de sleutelfunctie;
- de machtiging aan de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie en zijn medewerkers om op eigen initiatief :
  - gesprekken te voeren met alle medewerkers;
  - kennis te nemen van alle werkzaamheden, stukken, bestanden en informatiegegevens van de IBP voor zover als nodig voor de uitoefening van de opdracht. Dit betreft bijvoorbeeld de documenten waarop de IBP haar beslissingen steunt (bv. adviezen van advocaten, van beleggingsadviseurs of raadgevende actuarissen), de notulen van de operationele en adviesorganen;
- de waarborg van de raad van bestuur dat de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie alle vaststellingen en evaluaties vrij kan uitdrukken en op eigen initiatief kan kenbaar maken aan de verantwoordelijken voor de andere sleutelfuncties, de raad van bestuur, de erkende commissaris en de FSMA³¹⁵;
- de rapporteringsverplichting van de verantwoordelijke voor de sleutelfunctie ten aanzien van de raad van bestuur (inclusief de frequentie hiervan);
- het "*comply or explain*" principe: de raad van bestuur moet steeds verantwoorden waarom hij een aanbeveling van een sleutelfunctie niet volgt.

---

³¹¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 5° en 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

³¹² Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

³¹³ Art. 76/1, § 3, tweede lid WIBP.

³¹⁴ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 1° WIBP.

³¹⁵ Art. 77/2, § 4 WIBP

9.1.5.2. Middelen³¹⁶

De sleutelfuncties beschikken over voldoende middelen (zoals medewerkers (indien nodig) en informaticamiddelen) om hun taken op een passende en onafhankelijke wijze te kunnen vervullen. De IBP en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties zien erop toe dat hun medewerkers over de nodige kwalificaties en vaardigheden beschikken om efficiënt werk te leveren, en dat ze integer handelen door in het bijzonder belangenconflicten te vermijden.

De FSMA verwacht dat de sleutelfuncties een methodologie en procedures hanteren, die aangepast zijn aan de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's die inherent zijn aan de werkzaamheden van de IBP. Ze zijn duidelijk en schriftelijk vastgelegd.

9.1.6. Onafhankelijkheid en belangenconflicten³¹⁷

De sleutelfuncties zijn onafhankelijk. Al wie betrokken is bij een sleutelfunctie moet alle mogelijke situaties en risico's vermijden die aanleiding zouden kunnen geven tot belangenconflicten en die zijn professionele oordeelsvorming zouden kunnen beïnvloeden.

Daarbij verwacht de FSMA dat:

- de IBP en de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie de nodige organisatorische maatregelen nemen, zoals het uitstippelen van beleidslijnen inzake het beheer van belangenconflicten of procedures voor kwaliteitsbewaking, opdat een verantwoordelijke voor een sleutelfunctie en de personen die hem bijstaan de nodige onpartijdigheid aan de dag kunnen leggen bij de uitoefening van hun opdracht.

De IBP is hieromtrent in het bijzonder waakzaam in het geval de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of zijn medewerkers hun taken cumuleren met andere opdrachten (zie ook punt 9.1.4.):

- de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie stelt zich "operationeel onafhankelijk" op. Hij vermijdt elke functie of opdracht die tot belangenconflicten aanleiding zou kunnen geven, tenzij voldoende maatregelen zijn getroffen om zijn onafhankelijkheid te vrijwaren en om mogelijke belangenconflicten te beheren;
in voorkomend geval vermijdt hij dat er verwarring ontstaat over de hoedanigheid waarin hij optreedt, met name als raadgever of als verantwoordelijke voor een sleutelfunctie;
in voorkomend geval ziet hij er ook op toe dat zijn medewerkers dezelfde houding aannemen en indien nodig de nodige maatregelen treffen om hun onafhankelijkheid te vrijwaren;
- ook de IBP treft de nodige maatregelen om die onafhankelijkheid te vrijwaren, zowel in het geval een verantwoordelijke voor een sleutelfunctie een personeelslid is van de IBP of van de bijdragende onderneming, als in het geval het een externe dienstverlener betreft. Dit geldt eveneens voor de eventuele medewerkers van de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie;
- extra waakzaamheid is geboden bij de uitbesteding van de functie van verantwoordelijke voor een sleutelfunctie. In dat geval voeren de verantwoordelijke

³¹⁶ Art. 77, § 1, eerste lid, b) en 77/2, § 2, zesde lid WIBP.

³¹⁷ Art. 77, § 1, eerste lid, b) en 77/2, § 2 en 77/5, § 2, eerste lid WIBP.

voor de sleutelfunctie, of in geval een rechtspersoon wordt aangeduid, zijn vaste vertegenwoordiger, en de personen die hem bij zijn werkzaamheden bijstaan, niet tegelijkertijd opdrachten voor de IBP of de bijdragende onderneming(en) uit binnen de controledomeinen van de betrokken sleutelfunctie tenzij strikte maatregelen zijn getroffen om hun onafhankelijkheid te waarborgen;

andere medewerkers van de dienstverlener bij wie de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie werkzaam is, mogen advies- of beheeropdrachten voor de IBP of de bijdragende onderneming uitvoeren. In dat geval treffen zowel de IBP als de dienstverlener de nodige maatregelen om de onafhankelijkheid van de betrokken verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of de vaste vertegenwoordiger en de personen die hem bij zijn werkzaamheden bijstaan te garanderen (bijvoorbeeld garanties in hun arbeidscontract, gescheiden organisatie en rapporteringskanalen, ...).

De FSMA wijst ook op volgende voorbeelden van goede praktijken:

- *in de beleidslijn over de sleutelfunctie of de overeenkomst tot aanstelling van de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie:*
  - *de rol van de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of van zijn medewerkers duidelijk afbakenen t.o.v. eventuele andere opdrachten. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleggen (in het verlengde van de beleidslijn) van een lijst van enerzijds werkzaamheden die de betrokkene uitoefent in het kader van de sleutelfunctie, en anderzijds taken in het kader van andere ondersteunende of operationele opdrachten. Bij de uitvoering van elke afzonderlijke opdracht vermeldt hij uitdrukkelijk ten aanzien van de IBP in welke hoedanigheid hij optreedt;*
  - *bijzondere garanties opnemen omtrent de onafhankelijkheid van de betrokkene en het beheer van belangenconflicten, bijvoorbeeld door het instellen van rechtstreekse rapporteringslijnen ten aanzien van de voorzitter van de raad van bestuur van de IBP;*
- *de betrokkene neemt ontslag uit één van zijn opdrachten bij een mogelijk belangenconflict, dat niet door middel van voldoening gevende maatregelen kan worden beheerd.*

De FSMA is niet bevoegd voor het toezicht op de naleving van eventuele deontologische of andere regels waaraan de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie of één van zijn medewerkers in voorkomend geval zou zijn onderworpen, zoals bv. de deontologie van de advocaat. Niettemin verwacht de FSMA dat de betrokkenen deze regels in acht nemen en daartoe de nodige voorzorgen nemen.

9.1.7. Uitbesteding van de sleutelfuncties³¹⁸

De IBP mag een sleutelfunctie geheel of gedeeltelijk uitbesteden aan een medewerker van een bijdragende onderneming of aan een andere derde. De uitbesteding kan zowel de taken van de verantwoordelijke voor een sleutelfunctie zelf betreffen als alle of bepaalde specifieke controlewerkzaamheden.

Zie ook onder hoofdstuk 7 over uitbesteding en de punten 9.1.4.2. en 3. en 9.1.6..

---

³¹⁸ Art. 77/2, § 2, eerste lid en art. 78 WIBP.

9.1.8. Rapportering van de sleutelfuncties

9.1.8.1. Ten aanzien van de raad van bestuur van de IBP³¹⁹

De FSMA verwacht dat elke verantwoordelijke voor een sleutelfunctie een schriftelijk controleplan opstelt. Het beschrijft voldoende gedetailleerd de aard en de frequentie van de opdrachten die de sleutelfunctie in een bepaalde periode (één of meer jaren) zal uitvoeren. Het plan steunt op een methodische risicoanalyse (*risk based approach*) waarvan de principes schriftelijk zijn vastgelegd en geregeld worden geëvalueerd. De risicoanalyse omvat alle werkzaamheden en geledingen van de IBP, met inbegrip van de uitbestede taken. Ze houdt ook rekening met alle relevante gegevens bekomen uit vroegere controles. De analyse omvat ook de verwachte ontwikkelingen en innovaties.

Het controleplan dient realistisch te zijn en onder meer tijd te voorzien voor andere (ook onverwachte) opdrachten dan deze vermeld in het plan en voor vorming.

De raad van bestuur keurt het controleplan goed. Deze goedkeuring houdt in dat de raad van bestuur de vereiste middelen ter beschikking stelt van de sleutelfunctie.

De verantwoordelijke voor een sleutelfunctie waarschuwt op eigen initiatief de raad van bestuur over belangrijke vaststellingen en / of risico-ontwikkelingen die een betekenisvol risico inhouden voor de werking van de IBP of op een inbreuk op de regelgeving duiden.

De verantwoordelijken voor een sleutelfunctie rapporteren minstens eenmaal per jaar rechtstreeks aan de raad van bestuur over de uitvoering van hun opdracht.

Dit activiteitenverslag bevat over de voorbije periode:

- een overzicht van de door de sleutelfunctie vervulde werkzaamheden;
- een overzicht van de vastgestelde belangrijke problemen, tekortkomingen en/of inbreuken en ernstige incidenten;
- een overzicht van de aanbevelingen over de wijze waarop deze tekortkomingen kunnen worden verholpen met een aanduiding van de termijn binnen dewelke de IBP eraan zou moeten verhelpen;
- een overzicht van de nog openstaande aanbevelingen uit het verleden en een indicatie omtrent hun opvolging door de IBP.

Ofschoon de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties rechtstreeks aan de raad van bestuur moeten rapporteren, kunnen hun activiteitenverslagen eerst in een ander operationeel of adviesorgaan (bv. een controle- of risicocomité) behandeld worden overeenkomstig de interne regels van de IBP. Dit orgaan kan dan passende maatregelen aan de raad van bestuur voorstellen om te voldoen aan de aanbevelingen van de sleutelfuncties. Uiteindelijk beslist de raad van bestuur welke maatregelen moeten worden getroffen en zorgt hij ervoor dat deze maatregelen worden uitgevoerd.

De raad van bestuur informeert de verantwoordelijke voor de sleutelfunctie omtrent het gevolg dat hij heeft gegeven aan diens vaststellingen en aanbevelingen.³²⁰

---

³¹⁹ Art. 77/2, § 3, eerste en derde lid WIBP.

³²⁰ Art. 77/2, § 3, tweede lid WIBP.

9.1.8.2. Ten aanzien van de FSMA³²¹

Onverminderd het recht om niet tegen zichzelf te getuigen, stellen de verantwoordelijken voor een sleutelfunctie de FSMA in de volgende gevallen in kennis als de raad van bestuur van de IBP niet tijdig passende corrigerende maatregelen treft:

- wanneer ze een substantieel risico hebben ontdekt dat de IBP niet aan een wettelijk vereiste van significante betekenis zal voldoen en dit aan de raad van bestuur van de IBP hebben gerapporteerd, en wanneer dit risico ernstige gevolgen voor de belangen van de aangeslotenen en de pensioengerechtigden zou kunnen hebben of
- wanneer ze een materiële en significante inbreuk op de voor de IBP en haar activiteiten geldende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen hebben geconstateerd en dit aan de raad van bestuur van de IBP hebben gerapporteerd.

Gelet op de belangrijke rol van de sleutelfuncties in de controle op de werking van een IBP is het vanzelfsprekend dat de FSMA zich ook rechtstreeks kan richten tot de personen die verantwoordelijk zijn voor een sleutelfunctie om bijkomende toelichting te vragen³²².

Er wordt aan herinnerd dat tegen de personen die te goeder trouw aan de FSMA feiten of documenten in verband met diens controleopdracht verstrekt hebben, geen burgerrechtelijke, strafrechtelijke of tuchtrechtelijke vorderingen kunnen worden ingesteld, noch professionele sancties worden uitgesproken³²³.

9.1.9. GDPR

De FSMA ziet niet toe op de naleving van de regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens (GDPR)³²⁴. De Gegevensbeschermingsautoriteit³²⁵ is hiermee belast.

Niettemin vestigt de FSMA de aandacht op het feit dat ook IBP's onder die regelgeving vallen en dan ook aan de erin voorziene verplichtingen moeten voldoen.

Één van de belangrijkste verplichtingen is het aanstellen van een functionaris voor gegevensbescherming (data protection officer (DPO))³²⁶.

De FSMA aanvaardt dat de functie van DPO kan gecombineerd worden met één van de sleutelfuncties. Natuurlijk moet de betrokkene over de vereiste kwalificaties beschikken om de betrokken functies te kunnen uitoefenen.

---

³²¹ Art. 77/2, § 4 WIBP.

³²² Art. 97/1, § 1 WIBP.

³²³ Art. 102 WIBP.

³²⁴ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (= Algemene Verordening Gegevensbescherming) en de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

³²⁵ Wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit.

³²⁶ Art. 24 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

Voor meer informatie over de regelgeving inzake gegevensbescherming, de verplichtingen die ter zake op de IBP rusten en de functie van DPO kan u zich richten tot de Gegevensbeschermingsautoriteit of haar website (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/>).

9.2. Risicobeheerfunctie³²⁷

De IBP beschikt over een doeltreffende risicobeheerfunctie die in verhouding staat tot haar omvang en interne organisatie, alsook tot de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden.

Die functie wordt zodanig opgezet dat zij bevorderlijk is voor het functioneren van het risicobeheersysteem van de IBP (zie hoofdstuk 5 voor meer toelichting over het risicobeheersysteem).

De verantwoordelijke voor de risicobeheerfunctie zorgt ervoor. Hij is actief betrokken bij de uitstippeling van de risicostrategie van de IBP en bij alle beleidsbeslissingen..

De FSMA verwacht dat de risicobeheerfunctie meer in het bijzonder ten minste de volgende taken op zich neemt:

- erover waakt dat alle significante risico's van de IBP worden geïdentificeerd, gemeten, beheerd en naar behoren worden gerapporteerd. Hij is in staat een volledig beeld te geven van het hele scala van risico's die de IBP loopt;
- de raad van bestuur, eventuele andere operationele organen en de andere sleutelfuncties bijstaan met het oog op een doeltreffende werking van het risicobeheersysteem;
- de werking van het risicobeheersysteem opvolgen;
- het algemeen risicoprofiel en de afzonderlijke risico's van de IBP als geheel monitoren;
- bijstand verlenen over risicobeheerkwesties, onder meer met betrekking tot strategische aangelegenheden die een significante invloed hebben op de risico's zoals belangrijke projecten, nieuwe activiteiten, overdrachten en investeringen. In dit verband stelt de risicobeheerfunctie de raad van bestuur en eventuele andere operationele organen in kennis van de risico's die als potentieel materieel kunnen worden gekwalificeerd. Ze verschaft tevens informatie over andere specifieke risicogebieden, op eigen initiatief of op verzoek van de raad van bestuur en eventuele andere operationele organen;
- opdoemende risico's onderkennen en evalueren;
- coördinatie en ondersteuning bij de werkzaamheden rond de ORA (zie punt 5.5.).

9.3. Actuariële functie³²⁸

De wet van 11 januari 2019 waarbij IORP II werd geïmplementeerd heeft de functie van aangewezen actuaris afgeschaft en in de plaats de actuariële functie geïntroduceerd. Deze nieuwe functie komt grotendeels overeen met die van de aangewezen actuaris. Het betreft echter voortaan, net zoals de andere sleutelfuncties, een interne functie. Dit heeft als gevolg dat de actuariële functie geen jaarlijks verslag meer moet opstellen ten aanzien van de FSMA. Dit doet echter geen afbreuk aan zijn signaalfunctie (zie punt 9.1.8.2.).

---

³²⁷ Art. 77/3 WIBP.

³²⁸ Art. 77/4 WIBP.

9.3.1. Instellen van een actuariële functie

Elke IBP, die een pensioenregeling beheert die dekking biedt tegen biometrische risico's of in een beleggingsrendement of een bepaald uitkeringsniveau voorziet, beschikt over een doeltreffende actuariële functie.

Deze verplichting geldt niet voor IBP's die andere pensioenregelingen beheren zoals regelingen van het type DC zonder tarief en zonder risicodekking³²⁹, waarvan de opgebouwde reserves in kapitaal worden uitgekeerd. Zodra de pensioenuitkeringen echter in rente worden uitbetaald of er een risicodekking ontstaat, is een actuariële functie echter wel vereist, zelfs indien de risicodekking (her)verzekerd wordt.

Een voorbeeld van een goede praktijk is om ook in volgende gevallen een actuariële functie in te stellen:

- *in het licht van artikel 18 KB WIBP³³⁰, in de gevallen waar de op de beheerde pensioenregeling van toepassing zijnde arbeids- of sociale wetgeving in één of andere vorm van garantie voorziet (bv. een WAP-regeling van het type DC zonder tarief en zonder risicodekking, die in de betaling van een persoonlijke bijdrage door de aangeslotene voorziet). Zo kan de IBP op grond van de beheersovereenkomst de opdracht krijgen om een wettelijke rendementsgarantie te beheren;*
- *in het licht van artikel 10 KB WIBP³³¹, in de gevallen waar de IBP een pensioenregeling beheert als bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP (pensioenregelingen bedoeld in de WAPZ, WAPZNP en WAPW en gelijkaardige buitenlandse regelingen).*

9.3.2. Taken van de actuariële functie

De FSMA verwijst voor wat betreft een toelichting bij de taken van de actuariële functie naar haar circulaire FSMA_2016_02 dd. 24/02/2016 over de functie van aangewezen actuarissen bij de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening³³².

De actuariële functie moet aan de raad van bestuur een zekere mate van kwaliteitswaarborging kunnen bieden voor de actuariële berekeningen en onderliggende hypothesen, en meer in het bijzonder voor de hieronder beschreven gebieden.

---

³²⁹ Vb. een dekking voor overlijden of invaliditeit die uit haar aard geen aanleiding kan geven tot positieve risicokapitalen.

³³⁰ Regelt de berekeningswijze van het minimaal niveau aan technische voorzieningen voor DC-plannen (KTV).

³³¹ Regelt de solvabiliteitsmarge die moet worden samengesteld voor pensioenregelingen bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP.

³³² Zie de verwachtingen van de FSMA inzake de te beoordelen thema's in de hoofdstukken III. 2 en III. 3 van de circulaire, met dien verstande dat de verantwoordelijke voor de actuariële functie geen verslag aan de FSMA moet bezorgen (<https://www.fsma.be/nl/instelling-voor-bedrijfspensioenvoorziening-ibp>).

9.3.2.1. Taken in verband met de technische voorzieningen

De IBP is vrij om de persoon of de dienst, eventueel uitbesteed, aan te wijzen die verantwoordelijk is voor de berekening van de technische voorzieningen. De WIBP vereist evenwel dat de actuariële functie voor de coördinatie van en het toezicht op die berekening zorgt.

- Coördinatie van de berekening van de technische voorzieningen³³³

Met coördinatie van de berekening van de technische voorzieningen wordt niet de coördinatie van de operationele werkzaamheden rond het effectieve berekenen van de technische voorzieningen bedoeld, maar eerder de coherentie van de passendheid van de parameters, methodes, ... die gebruikt worden voor de berekening aan de aard en de risico's van de beheerde pensioenregelingen.

- Controle van de gehanteerde methodologieën³³⁴

De actuariële functie beoordeelt of de bij de berekening van de technische voorzieningen gehanteerde methodieken en aannamen passend zijn voor de (verschillende) activiteiten van de IBP en voor de wijze waarop die worden beheerd, rekening houdend met de beschikbare gegevens.

- Gegevenskwaliteitscontrole³³⁵

De actuariële functie beoordeelt of de bij de berekening van technische voorzieningen gebruikte data betrouwbaar zijn.

- Toetsing van de bij de berekening van de technische voorzieningen gebruikte hypothesen aan de praktijk³³⁶

Bij de toetsing van de bij de berekening van de technische voorzieningen gebruikte hypothesen aan de praktijkervaring evalueert de actuariële functie de kwaliteit van de beste schattingen uit het verleden en maakt van de bij deze evaluatie verworven inzichten gebruik om de kwaliteit van de actuele berekeningen te verbeteren.

- Informatieverstrekking aan de raad van bestuur over de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen³³⁷

De actuariële functie geeft aan de raad van bestuur ten minste een beredeneerde analyse van de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen, alsook van de bronnen en van de mate van onzekerheid van de schatting van de technische voorzieningen.

9.3.2.2. Taken in verband met het onderschrijvingsbeleid³³⁸

In bepaalde, eerder uitzonderlijke gevallen, beschikt een IBP over een onderschrijvingsbeleid, bijvoorbeeld in het kader van de activiteiten bedoeld in artikel 55, eerste lid, 2° WIBP (WAPZ, APZNP en VAPW en gelijkaardige buitenlandse regelingen).

---

³³³ Art. 77/4, § 2, 1° WIBP.

³³⁴ Art. 77/4, § 2, 2° WIBP.

³³⁵ Art. 77/4, § 2, 3° WIBP.

³³⁶ Art. 77/4, § 2, 4° WIBP.

³³⁷ Art. 77/4, § 2, 5° WIBP.

³³⁸ Art. 77/4, § 2, 6° WIBP.

In die gevallen brengt de actuariële functie advies uit over het algemeen beleid voor het aangaan van dergelijke pensioenverplichtingen door de IBP.

9.3.2.3. Taken in verband met verzekering en herverzekering³³⁹

De actuariële functie moet advies uitbrengen over de geschiktheid van de verzekerings- en herverzekeringsregelingen.

9.3.2.4. Taken in verband met de implementatie van het risicobeheersysteem³⁴⁰

De actuariële functie moet ertoe bijdragen dat het risicobeheersysteem doeltreffend wordt toegepast, in het bijzonder wat betreft de beheersing van de actuariële risico's, en wat betreft de redactie van de betrokken aspecten van de ORA. Dit doet geen afbreuk aan het feit dat de risicobeheerfunctie en de actuariële functie twee onderscheiden sleutelfuncties zijn, die samen met de compliancefunctie een coherent en gecoördineerd geheel moeten vormen van tweedelijnsleutelfuncties (zonder "gap" of "overlap").

Met betrekking tot de beoordelingen die in het kader van het ORA-proces worden verricht, verwacht de FSMA dat de actuariële functie:

- input verschaft over de vraag of de IBP de vereisten inzake de berekening van de technische voorzieningen permanent naleeft;
- de potentiële risico's vaststelt die voortvloeien uit onzekerheden die aan deze berekening zijn verbonden.

9.4. Compliancefunctie³⁴¹

De IBP beschikt over een doeltreffende compliancefunctie die in verhouding staat tot haar omvang en interne organisatie, alsook tot de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden.

De compliancefunctie moet waken over de integriteitsrisico's (zie punt 8.1. voor meer toelichting over de integriteitsrisico's).

9.4.1. Taken van de compliancefunctie

De FSMA verwacht dat de compliancefunctie de IBP bijstaat in de identificatie en beheersing van de integriteitsrisico's, en in het bijzonder voor:

- het toezicht op de naleving van de wetgeving en de interne beleidslijnen;
- het rapporteren over de integriteitsrisico's in hoofde van de IBP en;
- het opstellen van aanbevelingen.

In het verlengde hiervan verwacht de FSMA dat de raad van bestuur de compliancefunctie betreft bij de organisatie van de opleiding en sensibilisering van de medewerkers inzake de integriteitsrisico's.

---

³³⁹ Art. 77/4, § 2, 7° WIBP.

³⁴⁰ Art. 77/4, § 2, 8° WIBP.

³⁴¹ Art. 77/5 WIBP.

9.4.1.1. Identificatie en evaluatie van de integriteitsrisico's (compliance risk assessment)

De FSMA verwacht dat de compliancefunctie proactief de integriteitsrisico's in hoofde van de IBP identificeert, documenteert en evalueert.

De compliancefunctie zou de richtlijnen, -procedures en -controles van de IBP inzake integriteit moeten evalueren, eventuele tekortkomingen identificeren en, indien nodig, wijzigingen voorstellen.

9.4.1.2. Toezicht

De compliancefunctie ziet er op toe dat de IBP de op haar van toepassing zijnde regelgeving, integriteits- en gedragsregels naleeft. De FSMA verwacht dat de compliancefunctie in dit kader de resultaten uit de interne controleprocedures gebruikt (de zogenaamde eerste lijn). Aanvullend kan hij technieken gebruiken zoals:

- het onderzoek van de documentatie van de IBP (alle sleutel- en beleidsdocumenten, overeenkomsten met dienstverleners, informatiedocumenten aan de aangeslotenen, ...);
- de analyse van de wijze van uitvoering van verrichtingen;
- het bijhouden en opvolgen van risico-indicatoren, zoals het aantal klachten en inbreuken;
- het voeren van gesprekken met medewerkers.

De compliancefunctie brengt de betrokken operationele diensten op de hoogte van de resultaten van haar toezichtswerkzaamheden en volgt op hoe de betrokken diensten hiermee rekening houden.

9.4.2. Ondersteuning van de raad van bestuur

9.4.2.1. Nieuwe ontwikkelingen

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur de compliancefunctie betreft bij het uitwerken en het voortdurend bijwerken van het integriteitsbeleid om rekening te houden met de evoluties terzake (met inbegrip van deontologische codes en procedures of maatregelen om de integriteitsrisico's te beheersen).

De compliancefunctie zou ook moeten betrokken worden bij nieuwe ontwikkelingen in de activiteiten van de IBP (nieuwe pensioenregelingen, overdrachten, ...) en wijzigingen in de organisatie. Ze moet in het bijzonder instaan voor een correcte identificatie, documentatie en evaluatie van de toepasselijke integriteitsrisico's.

De compliancefunctie moet ook toezien op de coördinatie en de samenhang tussen de verschillende aspecten van governance *sensu stricto*, zoals de beleidsstructuur en organisatie, fit & proper, leningen³⁴² aan de leden van haar organen, sleutelfuncties, integriteit, beloning, belangenconflicten en uitbesteding. Concreet moet de compliancefunctie nagaan dat de desbetreffende beleidslijnen begrijpelijk en consistent zijn en in overeenstemming met de wetgeving.

---

³⁴² Art. 85 WIBP.

9.4.2.2. Opleiding, sensibilisering en referentiepersoon

De FSMA verwacht dat de raad van bestuur de compliancefunctie betreft bij de opleiding van de medewerkers van de IBP over integriteitsonderwerpen. Dit moet bijdragen tot de sensibilisering van de medewerkers van de IBP inzake het herkennen en beheersen van integriteitsrisico's.

De IBP kan de verantwoordelijke voor de compliancefunctie aanduiden als de referentiepersoon waar medewerkers van de IBP terecht kunnen met vragen over integriteitsonderwerpen.

9.4.2.3. Opvolging en interpretatie van (nieuwe) wetten en regelgeving aangaande de werkdomeinen op het vlak van integriteit

De FSMA verwacht dat de compliancefunctie de evolutie van de reglementering en de interpretatie ervan opvolgt. Uitgaande van een inventaris van de regelgeving ziet zij toe op de permanente opvolging en correcte interpretatie ervan door de IBP, in het bijzonder vanuit het oogpunt van de integriteitsrisico's.

9.5. Interne auditfunctie³⁴³

De IBP beschikt over een doeltreffende interne auditfunctie die in verhouding staat tot haar omvang en interne organisatie, alsook tot de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van haar werkzaamheden.

De interne auditfunctie evalueert of het interne controlesysteem en andere onderdelen van het governancestelsel, met inbegrip van de uitbestede taken, passend en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie staat de raad van bestuur bij in zijn toezichtsovername.

Gelet op zijn positie binnen het toezichtskader van de IBP (derde defensielijn) waakt de interne auditfunctie over de wisselwerking tussen de verschillende sleutelfuncties met het oog op het volledig afdekken van de risico's waaraan de IBP blootstaat.

9.5.1. Taken van de interne auditfunctie

9.5.1.1. Reikwijdte van de interne auditfunctie

De reikwijdte van de interne auditfunctie omvat het onderzoek en de evaluatie van de aangepastheid en de doeltreffendheid van de bestuurs-, risicobeheer- en interne controleprocedures, zowel voor wat betreft het opzet (de design) als de effectiviteit ervan. Ook de werkzaamheden van de andere sleutelfuncties behoren tot zijn onderzoeksdomein. Hij bekijkt verder de degelijkheid waarmee de medewerkers van de IBP de hun toegewezen verantwoordelijkheden nakomen.

Geen enkele activiteit van de IBP, dus ook niet de uitbestede taken, mogen uit het onderzoeksveld van de interne auditfunctie worden geweerd.

9.5.1.2. Bijzondere aandachtspunten

Bij de evaluatie van de interne controleprocedures zou de interne auditfunctie in het bijzonder aandacht moeten besteden aan:

- de prudentiële regelgeving;
- de naleving van de beleidslijnen van de IBP;

---

³⁴³ Art. 77/6 WIBP.

- de werking en het besluitvormingsproces van de raad van bestuur en eventuele andere operationele organen;
- de risicobeheersing met een evaluatie van de gepastheid van de risicobeheermechanismen en procedures voor het identificeren, meten, beheren, evalueren en opvolgen van en het rapporteren over alle risico's die de IBP loopt;
- de betrouwbaarheid van de technische, financiële en beheerinformatie;
- de doeltreffendheid van de rapporteringsprocedures, met bijzondere aandacht voor de tijdigheid, betrouwbaarheid, relevantie en volledigheid van zowel de interne rapportering als de rapportering aan de toezichthouder;
- de continuïteit en betrouwbaarheid van de elektronische informatiesystemen;
- de werking van de operationele diensten van de IBP;
- de doeltreffendheid van de continuïteitsmaatregelen en noodplannen;
- de werking en de doeltreffendheid van de andere sleutelfuncties.

De interne auditfunctie doet aanbevelingen op basis van de uitgevoerde werkzaamheden. Hij volgt ook de uitwerking van de maatregelen of besluiten op die de raad van bestuur op grond van die aanbevelingen heeft genomen.

Indien nodig, kan de interne auditfunctie audits verrichten die niet in het controleplan zijn opgenomen.

9.5.2. Ondersteuning van de raad van bestuur

De IBP zorgt ervoor dat de verantwoordelijke voor de interne auditfunctie geen operationele functies of taken uitoefent, noch betrokken wordt bij de operationele organisatie van de IBP, noch bij het uitwerken, invoeren of zelf uitvoeren van maatregelen inzake organisatie en interne controle. Zo niet zou hij daarvoor immers de verantwoordelijkheid dragen en zijn beoordelingsvrijheid in het gedrang zien komen. Ook mag de interne auditfunctie niet gecumuleerd worden met een andere sleutelfunctie.

De vereiste van objectiviteit belet evenwel niet dat de raad van bestuur of het bevoegde operationeel orgaan de interne auditfunctie kan betrekken bij het uitwerken van de organisatie vanuit het oogpunt van de na te leven principes van interne controle. Zo kan de IBP de interne auditfunctie betrekken bij belangrijke reorganisaties, bij het aanvangen van belangrijke en/of risicovolle nieuwe activiteiten of nog bij de invoering of reorganisatie van systemen van risicobeheersing en informatica.

De uiteindelijke uitwerking en invoering van de maatregelen blijft echter steeds de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur of van het bevoegde operationeel orgaan.